

Saturs

II Nelegislatīvi akti

LĒMUMI

2014/203/ES:

- ★ Komisijas Īstenošanas lēmums (2014. gada 19. marts) par LIFE daudzgadu darba programmas pieņemšanu 2014.–2017. gadam ⁽¹⁾ 1

⁽¹⁾ Dokuments attiecas uz EEZ

Tiesību akti, kuru virsraksti ir gaišajā drukā, attiecas uz kārtējiem jautājumiem lauksaimniecības jomā un parasti ir spēkā tikai ierobežotu laika posmu.

Visu citu tiesību aktu virsraksti ir tumšajā drukā, un pirms tiem ir zvaigznīte.

II

(Nelegislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS LĒMUMS

(2014. gada 19. marts)

par LIFE daudzgadu darba programmas pieņemšanu 2014.–2017. gadam

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2014/203/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulu (ES) Nr. 1293/2013 par vides un klimata pasākumu programmas (LIFE) izveidi un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 614/2007 ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 24. panta 1. punktu,

tā kā:

- (1) Lai nodrošinātu programmas LIFE īstenošanu, ir jāpieņem daudzgadu darba programma 2014.–2017. gadam.
- (2) Lai izveidotu sistēmu divu LIFE apakšprogrammu īstenošanai, daudzgadu darba programmā 2014.–2017. gadam būtu jānorāda orientējošs līdzekļu sadalījums katrai prioritārajai jomai un starp dažādiem finansējuma veidiem, to projektu tēmas, ar kuriem īsteno Regulas (ES) Nr. 1293/2013 III pielikumā noteiktās tematiskās prioritātes, tehniskā metodoloģija projektu atlasei, dotāciju piešķiršanas kritēriji un orientējoši grafiki uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus.
- (3) Daudzgadu darba programmā 2014.–2017. gadam būtu jāiekļauj arī kvalitatīvie un kvantitatīvie rezultāti, rādītāji un mērķi katrai prioritārajai jomai un projektu veidam saskaņā ar snieguma rādītājiem un konkrētajiem mērķiem, kas noteikti katrai prioritārajai jomai, lai sekmētu programmas rezultātu un ietekmes novērtēšanu. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1293/2013 17. panta 4. punktu Komisija, pamatojoties uz *ex ante* novērtējumiem, noteica divus inovatīvus finanšu instrumentus kā piemērotus līdzekļus projektu finansēšanai.
- (4) Šie finanšu instrumenti būtu jāizmēģina visā daudzgadu darba programmas īstenošanas laikā, lai pierādītu to ievērojamo potenciālu piesaistīt finansējumu no ieguldītājiem bioloģiskās daudzveidības jomā un jomā, kas attiecas uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, līdz ar to novēršot pašreizējos finansiālos šķēršļus, kas kavē īstenot projektus šajās jomās.
- (5) Balstoties uz pozitīvo pieredzi, kas gūta ar citiem finanšu instrumentiem, kurus pārvalda Eiropas Investīciju banka (EIB), kā arī EIB ģeogrāfisko tvērumu, kas tai ļauj sasniegt potenciālos saņēmējus visā Savienībā, šai iestādei būtu jāuztic īstenot Dabas kapitāla finansēšanas mehānismu un Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumentu, ko finansē ar programmā LIFE veiktajām iemaksām.
- (6) Lai nodrošinātu daudzgadu darba programmas efektīvu īstenošanu un ņemot vērā to, ka Regulu (ES) Nr. 1293/2013 piemēro no 2014. gada 1. janvāra, šis lēmums būtu jāpiemēro no šā lēmuma pieņemšanas dienas.
- (7) Šajā lēmumā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar atzinumu, ko sniegusi LIFE vides un klimata pasākumu programmas komiteja, kas izveidota ar Regulas (ES) Nr. 1293/2013 30. pantu,

⁽¹⁾ OV L 347, 20.12.2013., 185. lpp.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Daudzgažu darba programma

Ir pieņemta LIFE daudzgažu darba programma 2014.–2017. gadam, kā izklāstīts pielikumā.

2. pants

Savienības iemaksa daudzgažu darba programmā

Maksimālā iemaksa LIFE daudzgažu darba programmā 2014.–2017. gadam ir EUR 1 796 242 000, un to izmanto, lai finansētu šādas attiecīgās apakšprogrammas un prioritārās jomas:

- 1) apakšprogrammai "Vide" piešķirtā kopējā summa ir EUR 1 347 074 499, kura ir sadalīta šādi:
 - a) EUR 495 845 763 prioritārajai jomai "Vide un resursefektivitāte";
 - b) EUR 610 068 900 prioritārajai jomai "Daba un bioloģiskā daudzveidība";
 - c) EUR 162 999 836 prioritārajai jomai "Vides pārvaldība un informācija";
 - d) EUR 78 160 000 saistītiem atbalsta izdevumiem;
- 2) apakšprogrammai "Klimata pasākumi" piešķirtā kopējā summa ir EUR 449 167 501, kura ir sadalīta šādi:
 - a) EUR 193 559 591 prioritārajai jomai "Klimata pārmaiņu mazināšana";
 - b) EUR 190 389 591 prioritārajai jomai "Pielāgošanās klimata pārmaiņām";
 - c) EUR 47 588 319 prioritārajai jomai "Klimata pārvaldība un informācija";
 - d) EUR 17 630 000 saistītiem atbalsta izdevumiem.

3. pants

Finanšu instrumenti

1. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1293/2013 17. panta 1. punktu iemaksas saņem šādi pielikumā aprakstītie finanšu instrumenti:

- a) Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments;
- b) Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms.

2. Eiropas Investīciju bankai uztic īstenot iemaksas Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumentā un Dabas kapitāla finansēšanas mehānismā.

4. pants

Stāšanās spēkā

Šis lēmums stājas spēkā pirmajā dienā pēc tā publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

To piemēro no 2014. gada 19. marta.

Briselē, 2014. gada 19. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājs
José Manuel BARROSO

PIELIKUMS

LIFE DAUDZGADU DARBA PROGRAMMA 2014.–2017. GADAM

1. IEVADS

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1293/2013 (turpmāk "LIFE regula") 3. pantu programmai LIFE ir šādi vispārīgi mērķi:

- veicināt virzību uz resursu izmantošanas ziņā efektīvu un pret klimata pārmaiņām noturīgu zemu oglekļa emisiju ekonomiku, uz vides aizsardzību un vides kvalitātes uzlabošanu, kā arī bioloģiskās daudzveidības izzušanas apturēšanu un daudzveidības atjaunošanu, tostarp atbalstot tīklu *Natura 2000* un novēršot ekosistēmu degradāciju,
- uzlabot Savienības vides un klimata politikas un tiesību aktu izstrādi, īstenošanu un izpildi, rosināt un veicināt vides un klimata mērķu iekļaušanu un integrēšanu citos Savienības politikas virzienos un publiskā un privātā sektora praksē, tostarp palielinot publiskā un privātā sektora spēju,
- atbalstīt labāku vides un klimata pārvaldību visos līmeņos, tostarp pilnvērtīgāk iesaistot pilsonisko sabiedrību, NVO un vietējos dalībniekus,
- atbalstīt 7. vides rīcības programmas īstenošanu.

Programmu LIFE vadīs Komisijas dienesti vai izpildaģentūra, kam šis uzdevums ir deleģēts saskaņā ar tiešo pārvaldību. Izpildaģentūra darbosies saskaņā ar Komisijas Lēmumā C(2013) 9414 noteiktajiem deleģējuma ierobežojumiem un Komisijas dienestu uzraudzībā. Komisija joprojām ir vispārēji atbildīga par programmu. Lai palīdzētu Komisijas dienestiem un/vai izpildaģentūrai darbā, drīkst lūgumiski piesaistīt ārējus ekspertus.

Saskaņā ar minētajiem vispārīgajiem mērķiem šī daudzgadu darba programma (DDP) ir pieņemta atbilstīgi LIFE regulas 24. panta 1. punktam ar īstenošanas aktu saskaņā ar pārbaudes procedūru, kura noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 182/2011 ⁽¹⁾ 5. pantā un uz kuru veikta atsauce LIFE regulas 30. pantā.

Piemērojot principu par komplementaritāti citām Eiropas finansēšanas programmām, kas noteiktas LIFE regulas 5., 11. un 13. apsvērumā un 8. pantā, DDP īstenošanā, izmantojot īpašus pasākumus, nodrošinās atbilstību un sinerģiju un, ciktāl iespējams, centīsies izvairīties no tās pārklāšanās ar citām Savienības rīcībpolitikām un finanšu instrumentiem, īpaši ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" ⁽²⁾, Savienības pētniecības un inovācijas programmu 2014.–2020. gadam, un tās darba programmām ⁽³⁾. Tas galvenokārt tiks panākts, piemērojot atbilstības kritērijus dažādu veidu projektiem un norādes pieteikumu iesniegšanas vadlīnijās, kas pievienotas uzaicinājumiem. No finansējuma dublēšanās izvairīsies, izmantojot salīdzināšanu atlases posmā un *ex post* verifikāciju. Ar programmu LIFE netiek finansēti lielu infrastruktūru pētniecības vai izveides projekti.

DDP struktūra atbilst LIFE regulas 24. panta 2. punktā noteiktajai struktūrai, un Vides apakšprogrammas un Klimata pasākumu apakšprogrammas jautājumi tiek risināti tikai atsevišķi, ja tas nepieciešams.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. februāra Regula (ES) Nr. 182/2011, ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regula (ES) Nr. 1290/2013, ar ko nosaka pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads) dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulu (EK) Nr. 1906/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 81. lpp.).

⁽³⁾ Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" pirmā darba programma aptver 2014.–2015. gadu. Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" galvenā uzmanība ir pievērsta trīs prioritātēm, proti, nodrošināt izcilu zinātni, lai nostiprinātu Savienības pasaules līmeņa izcilību zinātnē, panākt vadošo lomu rūpniecībā, lai atbalstītu darījumdarbību, tostarp mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus (MVU) un inovāciju, un risināt sabiedrības problēmas, lai tieši reaģētu uz stratēģijā "Eiropa 2020" apzinātajām problēmām, atbalstot plašu pasākumu klāstu, sākot no pētniecības līdz tirgum. Pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" vides un klimata politikas pētniecība un inovācija ietver vairākas darbības un pasākumus, lai veicinātu sadarbību, jo īpaši attiecībā uz sabiedrības problēmu "Klimata politika, vide, resursefektivitāte un izejvielas". Šajā kontekstā vides pētniecības un inovācijas mērķis ir izveidot resursu un ūdens izmantojuma ziņā efektīvu un pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku un sabiedrību. Atsauces dokumenti ir pieejami http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2014-15-main-wp un jo īpaši sabiedrības problēmas "Klimata politika, vide, resursefektivitāte un izejvielas" darba programmā.

Tā aptver laikposmu no 2014. gada 1. janvāra līdz 2017. gada 31. decembrim.

1.1. Vides apakšprogramma

Vides apakšprogramma ietver trīs **prioritārās jomas** – vide un resursefektivitāte, daba un bioloģiskā daudzveidība, vides pārvaldība un informācija (*LIFE* regulas 9.–12. pants). Katra no prioritārajām jomām ietver vairākas **tematiskās prioritātes**, kas uzskaitītas *LIFE* regulas III pielikumā. Ar šo DDP 2014.–2017. gadam turklāt nosaka **tēmas projektiem**, ar ko īsteno tematiskās prioritātes.

1.2. Klimata pasākumu apakšprogramma

Klimata pasākumu apakšprogramma piedāvā jaunu un vienreizēju iespēju atbalstīt ES klimata politikas īstenošanu. Kopumā tā palīdzēs pakāpeniski virzīties uz ES ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, kura ir noturīga pret klimata pārmaiņām, stratēģiski liekot pamatus 2020. gada klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma un ES stratēģijas par pielāgošanos klimata pārmaiņām īstenošanai, un sagatavot ES klimata politikas uzdevumiem līdz 2030. gadam. Tai vajadzētu atbalstīt arī labāku klimata pārvaldību visos līmeņos, tostarp pilnvērtīgāk iesaistot pilsonisko sabiedrību, NVO un vietējos dalībniekus.

2. LĪDZEKĻU SADALĪJUMS KATRAI PRIORITĀRAJAI JOMAI UN STARP DAŽĀDIEM FINANSĒJUMA VEIDIEM (24. PANTA 2. PUNKTA A) APAKŠPUNKTS)

Saskaņā ar *LIFE* regulas 4. pantu **programmas LIFE kopējais budžets laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam** ir EUR 3 456 655 000, no kura 75 % tiek piešķirti Vides apakšprogrammai (EUR 2 592 491 250) un 25 % – Klimata pasākumu apakšprogrammai (EUR 864 163 750). *LIFE* regulā paredzēta arī minimālā procentuālā daļa no kopējā budžeta, kas jārezervē **projektiem** (81 %, *LIFE* regulas 17. panta 4. punkts), un maksimālā procentuālā daļa no budžeta līdzekļiem, kas piešķirami projektiem, kurus atbalsta ar rīcības dotācijām, ko drīkst piešķirt **integrētiem projektiem** (30 %).

Projektus finansē, izmantojot **rīcības dotācijas** vai vajadzības gadījumā **finanšu instrumentus** (*LIFE* regulas 17. panta 4. punkts). **Ar DDP nosaka, kādas summas jāpiešķir katrai prioritārajai jomai, un finansēšanas veidu.**

Vispārējais piešķirums abām apakšprogrammām pa finansēšanas veidiem

2014.–2017. gada budžets	miljonos EUR
Rīcības dotācijas	1 317,9
Darbības dotācijas	38,6
Finanšu instrumenti	140,0
Publiskais iepirkums	204,0
Atbalsta izdevumi (ATA)	95,8
Vispārējā kopsumma	1 796,3

Vispārējais piešķirums pa prioritārajām jomām

Prioritārās jomas	Vide un resursefektivitāte	Daba un bioloģiskā daudzveidība	Vides pārvaldība un informācija	Klimata pārmaiņu mazināšana	Pielāgošanās klimata pārmaiņām	Klimata pārvaldība un informācija
Kopsumma katrai jomai (miljonos EUR)	495,85	610,07	163,00	193,56	190,39	47,59
Starpsumma						1 700,45
Atbalsta izdevumi (ATA)						95,79
Vispārējā kopsumma						1 796,3

Piešķirumi pa prioritārajām jomām un finansēšanas veidiem ir indikatīvi. Attiecībā uz rīcības dotācijām galīgais piešķirums būs atkarīgs no faktiskā finansējamo projektu priekšlikumu skaita katrā prioritārajā jomā. Budžeta piešķirumus finanšu instrumentiem un starp tiem drīkst koriģēt programmas *LIFE* īstenošanas gaitā, reaģējot uz faktisko apguvi. Ievērojot *LIFE* regulā noteiktās robežvērtības, atkārtota sadale starp prioritārajām jomām nedrīkst pārsniegt 5 % no kopējās piešķiruma summas attiecīgajai prioritārajai jomai.

2.1. Vides apakšprogramma

Šīs DDP īstenošanas laikā Vides apakšprogrammai ir piešķirts budžets EUR 1 347 miljonu apmērā.

Vismaz 55 % no budžeta līdzekļiem, ko piešķir projektiem, kurus atbalsta ar rīcības dotācijām, piešķir projektiem, kas atbalsta dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, tostarp ar to saistītai informācijai un pārvaldībai (*LIFE* regulas 9. panta 3. punkts), tehniskai palīdzībai un sagatavošanās projektiem. Pārējo projektiem piešķirto budžetu piešķir projektiem vides un resursefektivitātes prioritārajā jomā, tostarp ar to saistītai informācijai un pārvaldībai, tehniskai palīdzībai un sagatavošanās projektiem.

Piešķirumi pa prioritārajām jomām ir indikatīvi un atkarīgi no faktiskā priekšlikumu skaita rīcības dotāciju saņemšanai katrā prioritārajā jomā, kā arī no saistītā tirgus apguves līmeņa, kas paredzēts katrā finanšu instrumentā.

Piešķirums Vides apakšprogrammā pa finansēšanas veidiem

2014.–2017. gada budžets	miljonos EUR
Rīcības dotācijas (*)	
— Spēju veidošanas projekti	11,25
— Tehniskās palīdzības projekti	2,9
— Citas rīcības dotācijas (**)	1 053,8
Finanšu instruments (***)	
Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms (NCF) (****)	30,0
Darbības dotācijas	30,0
Publiskais iepirkums	141,0
Atbalsta izdevumi (ATA)	78,2
Vispārējā kopsumma	1 347,1

(*) 30 % no budžeta līdzekļiem, ko piešķir projektiem, kurus atbalsta ar rīcības dotācijām, piešķir integrētiem projektiem. Atkarībā no faktiskā integrēto projektu priekšlikumu skaita neizmantotie līdzekļi tiks izmantoti citiem projektiem, ko finansē ar rīcības dotācijām.

(**) Indikatīva summa, kas nepārsniedz 1 % no šīs summas, tiks izmantota sagatavošanās projektiem.

(***) Ar finanšu instrumentu īstenošanu saistīto pārvaldības izmaksu maksimālais līmenis nedrīkst pārsniegt 7 % no kopējā piešķiruma finanšu instrumentiem.

(****) Summa ietver EUR 5 miljonus ekspertu atbalsta mehānismam.

2.2. Klimata pasākumu apakšprogramma

Šīs daudzgadu darba programmas Klimata pasākumu apakšprogrammas budžets ir EUR 449,2 miljoni. Piešķirumi pa prioritārajām jomām ir indikatīvi un atkarīgi no faktiskā priekšlikumu skaita rīcības dotāciju saņemšanai katrā prioritārajā jomā, kā arī no saistītā tirgus apguves līmeņa katra finanšu instrumenta gadījumā.

Piešķirums Klimata pasākumu apakšprogrammā pa finansēšanas veidiem

2014.–2017. gada budžets	miljonos EUR
Rīcības dotācijas (*)	
Spēju veidošanas projekti – rīcības dotācijas	3,75
Tehniskās palīdzības projekti – rīcības dotācijas	2,4
Citas rīcības dotācijas	243,81
Finanšu instrumenti (**)	
Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments (PF4EE) Finanšu instruments	80,0
Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms (***) (NCFF) Finanšu instruments	30,0
Darbības dotācijas	8,6
Publiskais iepirkums	63,0
Atbalsta izdevumi (ATA)	17,6
Vispārējā kopsumma	449,2

(*) 30 % no budžeta līdzekļiem, ko piešķir projektiem, kurus atbalsta ar rīcības dotācijām, piešķir integrētiem projektiem; atkarībā no faktiskā integrēto projektu priekšlikumu skaita neizmantotie līdzekļi tiks izmantoti citiem projektiem, ko finansē ar rīcības dotācijām.

(**) Ar finanšu instrumentu īstenošanu saistīto pārvaldības izmaksu maksimālais līmenis nedrīkst pārsniegt 7 % no kopējā piešķiruma finanšu instrumentiem.

(***) Summa ietver EUR 5 miljonus ekspertu atbalsta mehānismam.

3. TĒMAS PROJEKTIEM, AR KO ĪSTENO III PIELIKUMĀ ATTIECĪBĀ UZ VIDES APAKŠPROGRAMMU NOTEIKTĀS TEMATISKĀS PRIORITĀTES (LIFE REGULAS 24. PANTA 2. PUNKTA B) APAKŠPUNKTS)

Saskaņā ar *LIFE* regulas 36. apsvērumu DDP ietver neizsmelšu projektu tēmu sarakstu tematisko prioritāšu īstenošanai, kas centienus orientē uz konkrētām vides politikas prioritātēm un Vides apakšprogrammā noteiktajām rīcības jomām. Saraksta izstrāde visam DDP darbības laikam nodrošina gan vajadzīgo elastīgumu, kas ļautu sasniegt programmas *LIFE* mērķus un uzdevumus, gan nepieciešamo stabilitāti, kas potenciālajiem pretendentiem palīdzētu plānot, sagatavot un iesniegt priekšlikumus. Saskaņā ar *LIFE* regulas 22. apsvērumu, vērtējot Vides apakšprogrammas projektu pievienoto vērtību Savienības līmenī, Komisijai īpaša uzmanība būtu jāvelta to ieguldījumam atbilstīgi katrai tematiskajai prioritātei, ko īsteno saskaņā ar projektu tēmām. Tādējādi projektu tēmas ir rīks, ar kuru sniegt papildu vērtību projektiem, ar kuriem risina stratēģiski svarīgus politikas jautājumus ar augstu pievienoto vērtību Savienības līmenī, vienlaikus saglabājot atvērtību pret pamatotiem priekšlikumiem citās jomās un jaunām idejām, lai reaģētu uz jauniem uzdevumiem.

Projektu tēmas neizmanto tiem projektu veidiem, kuri jau pēc būtības un/vai regulā un DDP ietvertā īpašā satura sīka apraksta dēļ attiecas tikai uz konkrētām tēmām (t. i., spēju veidošana, tehniskā palīdzība, sagatavošanas, integrētie un citi projekti, kas ir sīki noteikti uz *ad hoc* pamata).

Likumdevēji nolēma, ka vismaz 55 % no līdzekļiem, ko piešķir projektiem, kurus atbalsta ar rīcības dotācijām, tiks mērķiezīmēti projektiem, ar kuriem atbalsta dabas un bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, skaidru uzsvāru liekot uz *Natura 2000*, tādējādi atzīstot īpašu neatliekamību nodrošināt pienācīgu finansējumu tīklam, kā arī juridiski noteikto līdzfinansēšanas pienākumu, kas paredzēts Dzīvotņu direktīvas 8. pantā. Šis salīdzinājumā ar *LIFE+* regulu palielinātais mērķiezīmējums ierobežo citu Vides apakšprogrammas tematisko prioritāšu projektiem pieejamo budžetu, un tas ir vēl viens iemesls prasmīgāk orientēt finansējuma izmantošanu šajās jomās.

Jānorāda, ka nav izslēgta tādu projektu finansēšana, kuru tēmas nav iekļautas minētajā sarakstā. Finansējumu joprojām var piešķirt kvalitatīviem projektiem, kuri atbilst piemērojamajiem atbilstības un atlases kritērijiem.

3.1. Vides un resursefektivitātes prioritārā joma

Saskaņā ar LIFE regulas 10. panta a) punktu projektu tēmām, kas atbilst šai prioritārajai jomai un LIFE regulas III pielikumā uzskaitītajām tematiskajām prioritātēm, ir konkrēts mērķis **“izstrādāt, testēt un demonstrēt tādas politikas vai vadības metodes, paraugpraksi un risinājumus**, tostarp inovatīvu tehnoloģiju izstrādi un demonstrāciju, vides problēmu risināšanā, ko var atkārtot, nodot tālāk vai integrēt, tostarp attiecībā uz saikni starp vidi un veselības aizsardzību, kā arī lai atbalstītu ar resursu efektivitāti saistītu politiku un tiesību aktus, arī Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā”. Tāpēc visi šīs prioritārās jomas projekti ir vai nu izmēģinājuma, vai demonstrējumu projekti LIFE regulas 18. panta a) un b) punkta nozīmē, bet tie nevar būt vērsti uz pētniecību. Attiecībā uz šīs prioritārās jomas demonstrējumu projektiem, kas ietilpst vienā no turpmāk uzskaitītajām projektu tēmām, par prioritāti tiek uzskatīti projekti, ar kuriem nodrošina tādu darbību, metodoloģiju vai pieeju izmantošanu praksē, testēšanu, vērtēšanu un izplatīšanu, kuras ir **jaunas vai nav zināmas visā Savienībā**.

LIFE regulas III pielikums

a) Ūdens jomas, tostarp jūras vides, tematiskās prioritātes – Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un 7. vides rīcības programmā attiecībā uz ūdeni noteikto konkrēto mērķu īstenošanas pasākumi, jo īpaši:

- i) integrētās pieejas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK ⁽¹⁾ īstenošanai;
- ii) pasākumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/60/EK īstenošanai ⁽²⁾;
- iii) darbības, ar kurām īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/56/EK ⁽³⁾ noteikto pasākumu programmu jūras ūdens laba vides stāvokļa sasniegšanai;
- iv) pasākumi, ar kuriem nodrošina ūdens resursu drošu un efektīvu izmantošanu, uzlabojot ūdens kvantitatīvo apsaimniekošanu, saglabājot augstu ūdens kvalitāti un nepieļaujot ūdens resursu nepienācīgu izmantošanu un stāvokļa pasliktināšanos.

Ūdens kvalitātes, plūdu un sausuma pārvaldības jautājumu risināšana izmaksu ziņā efektīvā veidā ir nopietns izaicinājums ES. Lai reaģētu uz izaicinājumiem un iespējām ūdens nozarē, vairākiem tās dalībniekiem jāpiemēro visaptveroša pieeja. Saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas (WFD) un Plūdu direktīvas īstenošanu un Eiropas inovāciju partnerības ūdens resursu jomā prioritātēm projektos galvenā uzmanība jāpievērš attīstības un sevišķi īstenošanas pasākumiem, ar kuriem var palīdzēt dalībvalstīm pāriet uz integrētu ūdens resursu pārvaldību, attiecīgos gadījumos veicinot uz ekosistēmām balstītu pieeju. To darbību kontekstā, kuru mērķis ir īstenot Jūras stratēģijas pamatdirektīvu (MSFD), īpaša uzmanība ir jāpievērš jauniem apdraudējumiem un ietekmei, kā arī labāk integrētas piekastes pārvaldības un jūras telpiskās plānošanas uzlabošanai. Attiecībā uz ūdenssaimniecības nozari brieduma pakāpi pamazām sasniedz tās tehnoloģijas un procesi, kurus izmanto, lai nodrošinātu ar ūdeni saistītu pakalpojumu sniegšanu (dzeramā ūdens ražošana vai notekūdeņu attīrīšana). Saskaņā ar Eiropas inovācijas partnerības ūdens resursu jomā prioritārajām jomām pašreizējais uzdevums ir divdaļīgs: i) nodrošināt pienācīgu īstenošanu tādā veidā, kas rada izmaksu un resursu ziņā efektīvus un tiesību aktiem atbilstošus rezultātus, un ii) nodrošināt spēju risināt jaunas problēmas šajā jomā.

Tāpēc par prioritāti tiks uzskatīti šādi projekti:

Ūdens, plūdi un sausums (III pielikuma A iedaļas a) punkta i)–ii) apakšpunkts)

1. Tādu **dabīgās ūdenssaimniecības** pasākumu plānošana un ieviešana pilsētu un lauku teritorijās, kuri uzlabo infiltrāciju, ūdens uzglabāšanu un attīra to no piesārņotājiem, izmantojot dabīgus vai “dabīgiem līdzīgus” procesus, un tādējādi veicina WFD un Plūdu direktīvā (FD) paredzēto mērķu izpildi un sausuma pārvaldību reģionos, kuros trūkst ūdens.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 23. oktobra Direktīva 2000/60/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Direktīva 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību (OV L 288, 6.11.2007., 27. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Direktīva 2008/56/EK, ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (Jūras stratēģijas pamatdirektīva) (OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.).

2. Projekti, kuri veicina **plūdu un sausuma riska pārvaldību**, izmantojot a) ekstremālu parādību profilakses un novēršanas rīkus politikas, zemes izmantošanas plānošanas un ārkārtas situāciju pārvaldības atbalstam un b) integrētas riska novērtēšanas un pārvaldības pieejas, kuru pamatā ir noturība un sociālās neaizsargātības aspekts, un sociālās atzīšanas nodrošināšana.
3. Projekti, kas ļauj sasniegt WFD mērķus, **novēršot** upju baseinu apsaimniekošanas plānos (RBMP) noteikto **hidromorfoloģisko ietekmi**, kas rodas zemes vai upju izmantošanas rezultātā.
4. Projekti, kas vērsti uz **barības vielu** un cilvēku un lauksaimniecības radīta organiskā piesārņojuma **integrētu pārvaldību** tādā veidā, kurš parāda, kādi pasākumi jāveic upju baseinu vai sateces baseinu mērogā, lai varētu izpildīt WFD un MSFD prasības, tostarp Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvas, Nitrātu direktīvas, Peldvietu ūdeņu direktīvas un Gruntsūdeņu direktīvas prasības.
5. Projekti, ar kuriem novērš **ķīmisko piesārņotāju** radīto ietekmi ūdens vidē un kuru mērķis ir samazināt prioritāro vielu emisijas to avotā, izmantojot piemērotus aizstājējus vai alternatīvas tehnoloģijas.
6. Projekti, kuros paredzēts nodarboties ar upju, ezeru, estuāru un piekrastes **morfoloģijas atjaunošanu** un/vai ar tiem **saistīto dzīvotņu**, tostarp palieņu un purvāju, **izveidi no jauna**, lai varētu sasniegt WFD un FD mērķus.
7. Projekti, ar kuriem īsteno **ūdens taupīšanas pasākumus**, lai samazinātu kvantitatīvo un kvalitatīvo ietekmi uz ūdens-tilpnēm ūdens resursu trūkuma skartajos baseinos, **pamatojoties uz hidroekonomiskiem modeļiem**.

Jūras un piekrastes pārvaldība (III pielikuma A iedaļas a) punkta iii) apakšpunkts)

1. Projekti, ar kuriem izstrādā rīkus, tehnoloģijas un prakses, lai nodrošinātu ar jūras vidi saistītās saimnieciskās darbības **ilgtspēju**, tostarp vajadzības gadījumā **samazinot saimnieciskās darbības radīto ietekmi uz jūras vidi**, un lai integrētu jūras resursu ilgtspēju ar jūru saistītās ekonomikas nozarēs, galveno uzmanību pievēršot zemūdens troksnim, jūras gultnes fiziskai bojāšanai un dziļjūras izrakšu ieguves un akvakultūras ietekmei. Gaidāms, ka šajos projektos tiks iekļauta tādu pārvaldības plānu izstrāde, kas samazina saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi.
2. Projekti, kuru mērķis ir novērst un samazināt **jūras pieguļojumu vai piesārņojumu ar mikrobioloģiskiem kontaminantiem**, vēršoties pret pieguļojuma vai mikrobioloģisko kontaminantu avotiem.
3. Projekti, ar kuriem veicina **sinerģiju starp integrētu piekrastes pārvaldību un jūras telpisko plānošanu**, demonstrējot integrētas piekrastes pārvaldības un jūras telpiskās plānošanas koordinēšanas pievienoto vērtību jaunā jūras kontekstā, atbalstot konkrētu jūras baseina stratēģiju īstenošanu, tostarp attiecīgu Savienības tiesību aktu īstenošanu, vai apvienojot integrētu piekrastes pārvaldību un jūras telpisko plānošanu ar jūras aizsargājamo teritoriju vai *Natura 2000* teritoriju izveides un pārvaldības procedūrām.

Ūdenssaimniecības nozare (III pielikuma A iedaļas a) punkta iv) apakšpunkts)

1. Projekti, kuru mērķis ir izstrādāt **tehnoloģijas dzeramā ūdens un komunālo notekūdeņu attīrīšanas sistēmām**, izmantojot resursu ziņā efektīvus procesus ar ūdeni saistītu pakalpojumu sniegšanai (piemēram, projektus, kuru mērķis ir samazināt ūdens attīrīšanas un apsaimniekošanas energopatēriņu, kā arī ūdens zudumus) un uz vietas veicamas procedūras un kontroles procesus, kuru mērķis ir samazināt vai pilnībā novērst radušos piesārņotāju un patogēnu noplūdi ar notekūdeņu attīrīšanas izmešiem.
2. Projekti, ar kuriem īsteno rīkus (piemēram, plānošana, decentralizētas sistēmas, riskorientētas pieejas), kas nodrošina tādu efektīvu **ar ūdeni saistītu pakalpojumu sniegšanu**, kuri atbilst Dzeramā ūdens direktīvai un Komunālo notekūdeņu attīrīšanas direktīvai, **teritorijās ar zemu apdzīvotību**.
3. Projekti, kuru mērķis ir efektīvāki un rezultatīvāki inovatīvi risinājumi un/vai attīrīšanas iespējas attiecībā uz **otrreizēji izmantojamu / atgūto ūdeni**, saskaņā ar kuriem izstrādā un demonstrē:
 - inovatīvas koncepcijas (alternatīvai) ūdensapgādei, notekūdeņu attīrīšanai, resursu atkārtotai izmantošanai un reģenerācijai,
 - avota kontroles metodes un rentablas uz vietas izmantojamās tehnoloģijas, kas paredzētas radušos piesārņotāju un patogēnu noplūdēm notekūdeņu attīrīšanas sistēmās,

- ūdens attīrīšanas inovāciju centrus, kas reģionos, kuros pašlaik trūkst atbilstošu kanalizācijas sistēmu un attīrīšanas un sanitāro iekārtu, piemēro viedās tehnoloģijas un decentralizētas sistēmas, kurās galveno uzmanību pievērš alternatīviem ūdens avotiem,
- sistēmiskas pieejas, ar kuru palīdzību izvairīties no ūdens, enerģijas un resursu zuduma rūpnieciskajā ražošanā un ūdens un notekūdeņu infrastruktūrā.

LIFE regulas III pielikums

b) Atkritumu jomas tematiskās prioritātes – Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un 7. vides rīcības programmā attiecībā uz atkritumiem noteikto konkrēto mērķu īstenošanas pasākumi, jo īpaši:

- i) integrētas pieejas atkritumu apsaimniekošanas plānu un programmu īstenošanai;
- ii) pasākumi Savienības atkritumu jomas tiesību aktu īstenošanai un izstrādei, īpašu uzmanību pievēršot Savienības atkritumu hierarhijas pirmajiem posmiem (novēršana, atkārtota izmantošana un pārstrāde);
- iii) pasākumi saistībā ar resursefektivitāti un produktu aprites cikla ietekmi, patēriņa paradumiem un ekonomikas dematerializāciju.

Attiecībā uz atkritumiem Ceļveža par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un 7. vides rīcības programmas mērķis ir līdz 2020. gadam sasniegt šādus vispārējus mērķus:

- samazināt saražoto atkritumu apjomu,
- pēc iespējas vairāk izmantot pārstrādi un otrreizējo izmantošanu,
- ierobežot nepārstrādājamu materiālu incinerēšanu un
- poligonos apglabāt tikai nepārstrādājamus un neregenerējamus atkritumus.

Tāpēc par prioritāti tiks uzskatīti šādi projekti:

Tiesību aktu par atkritumiem īstenošana (III pielikuma A iedaļas b) punkta i)–ii) apakšpunkts)

1. Projekti, kuros paredzēts izmantot inovatīvas metodes, tehnoloģijas un darbības galvenokārt atkritumu avotos atkritumu ražošanas novēršanai, otrreizējai izmantošanai un **sadzīves atkritumu** šķirošanai.
2. Projekti, kuros paredzēts izmantot inovatīvas metodes, tehnoloģijas un darbības galvenokārt atkritumu avotos attiecībā uz šādu atkritumu plūsmu profilaksi, sagatavošanu otrreizējai izmantošanai / otrreizēju izmantošanu, pārstrādi un šķirošanu:
 - **elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumi (WEEE), baterijas un akumulatori, nolietoti transportlīdzekļi (NTL), iepakojums, celtniecības, nojaukšanas un medicīniskie atkritumi,**
 - **bioatkritumi, tostarp pārtikas atkritumi** visā pārtikas ķēdē.
3. **Integrēti plastmasas izstrādājumu apsaimniekošanas projekti**, kuri izveidoti, lai sekmētu pārstrādājamību, šķirošanu un kvalitatīvu pārstrādi, ekodizainu, to plastmasas izstrādājumu apsaimniekošanu, kas netiek izmantoti iepakojšanai, vienreizējās lietošanas plastmasas izstrādājumu izmantošanas novēršanu vai pieguzošanas samazināšanu un koriģēšanu.
4. Projekti, kas izveidoti, lai uzlabotu **bīstamo māsasaimniecības atkritumu apsaimniekošanu**.

Atkritumi un resursefektivitāte (III pielikuma A iedaļas b) punkta iii) apakšpunkts)

Projekti, ar kuriem īsteno **ekonomisko instrumentu** izmantošanu vietējā, reģionālā vai valsts līmenī, lai atbalstītu atkritumu apsaimniekošanas un resursefektivitātes politiku.

LIFE regulas III pielikums

c) Resursefektivitātes jomas tematiskās prioritātes, tostarp attiecībā uz augsni un mežiem, kā arī vidi saudzējošu un aprītē pamatotu ekonomiku – Ceļveža par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un 7. vides rīcības programmas īstenošanas pasākumi, uz kuriem neattiecas citas šajā pielikumā minētās tematiskās prioritātes, jo īpaši:

- i) rūpnieciskās simbiozes un zināšanu nodošanas pasākumi un jaunu modeļu izstrāde pārejai uz aprītē pamatotu un vidi saudzējošu ekonomiku;
- ii) pasākumi augsnes tematiskās stratēģijas īstenošanai (Komisijas 2006. gada 22. septembra paziņojums "Par tematisko stratēģiju augsnes aizsardzībai"), kuros īpašu uzmanību pievērš augsnes noslēgšanas mazināšanai un kompensēšanai, kā arī labākai zemes izmantošanai;
- iii) pasākumi mežu monitoringa un informācijas sistēmu izveidošanai, kā arī meža ugunsgrēku novēršanai.

Projektos saskaņā ar resursefektivitātes jomas tematiskajām prioritātēm, tostarp attiecībā uz augsni un mežiem, un vidi saudzējošu un aprītē pamatotu ekonomiku galvenā uzmanība tiks pievērsta Ceļveža par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā, dokumenta "Par tematisko stratēģiju augsnes aizsardzībai" un jaunās ES Meža stratēģijas īstenošanai. Attiecībā uz rūpniecisko simbiozi, zināšanu nodošanas pasākumiem un pāreju uz aprītē pamatotu un vidi saudzējošu ekonomiku īpaša uzmanība ir jāpievērš resursu ziņā efektīvai, videi draudzīgai darbībai, tostarp vērtības radīšanas ķēdēm, un ekoloģiskās pēdas mērīšanas metodoloģijas saskaņošanai. Attiecībā uz augsnes aizsardzību ir jāuzlabo augsnes apsaimniekošana un jo īpaši jāierobežo un jāmazina augsnes noslēgšana. Mežu monitoringa un informācijas sistēmas un mežu ugunsgrēku novēršana pēdējo gadu laikā ir ievērojami attīstījušies, tomēr ir jāīsteno jaunā ES Meža stratēģija un jāturpina uzlabot Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma (EFFIS) ⁽¹⁾.

Tāpēc par prioritāti tiks uzskatīti šādi projekti:

Resursefektivitāte, vidi saudzējoša un aprītē pamatota ekonomika (III pielikuma A iedaļas c) punkta i) apakšpunkts)

1. Projekti, ar kuriem īsteno aprītē pamatotas ekonomikas koncepciju, izmantojot visu vērtības radīšanas ķēdi ietverošas darbības vai nodrošinot otrreizējo resursu / metāllūžņu / atkritumu izmantošanu no citām ražošanas nozarēm vai **vērtības radīšanas ķēdēm** (ekodizains, materiālu kaskādveida izmantošana, remonts, pārražošana, otrreizēja izmantošana, pārstrāde, jaunas aprītē pamatotas uzņēmējdarbības koncepcijas, inovatīvas atpakaļpieņemšanas un savākšanas sistēmas).
2. Projekti, ar kuriem īsteno **jaunus uzņēmējdarbības modeļus attiecībā uz resursefektivitāti**, tostarp izveido resursefektivitātes prakses mazos un vidējos uzņēmumos (MVU), galveno uzmanību pievēršot produktu un procesu ietekmei uz vidi, izturīgumam, otrreizējai izmantošanai, remontam un pārstrādei, tostarp produktu koplietošanai vai nomai, nevis to pārdošanai. Tiem jābūt saistītiem ar vienu no ražošanas nozarēm, kuru uzskata par prioritāru saskaņā ar Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā; ar jauno uzņēmējdarbības modeli jānodrošina izmantoto materiālu un/vai enerģijas un ūdens patēriņa samazinājums.
3. Projekti, ar kuriem veicina **Eiropas vides pēdas metodoloģijas** ⁽²⁾ īstenošanu, izmantojot patērētāju un ieinteresēto personu saziņu, datu pieejamību, kvalitāti un izsekojamību vērtības radīšanas ķēdē, aprēķina vienkāršošanu un verifikāciju.
4. Projekti, kas **sasaista** regulatīvus, finanšu vai ar reputāciju saistītus **stimulus un ekoloģiskos raksturlielumus**, izmantojot EMAS vai citus stabilus, uzticamus (t. i., neatkarīgi verificētus) Savienības vides pārvaldības instrumentus.
5. Projekti, ar kuriem veicina **zaļā publiskā iepirkuma** īstenošanu, sadarbībā ar uzņēmumiem izstrādājot un piemērojot vienotus konkursa noteikumus tādu valsts iestāžu iepirkumiem, kurām ir līdzīgas iepirkuma vajadzības, (tostarp konsultācijas ar tirgus dalībniekiem un faktiskās iepirkuma darbības) un shēmas, kuras ļauj iepirkuma rīkotājiem viegli un ticami pārbaudīt zaļo prasību izpildi, un šādu shēmu piemērošanu.

⁽¹⁾ To izveidoja Kopīgais pētniecības centrs (JRC) un Vides ģenerāldirektorāts (ENV ĢD).

⁽²⁾ Komisijas 2013. gada 9. aprīļa lēmums 2013/179/ES par kopīgu metožu izmantošanu produktu un organizāciju aprites cikla ekoloģisko raksturlielumu mērīšanai un uzrādīšanai (OV L 124, 27.4.2013., 1. lpp.).

Augsne (III pielikuma A iedaļas c) punkta ii) apakšpunkts)

1. Projekti, ar kuriem **ierobežo, mazina vai ierosina inovatīvas metodes augsnes noslēgšanas kompensēšanai** reģiona, provinces vai pašvaldības līmenī saskaņā ar Pamatnostādnēm augsnes pārklāšanas jomā (SWD(2012) 101 final/2) ⁽¹⁾, jo īpaši tie projekti, kuri ietver plānošanas un budžeta veidošanas pieeju pārveidošanu, lai panāktu reģionu vai pašvaldību attīstību bez papildu zemes apguves vai augsnes noslēgšanas.
2. Projekti, kuri izstrādāti, lai **panāktu labāku augsnes apsaimniekošanu** (erozijas samazināšana, organisko vielu saglabāšana augsnē, izvairīšanās no noblietēšanas un kontaminācijas, ar oglekli bagātas augsnes saglabāšana/atjaunošana u. c.) vietējā, reģionālā vai valsts līmenī. Izmantotās metodes var ietvert monitoringa rīkus un prakses vai administratīvā un tiesiskā regulējuma uzlabošanu. Īpašu interesi raisīs projekti, kuros paredzēti izmaksu ziņā efektīvi risinājumi esošo rīku vai metodoloģiju uzlabošanai, vai projekti augsnes funkciju atbalstam plašākas ekosistēmas ietvarā, piemēram, attiecībā uz ūdenssaturību.
3. Projekti **izmaksu ziņā efektīvu atbalsta rīku un shēmu** izstrādei un īstenošanai, lai apzinātu kontaminētās teritorijas reģionālā vai valsts līmenī.

Meži (III pielikuma A iedaļas c) punkta iii) apakšpunkts)

Šajā kategorijā ietvertos projektus var uzskatīt par prioritāti tikai gadījumos, kad tajos paredzēts, ka visi ar mežiem saistītie, projektos iegūtie kvantitatīvie un kvalitatīvie dati tiks iekļauti Eiropas Meža datu centrā (EFDAC) un vēlāk Eiropas Komisijas Eiropas Mežu informācijas sistēmā (FISE).

1. Projekti, ar kuriem veicina pilnībā saskaņotas informācijas ieguvu no nacionālajos meža inventarizācijas pārskatos (NFI) un/vai citos meža informācijas tīklos savāktajiem datiem un ar kuriem īsteno **progresīvas metodoloģijas, lai demonstrētu ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu reģionālā, valstu vai pārvalstu līmenī saskaņā ar noteiktiem (Forest Europe ⁽²⁾) kritērijiem un rādītājiem** (piemēram, mežu veselība un dzīvotspēja, mežu ekosistēmu pakalpojumi, meži un sociālekonomiskās funkcijas saistībā ar ES bioekonomiku un meži mainīga klimata laikā) atbilstīgi mērķiem, kas paredzēti jaunajā ES Meža stratēģijā ⁽³⁾ un ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020. gadam ⁽⁴⁾.
2. Projekti, kuru pamatā ir informācija, ko savākuši esošie valstu/reģionālie mežu informācijas tīkli, un ar kuriem tiek izstrādātas un īstenotas **jaunas metodes ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanas kritēriju un rādītāju savākšanai un ziņošanai** ⁽⁵⁾ valstu vai reģionālā līmenī un saskaņā ar Eiropas mežu tipu (EFT) EVA klasifikāciju ⁽⁶⁾ 14 kategorijās, kā ziņots Forest Europe. Šiem projektiem jāietver īpaši demonstrējumu pasākumi, kuros parādīts, kā informāciju un jaunās metodes var izmantot, lai uzlabotu mežu ekosistēmu aizsardzību.
3. Projekti, ar kuriem palīdz **stiprināt Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēmu (EFFIS)**. Šiem projektiem jāietver īpaši demonstrējumu pasākumi, kuros parādīts, kā informāciju un jaunās metodes var izmantot, lai sasniegtu ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020. gadam noteiktos mērķus, ciktāl tie attiecas uz mežiem un mežu ekosistēmu pārvaldību.
4. Projekti, kuros izmanto jaunu informāciju par mežiem, lai palielinātu to **noturību pret draudiem, ko rada iedzīvotāju skaita maiņa**, saistībā ar urbanizāciju, zemes atstāšanu vai tradicionālo zemes apsaimniekošanas prasmju zudumu.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

⁽²⁾ Forest Europe, 2011. gads. Eiropas mežu stāvoklis 2011. gadā.

⁽³⁾ Komisijas Paziņojums COM(2013) 659 final Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauna ES meža stratēģija mežiem un uz koksnes resursiem balstītai rūpniecībai", 2013. gada 20. septembris.

⁽⁴⁾ Komisijas Paziņojums COM(2011) 244 galīgā redakcija Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mūsu dzīvības garantija, mūsu dabas kapitāls – bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2020. gadam".

⁽⁵⁾ Forest Europe, 2011. gads. Eiropas mežu stāvoklis 2011. gadā.

⁽⁶⁾ EVA, 2009. gads. Eiropas mežu tipi.

LIFE regulas III pielikums

d) Vides un veselības jomas tematiskās prioritātes, tostarp attiecībā uz ķīmikālijām un troksni – atbalsta pasākumi 7. vides rīcības programmā izklāstīto konkrēto mērķu īstenošanai vides un veselības jomā, jo īpaši:

- i) atbalsta pasākumi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1907/2006 ⁽¹⁾ (REACH) un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 528/2012 ⁽²⁾ (Biocīdu regula) īstenošanai, ar kuriem nodrošina ķīmikāliju (tostarp nanomateriālu) drošāku, ilgtspējīgāku vai taupīgāku izmantošanu;
- ii) atbalsta pasākumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/49/EK ⁽³⁾ (Troksņu direktīva) īstenošanas veicināšanai, ar kuriem nodrošina tādas trokšņu līmeņus, kas neizraisa būtisku negatīvu ietekmi un apdraudējumu cilvēka veselībai;
- iii) atbalsta pasākumi, ar kuriem novērš liela mēroga negadījumus, jo īpaši atbalstot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/18/ES ⁽⁴⁾ (Sevezo III direktīva) īstenošanu.

Attiecībā uz vidi un veselību ir jāpēta jaunas metodes, ar kurām samazināt ķīmisko vielu, trokšņa un rūpniecisko avāriju ietekmi uz vidi un cilvēka veselību.

Tāpēc par prioritāti tiks uzskatīti šādi projekti:

Ķīmiskās vielas (III pielikuma A iedaļas d) punkta i) apakšpunkts)

1. Projekti, ar kuriem samazina ķīmisko vielu (tostarp nanomateriālu un biocīdu) ietekmi uz vidi vai cilvēka veselību, nodrošinot ķīmisko vielu drošāku vai ilgtspējīgāku izmantošanu vai samazinot eksponētību produktos vai vidē esošām toksiskām ķīmiskajām vielām, aizstājot tās ar drošākām vielām vai neķīmiskiem risinājumiem.
2. Projekti, ar kuriem uzlabo ķīmisko vielu monitoringa datu izmantošanu (piemēram, vides monitorings, cilvēku biomonitorings, produktu monitorings, iekšelpu gaisa monitorings), lai aizsargātu cilvēka veselību un vidi, padarot ķīmisko vielu monitoringa datus pieejamus, novērtējamus, salīdzināmus un savietojamus un ļaujot tos saistīt ar cilvēka un vides veselības monitoringu un novērtēt eksponētību ķīmiskiem maisījumiem dažādos ekspozīcijas ceļos.

Troksnis (III pielikuma A iedaļas d) punkta ii) apakšpunkts)

Šajā kategorijā par prioritāti tiks uzskatīti projekti pilsētās, kas paredzēti, lai uzlabotu maksimāli liela cilvēku skaita stāvokli.

1. Projekti, kuru mērķis ir ieviest pastāvīgas **zema trokšņa emisiju līmeņa zonu shēmas pilsētu rajonos**, atļaujot izmantot tikai ar elektroenerģiju darbināmus transportlīdzekļus vai citas tikpat efektīvas zema trokšņa emisiju līmeņa zonu shēmas.
2. **Blīvi apdzīvotos pilsētu rajonos** īstenoti projekti, kuru mērķis ir samazināt **troksni, ko rada ceļi un citas transporta infrastruktūras**, izmantojot tādas pārklājumus ar zemu trokšņa līmeni, kuru aprites cikla izmaksas ir līdzīgas standarta pārklājumu izmaksām, bet kuri ievērojami samazina trokšņa līmeni.

Rūpnieciskas avārijas (III pielikuma A iedaļas e) punkta iii) apakšpunkts)

1. Projekti, kuru mērķis ir veicināt **Sevezo III direktīvas** (Direktīva 2012/18/ES) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību īstenošanu, izstrādājot metodiskos rīkus **risku kartēšanai**, tostarp vides risku kartēšanai, un **domino efekta novēršanai**.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 22. maija Regula (ES) Nr. 528/2012 par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 25. jūnija Direktīva 2002/49/EK par vides trokšņa novērtēšanu un pārvaldību (OV L 189, 18.7.2002., 12. lpp.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Direktīva 2012/18/ES par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp.).

LIFE regulas III pielikums

e) Gaisa kvalitātes un emisijas, tostarp pilsētvidē, jomas tematiskās prioritātes – Ceļvedī par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā un 7. vides rīcības programmā attiecībā uz gaisu un emisiju noteikto konkrēto mērķu īstenošanas pasākumi, jo īpaši:

- i) integrētās pieejas gaisa kvalitātes jomas tiesību aktu īstenošanai;
- ii) atbalsta pasākumi, ar kuriem veicina atbilstību Savienības gaisa kvalitātes standartiem un ar tiem saistītajiem standartiem attiecībā uz emisiju gaisā, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2001/81/EK ⁽¹⁾ (Valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju direktīva);
- iii) atbalsta pasākumi, ar kuriem pilnveido Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2010/75/ES ⁽²⁾ (Rūpniecisko emisiju direktīva) īstenošanu, īpašu uzmanību pievēršot labākā pieejamā tehniskā paņēmiena (BAT) noteikšanas un īstenošanas procesa pilnveidošanai, nodrošinot sabiedrībai vieglu piekļuvi informācijai un uzlabojot Rūpniecisko emisiju direktīvas (IED) ieguldījumu inovācijas veicināšanu.

Tematiskajā prioritātē “Gaisa kvalitāte un emisijas, tostarp pilsētvidē” galvenā uzmanība tiek pievērsta gaisa kvalitātes tiesību aktu īstenošanai un visaptverošai pieejai pilsētvides problēmām. Gaisa piesārņojums joprojām ir visnopietnākā vides veselības problēma Eiropā, un tās izraisītās mirstības rādītāji vairāk nekā desmitkārtīgi pārsniedz attiecīgos satiksmes negadījumu rādītājus, turklāt šim piesārņojumam ir ievērojama ietekme uz ekosistēmām (piemēram, 70 % no ES *Natura 2000* teritorijās gaisa piesārņojuma rezultātā notiek eutrofikācija). Šī problēma ir jāatrisina saskaņā ar gaidāmo ES Gaisa kvalitātes stratēģiju laikposmam līdz 2030. gadam.

Rūpniecisko emisiju direktīva (IED) ir galvenais instruments lielu punktveida avotu piesārņojuma novēršanai un kontrolei. IED (un tās priekšgājēja IPPC) īstenošanas pieredze ir ļāvusi noteikt papildu vajadzības sabiedrības informēšanas un jaunu tehnisko paņēmienu ieviešanas jomā.

Tāpēc par prioritāti tiks uzskatīti šādi projekti:

Gaisa kvalitātes tiesību akti un NEC direktīva (III pielikuma A iedaļas e) punkta i)–ii) apakšpunkts)

Ja skaidri nav noteikts citādi, gaisa kvalitātes projektos galvenā uzmanība jāpievērš pilsētu rajoniem, lai aptvertu pēc iespējas vairāk cilvēku.

1. **Vietējie un reģionālie enerģētikas projekti**, ar kuriem risina gaisa kvalitātes jautājumus un samazina daļiņu (PM) emisijas atmosfērā **aktīvajos punktos** teritorijās ar pastāvīgu **lielu tādu apkures iekārtu izmantojumu, kurās sadedzina ogles un biomasu**.
2. Projekti, ar kuriem veicina **kvalitatīvas biomasas sadedzināšanas** lietojumus un to pienācīgu izmantošanu, tostarp kalnainos reģionos (piemēram, īpaši zema līmeņa putekļu tehnoloģijas, efektīvas un nepiesārņojošas sadedzināšanas un kontroles tehnoloģijas, siltuma akumulācija).
3. **Ilgspējīgas mobilitātes projekti** elementiem, kas ir būtiski gaisa kvalitātes standartu izpildei, kuros uzmanība galvenokārt veltīta mazāk piesārņojošai reālajai braukšanai, ar elektroenerģiju darbināmiem vai īpaši zema emisijas līmeņa transportlīdzekļiem ⁽³⁾, kā noteikts “Apvārsnis 2020” darba programmā, nepiesārņojošu alternatīvu degvielu izmantošanai, inovatīvām modernizācijas programmām sabiedriskajiem transportlīdzekļiem, alternatīvām piedziņas sistēmas tehnoloģijām, piemēram, elektromobilitātei vai uz ūdeņradi balstītai mobilitātei, iedarbīgu zema emisiju līmeņa zonu un maksas ceļu shēmu izstrādei un īstenošanai, izmantojot modernus piekļuves kritērijus un patērējamā produktu marķējumus ⁽⁴⁾ (lielās metropoles teritorijās), un inovatīvu loģistikas platformu izmantošanai preču piegādes pēdējā posmā.
4. **Projekti, kas paredzēti lauksaimniecības radīto amonjaka un PM emisiju samazināšanai**, lai atbalstītu uzlabotā ANO/EEK labas prakses kodeksa īstenošanu attiecībā uz lauksaimniecības radīto amonjaka un PM emisiju samazināšanu.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 23. oktobra Direktīva 2001/81/EK par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām atmosfēras piesārņojošām vielām (OV L 309, 27.11.2001., 22. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Direktīva 2010/75/ES par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

⁽³⁾ Īpaši zemas emisijas transportlīdzekļi “Apvārsnis 2020” darba programmas nozīmē.

⁽⁴⁾ Paredzētie izstrādājumi varētu būt vieglie automobiļi, kā arī mehāniskie transportlīdzekļi ar diviem un trīs riteniem.

Rūpniecisko emisiju direktīva (III pielikuma A iedaļas e) punkta iii) apakšpunkts)

Projekti, ar kuriem izstrādā un testē **piesārņojuma novēršanas un mazināšanas tehniskos paņēmienus**, kas minēti IED kā jauni paņēmieni.

Pilsētvide (III pielikuma A iedaļas e) punkts)

Projekti, ar kuriem īsteno **integrētu un visaptverošu ilgtspējīgas pilsētas plānošanas un projektēšanas politiku**, izmantojot inovatīvas pieejas attiecībā uz pilsētas sabiedrisko transportu un mobilitāti, ilgtspējīgām ēkām, energoefektivitāti vai pilsētu bioloģiskās daudzveidības aizsardzību.

3.2. Dabas un bioloģiskās daudzveidības prioritārā joma

Saskaņā ar LIFE regulas 11. panta a) punktu projekta tēmām, kas atbilst šai prioritārajai jomai un LIFE regulas III pielikumā uzskaitītajām tematiskajām prioritātēm, ir konkrēts mērķis “sniegt ieguldījumu Savienības politikas un tiesību aktu **izstrādē un īstenošanā** dabas un bioloģiskās daudzveidības jomā, tostarp attiecībā uz Savienības Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam, Padomes Direktīvu 92/43/EEK ⁽¹⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/147/EK ⁽²⁾, jo īpaši **piemērojot, izstrādājot, izmēģinot un demonstrējot pieejas, paraugpraksi un risinājumus**”. Tāpēc ar šīs prioritārās jomas projektiem var īstenot esošās pieejas, paraugprakses un risinājumus vai izstrādāt, testēt un demonstrēt jaunas pieejas, paraugprakses un risinājumus. Tomēr attiecībā uz projektiem, kas ietilpst **bioloģiskās daudzveidības** tematiskajā prioritātē, **par prioritāti principā tiks uzskatīti izmēģinājuma un demonstrējumu projekti**, ja vien attiecīgajā projekta tēmā nav norādīts citādi.

LIFE ir bijis svarīgs rīks, ar kuru atbalstīta Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas īstenošana pēdējo 20 gadu laikā. Šī nelielā programma ir izmantota un dažos gadījumos bijusi izšķirīga *Natura 2000* tīkla izveidē. Likumdevēji ir skaidri pauduši vēlmi saglabāt LIFE orientētību uz šo stratēģisko uzdevumu, īpaši laikā, kad visām dalībvalstīm ir jānodrošina visu dzīvotņu un sugu labvēlīgs aizsardzības statuss. Vairumā gadījumu to var sasniegt, tikai aktīvi apsaimniekojot teritorijas un nodrošinot to vai attiecīgo sugu savienojamību. Tāpēc LIFE dabas un bioloģiskās daudzveidības prioritārā joma turpinās koncentrēt savus ierobežotos finanšu resursus uz *Natura 2000*, lai nodrošinātu Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 1. mērķī noteikto saistību pilnīgu izpildi. Vienlaicīgi, ņemot vērā LIFE+ pozitīvo pieredzi, ar LIFE 2014.–2020. gadam veicinās bioloģiskās daudzveidības projektus, kuru mērķis ir galvenokārt testēt un demonstrēt jaunus veidus, kā risināt plašākas bioloģiskās daudzveidības problēmas. Paredzēts, ka LIFE “Daba” un LIFE “Bioloģiskā daudzveidība” papildinās viena otru.

LIFE regulas III pielikums

a) Dabas jomas tematiskās prioritātes – pasākumi Direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK īstenošanai, jo īpaši:

i) pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot Savienības nozīmes dzīvotņu un sugu aizsardzības statusu, tostarp jūras dzīvotņu un sugu, kā arī putnu sugu aizsardzības statusus;

ii) pasākumi, ar kuriem atbalsta tīkla *Natura 2000* biogeogrāfiskos seminārus;

iii) integrētās pieejas prioritārās rīcības plānu īstenošanai.

Par prioritāti tiek uzskatītas šādas projektu tēmas, ar kurām atbalsta Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam 1. mērķi – pilnībā īsteno Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu.

1. Projekti, kuru mērķis ir uzlabot Kopienas nozīmes dzīvotņu veidu vai sugu (tostarp putnu sugu) aizsardzības statusu ⁽³⁾ ***Natura 2000* teritorijās**, kas ierosinātas vai izveidotas šiem dzīvotņu veidiem vai sugām.
2. Projekti, kuru mērķis ir uzlabot Kopienas nozīmes dzīvotņu veidu vai sugu (tostarp putnu sugu) aizsardzības statusu *Natura 2000* teritorijās, ja to **stāvoklis nav “labvēlīgs/drošs un nepasliktinās”** vai “**nezināms**” atbilstīgi jaunākajiem vispārējiem novērtējumiem, kurus ir sniegušas dalībvalstis attiecīgajā ģeogrāfiskajā līmenī saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 17. pantu, vai atbilstīgi jaunākajiem novērtējumiem saskaņā ar Putnu direktīvas 12. pantu un ES līmeņa putnu novērtējumiem.

⁽¹⁾ Padomes 1992. gada 21. maija Direktīva 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra Direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

⁽³⁾ Šajā kontekstā vārdkopa “Kopienas nozīmes” ir jāsaprot kā “Savienības nozīmes”.

3. Projekti, ar kuriem īsteno vienu vai vairākas **darbības**, kas paredzētas attiecīgajos dalībvalstu atjauninātajos **prioritārās rīcības plānos (PAF)**, vai konkrētas darbības, kas apzinātas, ieteiktas vai par kurām panākta vienošanās *Natura 2000* biogeogrāfisko semināru ietvarā.
4. Projekti, kuri vērsti uz **jūras komponentu** Dzīvotņu direktīvas un Putnu direktīvas īstenošanā un ar tām saistītās Jūras stratēģijas pamatdirektīvas 1. raksturlielumā paredzētajos noteikumos, jo īpaši, ja šādos projektos uzmanība tiek pievērsta vienai vai vairākām šādām darbībām:
 - a) valsts inventarizācijas pārskatu pabeigšana *Natura 2000* tīkla atkrastes teritoriju izveidei;
 - b) *Natura 2000* jūras teritoriju atjaunošana un apsaimniekošana, tostarp teritoriju apsaimniekošanas plānu sagatavošana un īstenošana;
 - c) darbības, kuras paredzētas ar sugām, dzīvotnēm vai teritorijām saistītu konfliktu risināšanai starp jūras aizsardzības iestādēm un zvejniekiem vai citiem "jūras izmantotājiem", kā arī darbības, kurās apvienoti aizsardzības pasākumi un ilgtspējīga *Natura 2000* teritoriju izmantošana;
 - d) demonstrējuma vai inovatīvas pieejas, ar kurām var novērtēt vai monitorēt cilvēka darbības ietekmi uz kritiskā stāvoklī esošām jūras dzīvotnēm un sugām, kā līdzekļi aktīvu aizsardzības pasākumu vadībai.
5. Projekti, kas paredzēti Kopienas nozīmes dzīvotņu veidu vai sugu (tostarp putnu sugu) aizsardzības statusa uzlabošanai, kuros ietvertās darbības atbilst attiecīgajos valstu vai ES līmeņa sugu vai dzīvotņu rīcības plānos noteiktajām **darbībām**.
6. Projekti, kas attiecas uz **invazīvām svešzemju sugām**, ja tās varētu pasliktināt Kopienas nozīmes dzīvotņu veidu vai sugu (tostarp putnu) aizsardzības statusu, un kas atbalstītu *Natura 2000* tīklu.

LIFE regulas III pielikums

b) Bioloģiskās daudzveidības jomas tematiskās prioritātes – pasākumi Savienības Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam īstenošanai, jo īpaši:

- i) pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt 2. mērķa sasniegšanu;
- ii) pasākumi, kuru mērķis ir atbalstīt 3., 4. un 5. mērķa sasniegšanu.

Šādas projekta tēmas ir vērstas uz Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam 2., 3., 4. un 5. mērķa īstenošanu, ciktāl tās var finansēt saskaņā ar programmu LIFE.

Par prioritāti tiks uzskatītas turpmāk uzskaitītās projekta tēmas:

1. Projekti, kuru mērķis ir īstenot Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2. mērķi, integrējot ekosistēmu un to pakalpojumu saglabāšanas un uzlabošanas darbības publiskā vai privātā sektora darbībās **ar zaļās, kā arī zilās infrastruktūras izveides un degradētu ekosistēmu atjaunošanas palīdzību**. Ar šiem projektiem jātestē un jāpiemēro pieejas, kuru mērķis ir:
 - a) kartēt un novērtēt (tostarp izvērtēt) ekosistēmas, tostarp jūras ekosistēmas un to pakalpojumus, lai veicinātu prioritātes noteikšanu attiecībā uz atjaunošanu, zaļo vai zilo infrastruktūru vai bioloģiskās daudzveidības neto zuduma nepieļaušanu;
 - b) atjaunot ekosistēmas, tostarp piekrastes un jūras ekosistēmas un to pakalpojumus, piemērojot atjaunošanas prioritātes sistēmu;
 - c) izstrādāt metodoloģijas attiecībā uz ekosistēmu pakalpojumu (tostarp materiālu un nemateriālu pakalpojumu) vērtēšanu un apmaksu; vai
 - d) inovatīvas apsaimniekošanas shēmas, kuras īpaši paredzētas ar ūdeni saistītiem ekosistēmas pakalpojumiem un ar kurām varētu nodrošināt iespējamās finansēšanas mehānismus, lai sasniegtu Bioloģiskās daudzveidības stratēģijā noteiktos mērķus un veicinātu Ūdens pamatdirektīvā un Plūdu direktīvā paredzēto mērķu sasniegšanu.

2. Projekti, ar kuriem īsteno darbības, kas attiecas uz **invazīvām svešzemju sugām** (saskaņā ar Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 5. mērķi vai lai veicinātu 2. raksturlielumā "Jūras stratēģijas pamatdirektīvā noteiktās svešzemju sugas" paredztā aizsardzības līmeņa sasniegšanu ⁽¹⁾), izmantojot darbības, ar ko testē un piemēro pieejas, kuru mērķis ir:

- a) novērst invazīvu svešzemju sugu introdukciju, jo īpaši vēršoties pret neapzinātas introdukcijas ceļiem;
- b) ieviest agrīnās brīdināšanas un ātras reaģēšanas sistēmu; un
- c) iznīcināt vai kontrolēt ieviesušās invazīvās svešzemju sugas atbilstošā telpiskā mērogā.

Ar šajos projektos paredzētajām darbībām trīs pasākumu posmi (profilakse; agrīnā brīdināšana un ātra reaģēšana; izskaušana/kontrole) jāaptver visaptverošā sistēmā; vai, ja viens no posmiem ir jau aptverts, minētajām darbībām vismaz skaidri jāiekļaujas plašākā sistēmā, kas saista visus trīs posmus. Projekti ir jāizveido, lai uzlabotu esošo – vai ieviestu jaunu – tehnisko, administratīvo vai tiesisko regulējumu attiecīgajā līmenī; projektu mērķis ir invazīvu sugu plašākas ieviešanās novēršana ES.

3. Projekti, kas attiecas uz Dzīvotņu direktīvas pielikumos neiekļautām **apdraudētām sugām**, kurām ir statuss "**apdraudēta**" vai **vēl sliktāks statuss** Eiropas sarkanajos sarakstos (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) vai IUCN sarkanajā sarakstā, kas paredzēts tām sugām, kuras nav ietvertas Eiropas sarkanajos sarakstos (<http://www.iucnredlist.org/>).

4. Izmēģinājuma vai demonstrējumu projekti, kuros izmanto **inovatīvus tieša vai netieša finansējuma veidus** (tostarp publiskas vai privātas partnerības, fiskālus instrumentus, bioloģiskās daudzveidības kompensācijas u. c.) ar bioloģisko daudzveidību saistītiem pasākumiem publiskajā un privātajā sektorā.

5. Izmēģinājuma vai demonstrējumu projekti, ar kuriem testē un tad īsteno **zaļās infrastruktūras darbības**, kuros galvenā uzmanība tiek pievērsta:

- a) inovatīvām tehnoloģijām un ar tām saistītu tehnisko standartu izstrādei un piemērošanai;
- b) ekosistēmu saglabāšanai vai atjaunošanai, lai sniegtu labumu cilvēka veselībai; vai
- c) izmaksu ziņā efektīvām tehnoloģijām un metodēm, ar kurām samazina esošo enerģijas un transporta infrastruktūru ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, stiprinot telpiski saistītu ekosistēmu funkcionalitāti.

3.3. Vides pārvaldības un informācijas prioritārā joma

Saskaņā ar LIFE regulas 12. panta a) punktu projekta tēmām, kas atbilst šai prioritārajai jomai un LIFE regulas III pielikumā uzskaitītajām tematiskajām prioritātēm, ir konkrēts mērķis "veicināt izpratnes veidošanu par vides jautājumiem, tostarp vairojot sabiedrības un ieinteresēto pušu atbalstu Savienības politikas veidošanai vides jomā, un veicināt zināšanas par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīga patēriņa jaunām tendencēm".

LIFE regulas III pielikums

Vides pārvaldības un informācijas prioritārā joma:

- a) informācijas, komunikācijas un izpratnes veidošanas kampaņas atbilstīgi 7. vides rīcības programmas prioritātēm;
- b) pasākumi, ar kuriem atbalsta efektīvu kontroles procesu, kā arī pasākumi, ar kuriem veicina atbilstību saistībā ar Savienības vides tiesību aktiem, un pasākumi Savienības vides tiesību aktu īstenošanai nepieciešamo informācijas sistēmu un informācijas līdzekļu atbalstam.

Informācijas, komunikācijas un izpratnes veidošanas kampaņas (III pielikuma C iedaļas a) punkts)

Novērtējot ierosināto projektu Eiropas pievienoto vērtību, tiks ņemta vērā informācijas, komunikācijas un izpratnes veidošanas kampaņu ģeogrāfiskā darbības joma.

⁽¹⁾ Jūras stratēģijas pamatdirektīvas I pielikuma 2. punkts.

Ūdens

1. Izpratnes veidošana par **WFD saistībām un iespējām**, vēršoties pie iestādēm un citiem dalībniekiem, kuri var piedāvāt izmaksu ziņā efektīvus risinājumus, kas jāiekļauj upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kā arī attiecībā uz pretplūdu aizsardzību, nosēdumu pārvaldību, hidroenerģiju, kuģošanu, transportu, telpisko plānošanu, ķīmisko rūpniecību un lauksaimniecību.
2. Projekti, kas paredzēti, lai izstrādātu un testētu **ūdens cenu noteikšanas politiku**, pamatojoties uz inovatīvām pieejām, kurās principam "piesārņotājs maksā" pievieno principu "izšķērdētājs maksā", nosakot skaidrus un izmērāmus efektivitātes mērķus katrai darbības jomai attiecīgajā līmenī.
3. Projekti, kuru mērķis ir uzsākt **pludmales un jūras tīrīšanas shēmas**, lai palielinātu izpratni par jūras pieguļojuma ietekmi un tādējādi vairotu izpratni par jautājumiem, kuri saistīti ar jūras vides aizsardzību, kas risināti Jūras stratēģijas pamatdirektīvā.
4. Izpratnes veidošana par **MSFD saistībām un iespējām** (kas nav saistītas ar jūras pieguļojumu, skatīt 3. punktu), vēršoties pie iestādēm un citām ieinteresētajām personām, jo īpaši zivsaimniecības un jūrlietu nozarē, kuri var piedāvāt izmaksu ziņā efektīvus risinājumus, kas jāiekļauj jūras stratēģijās un pasākumu programmās, lai sasniegtu "labu vides stāvokli" saskaņā ar MSFD I pielikumā noteiktajiem 11 raksturlielumiem.
5. Projekti, kuros ieinteresētās personas un iestādes sadarbojas **starptautiskā līmenī** pāri valstu jurisdikcijas robežām, lai īstenotu **jūras baseina stratēģijas**.

Atkritumi

1. Izpratnes veidošana un apmācības attiecībā uz **pārstrādājamu vai reģenerējamu atkritumu apglabāšanas poligonos pakāpenisku izbeigšanu** (lai poligonos apglabātu tikai atliekvielas, t. i., nepārstrādājamus un neregenerējamus atkritumus).
2. Informatīvas kampaņas izpratnes veidošanai un uzvedības maiņas veicināšanai saistībā ar svarīgiem atkritumu jomas jautājumiem, galveno uzmanību pievēršot **atkritumu ražošanas samazināšanai, īpaši attiecībā uz WEEE un plastmasas atkritumiem**.

Resursefektivitāte, tostarp attiecībā uz augsni un mežiem, kā arī vidi saudzējošu un aprītē pamatotu ekonomiku

1. Izpratnes veidošana un vadlīniju izstrāde **Eiropas ģenētisko resursu lietotājiem**, jo īpaši pētniekiem un MVU, lai veicinātu atbilstību Regulas par piekļuvi un ieguvumu sadali prasībām, kā arī Eiropas ģenētisko resursu kolekciju atbalsta pasākumi, piemēram, lai uzlabotu paraugu organizāciju un dokumentēšanu.
2. Izpratnes veidošanas kampaņas, ar kurām veicina ilgtspējīgu patēriņu, galveno uzmanību pievēršot **pārtikas atkritumiem un optimālai pārtikas uzglabāšanai**.
3. Izpratnes veidošanas kampaņas, ar kurām veicina ilgtspējīgu patēriņu, galveno uzmanību pievēršot **augšnes un zemes resursu patēriņam**.
4. Izpratnes veidošanas un aktīvas intervences informatīvas kampaņas (gan aktīvas intervences pasākumi, gan vispārēja izpratnes veidošana) par **resursefektivitātes, tostarp attiecībā uz augsni, sniegtiem ekonomiskiem un finansiāliem ieguvumiem**.
5. Spēju veidošanas kampaņas, lai varētu **koordinēt aktuālas un reprezentatīvas ES informācijas sniegšanu par mežiem un mežu ugunsgrēkiem un sniegt par to norādījumus**. Šo projektu mērķim vajadzētu būt tādas ar mežu ugunsgrēkiem saistītas valstu vai starptautiskas informācijas koordinēšanai, kas attiecas uz mežu ugunsgrēku emisijām, ugunsgrēka postījumu un izdegušo teritoriju, īpaši *Natura 2000* teritoriju, novērtēšanu, tostarp norādījumiem par resursu efektīvu izmantošanu, lai novērstu meža ugunsgrēkus. Tiem būtu arī jāsniedz norādījumi par kopīgu pieeju Savienības līmenī.

Gaisa kvalitāte un emisijas, tostarp pilsētvidē

1. Izpratnes veidošana un apmācība par **gaisa kvalitāti pilsētu rajonos un tās ietekmi uz veselību**, ja cilvēki un ekosistēmas tiek pakļauti lielam piesārņotāju daudzumam.
2. Izpratnes veidošana, veicinot gaisa kvalitātes monitoringa un izvērtēšanas sistēmu izmaksu samazinājumu.
3. Tādu integrētu sistēmu izstrāde un demonstrēšana, kuras nodrošina **ērtu piekļuvi publiski pieejamai informācijai** par rūpnieciskām iekārtām, tostarp atļaujām, datiem par emisijām un inspekcijas ziņojumiem.

Vide un veselība, tostarp ķīmiskās vielas un troksnis

1. Iedzīvotāju un patērētāju izpratnes veidošana par **informāciju par izstrādājumos esošo ķīmisko vielu bīstamību**.
2. Iedzīvotāju un patērētāju izpratnes veidošana par **tādu ķīmisko vielu drošu lietošanu, kas ir produktos, uz kuriem ir drošības brīdinājuma uzraksts**.
3. Uzņēmumu (importētāju, ražotāju, pakārtoto lietotāju, mazumtirgotāju, tostarp MVU) izpratnes veidošana par tiem **REACH noteiktajiem pienākumiem** paziņot par īpaši bīstamu vielu klātbūtni izstrādājumos, kurus tie ražo vai importē, un/vai uzņēmumu pienākumiem attiecībā uz apstrādātiem izstrādājumiem saskaņā ar biocīdu tiesību aktiem.
4. Komunikācijas kampaņas attiecībā uz **datiem par vides troksni un trokšņa ietekmi uz iedzīvotāju veselību**, kā paredzēts Vides trokšņa direktīvā.

Daba un bioloģiskā daudzveidība

1. Valstu vai transnacionālas izpratnes veidošanas kampaņas, kuru mērķis ir veidot sabiedrības izpratni par **Natura 2000**. Šīs kampaņas būtu jāplāno tā, lai nodrošinātu ievērojamas izmaiņas izpratnē par dabas vērtībām (tostarp ekosistēmu pakalpojumiem), kuru dēļ ir izveidota *Natura 2000*, un, iespējams, radītu pozitīvas uzvedības izmaiņas lielā mērķauditorijas daļā un/vai konkrētos sociālajos, administratīvajos vai ekonomiskajos sektoros.
2. Izpratnes veidošanas kampaņas par **lieliem gaļēdājiem** attiecīgās sugas populācijas līmenī.
3. Valsts un transnacionālas informācijas un izpratnes veidošanas kampaņas par ES **Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju**, kuru mērķis ir palielināt iedzīvotāju, galveno ieinteresēto personu, tostarp politikas veidotāju, uzņēmumu un vietējo, reģionālo vai valsts iestāžu informētību un izpratni par stratēģijas mērķiem un uzdevumiem.
4. Tādas valsts un transnacionālas izpratnes veidošanas kampaņas par **invazīvām svešzemju sugām (IAS)**, kuru mērķauditorija ir plaša sabiedrība un galvenās ieinteresētās personas, tostarp politikas veidotāji, uzņēmumi un vietējās, reģionālās vai valsts iestādes.
5. Izpratnes veidošanas kampaņas par **zaļo infrastruktūru**, kuru mērķauditorija ir galvenās ieinteresēto personu grupas un ar kurām veicina paraugpraksi un/vai uzlabo tehnisko un telpisko datu izstrādi, analīzi un izplatīšanu zaļās infrastruktūras izveidei.

Pārvaldība un izpildes nodrošināšana

1. Izpratnes veidošana un apmācība par **iespēju vērsties tiesā saistībā ar vides jomu**, tostarp par to, kā nodrošināt un izmērīt tiesas procedūru efektivitāti un lietderību, tiesu iestādēm, iestādēm, kas ir atbildīgas par tiesas spriešanu, valsts pārvaldes iestādēm un juristiem, kuri aizstāv sabiedrības intereses.
2. Izpratnes veidošana par **Direktīvu par atbildību vides jomā (ELD)** attiecībā uz rūpniecības uzņēmumiem, zaudējumu novērtētājiem, riska novērtēšanas ekspertiem, decentralizētām kompetentajām iestādēm (dalībvalstīs, kurās kompetentās iestādes izraugās vietējā vai reģionālā līmenī) un vides NVO, ņemot vērā katras ieinteresēto personu grupas tiesības un pienākumus.
3. Izpratnes veidošana un norādījumu izstrāde attiecībā uz pētniekiem, MVU un valsts iestādēm kā **Eiropas ģenētisko resursu lietotājiem**, lai veicinātu atbilstību Regulas par piekļuvi un ieguvumu sadali prasībām, kā arī Eiropas ģenētisko resursu kolekciju atbalsta pasākumi, piemēram, lai uzlabotu paraugu organizāciju un dokumentēšanu.

Darbības, ar kurām atbalsta efektīvu kontroles procesu, kā arī pasākumi, ar kuriem veicina atbilstību (III pielikuma C iedaļas b) punkts)

Izpildes nodrošināšana, inspekcijas un uzraudzība

1. Projekti, kuru mērķis ir palielināt **vides inspekciju un uzraudzības efektivitāti un lietderību**:
 - stratēģiski piemērojot riska kritērijus, lai novērtētu un vērtētu vissmagākos gadījumus, kas saistīti ar neatbilstību ES vides tiesību aktiem, un mazinātu to ietekmi,
 - veicinot sadarbību un koordināciju starp dažādām inspekcijas un uzraudzības iestādēm, lai racionalizētu un optimizētu inspekcijas un uzraudzības resursu izmantošanu,

- izveidojot un izmantojot elektronisku inspekcijas un uzraudzības darba uzskaiti, lai atvieglotu šāda darba efektivitātes un lietderības izmērīšanu un izvērtēšanu, un/vai
- optimizējot inspekcijas un uzraudzības darba rezultātu paziņošanu un aktīvu izplatīšanu sabiedrībā.

2. Projekti, kuru mērķis ir palielināt to pasākumu efektivitāti un lietderību, kas paredzēti **cīņai ar noziegumiem pret vidi**:

- veicinot dalīšanos ar pieredzi un paraugpraksi starp valsts iestādēm, kurām uzticēta noziegumu pret vidi izmeklēšana, kriminālvajāšana un lēmuma pieņemšana,
- optimizējot dalīšanos ar izlūkdatiem un citu informāciju starp valsts iestādēm, kurām uzticēta noziegumu pret vidi izmeklēšana, īpaši attiecībā uz noziegumiem, kas ietver atkritumu pārrobežu pārvietošanu, tirdzniecību ar savvaļas dzīvniekiem un kokmateriāliem vai ķīmiskām vielām, tostarp apmācot tiesībaizsardzības amatpersonas, finanšu izmeklēšanas vienības, muitas ierēdņus, policijas amatpersonas, kas nodarbojas ar noziegumiem pret vidi, prokurorus un tiesu darbiniekus.

Dalīšanās ar paraugpraksi

1. Projekti, ar kuriem atbalsta apmaiņu ar paraugpraksi un **Natura 2000 teritoriju vadītāju** prasmju pilnveidošanu saskaņā ar ieteikumiem, kas izstrādāti jaunajos *Natura 2000* bioģeogrāfiskajos semināros.
2. Projekti, kuru mērķis ir izstrādāt un atbalstīt **brīvprātīgo darbinieku tīklus**, lai nodrošinātu to ilgtermiņa ieguldījumu aktīvā *Natura 2000* tīkla pārvaldībā.
3. Projekti, ar kuriem veicina **zinātnes un politikas integrāciju**, nododot tālāk rezultātus un/vai paraugpraksi, lai nodrošinātu stabilu tehnisko pamatu REACH, Testēšanas metožu regulas ⁽¹⁾ vai citu **ar ķīmiskajām vielām saistītu tiesību aktu**, vai Direktīvas par **zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību** ⁽²⁾ atbalstam.
4. Projekti, ar kuriem veicina apmaiņu ar paraugpraksi saistībā ar **gaisa kvalitātes tiesību aktiem**, kuros galvenā uzmanība tiek pievērsta monitoringam un modeļēšanai, emisiju pārskatiem, apsaimniekošanas praksei, avotu noteikšanai, informācijas izplatīšanai, koordinācijai un atbalstam.
5. Zināšanu un paraugprakses apmaiņa par **zaļo publisko iepirkumu (GPP)** starp valsts iestādēm, kura ietver vismaz divus no šādiem elementiem: zaļie elementi konkursu dokumentācijā; zaļo kritēriju verifikācijas izvērtējums; zaļā iepirkuma izmaksas un ieguvumi; darbs ar esošajiem piegādātājiem, lai samazinātu ietekmi uz vidi un jau piešķirto līgumu izmaksas; GPP pasākumu uzraudzība; konsultācijas ar tirgus dalībniekiem; informācija par tirgus pieejamību; centrālo iepirkuma iestāžu ar īpašu kompetenci GPP jomā izveide un darbība.

Ārpustiesas konfliktu atrisināšanas veicināšana

Projekti, kuru mērķis ir veicināt **ārpustiesas konfliktu atrisināšanu** kā līdzekli rast mierizlīgumu un efektīvus risinājumus konfliktiem vides jomā, piemēram, veicot pasākumus un darbības, kuru mērķis ir apmācīt dalībniekus vai dalīties ar paraugpraksi un pieredzi starpniecības izmantošanā vides jomā.

4. VISPĀRĪGO MĒRĶU SAISTĪŠANA AR KLIMATA PASĀKUMU APAKŠPROGRAMMĀ PIEŠĶIRTAJĀM RĪCĪBAS DOTĀCIJĀM

Tematiskās prioritātes un projekta tēmas netiek paredzētas kā daļa no rīcības dotācijām, kuras īsteno saskaņā ar Klimata pasākumu apakšprogrammu. Tomēr atbilstīgi *LIFE* regulas vispārīgajam mērķim, t. i., uzlabot Savienības klimata politikas un tiesību aktu izstrādi, īstenošanu un izpildi, kā arī nodrošināt prasīto ES pievienoto vērtību, rīcības dotāciju īstenošana tiks saistīta ar trīs prioritārajām jomām – klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās klimata pārmaiņām un klimata pārvaldība un informācija, kā arī ar *LIFE* regulas 14., 15. un 16. pantā noteiktajiem konkrētajiem mērķiem.

⁽¹⁾ Komisijas 2008. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 440/2008 par testēšanas metožu noteikšanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) (OV L 142, 31.5.2008., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 22. septembra Direktīva 2010/63/ES par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību (OV L 276, 20.10.2010., 33. lpp.).

Ar programmu *LIFE* veicinās stratēģijas “Eiropa 2020” klimata un enerģētikas tiesību aktu paketes galvenās daļas – Savienības pārveidošanas par mazu oglekļa dioksīda emisiju sabiedrību – īstenošanu. Izmantojot paplašinātus izmēģinājumus un uz integrāciju vērstus demonstrējumus, tiks atbalstītas jaunas klimata ietekmes mazināšanas tehnoloģijas. ES klimata politika būs cieši saistīta ar vietējo ierosmi un iniciatīvām, kā arī jaunu un labāku pieeju piemēriem attiecībā uz šīs pārejas īstenošanu. Tiks pilnveidota arī siltumnīcefekta gāzu uzskaites un klimata pārmaiņu mazināšanas īstenošana zemes izmantošanas nozarē ⁽¹⁾. Visbeidzot, ar *LIFE* atbalstīs ES Stratēģijas par pielāgošanos klimata pārmaiņām īstenošanu, lai veicinātu Savienības noturību pret klimata pārmaiņām ⁽²⁾.

Pamatojoties uz minētajiem apsvērumiem, pašreizējo un nākamo ES politiku varētu atbalstīt, izmantojot pieteikumus turpmāk minētajās jomās.

- Atbalsts pielāgošanās stratēģiju īstenošanai. Tajā jāietver īpaši neaizsargātības novērtējumi reģionālā vai pārrobežu līmenī, galveno uzmanību pievēršot ļoti neaizsargātām teritorijām, kas noteiktas ES Pielāgošanās stratēģijā, piemēram, pilsētu, piekrastes, kalnainām un salu teritorijām, jūras ekosistēmām, teritorijām, kam raksturīgs sausums, vai upju baseiniem, kā arī inovatīvu pielāgošanās pieeju īstenošanai, konkrētu ieguldījumu plānu sagatavošanai.
- Atbalsts pirmās pēcolekļa sabiedrības izveidei. Celmlaužiem un paraugiem ir liela nozīme procesa vadībā pārejā uz mazu oglekļa dioksīda emisiju ekonomiku un sabiedrību. Pirms plašas piemērošanas daudzas tehnoloģijas, dzīvesveids vai pārvaldības modeļi tiek izmēģināti sociālās grupās vai nelielās kopienās vai arī tos izmēģina novatori. Atbalstam jaunu pieeju ieviešanai (paraugpilsētas vai paraugreģioni) attiecībā uz ražošanu, patērēšanu un pārvaldību ar pārveidojošu ietekmi pilnībā jāatspoguļo ES klimata un enerģētikas tiesību aktu paketes mērķi vai Ceļveža 2050. gadam mērķi. Lai gūtu panākumus, esošās mazu oglekļa dioksīda emisiju tehnoloģijas ir jāpārbauda, lai noteiktu, vai nepastāv ar tehnoloģijām nesaistīti šķēršļi izplatībai tirgū.
- Mazu oglekļa dioksīda emisiju stratēģiju vai zemes izmantošanas pārvaldības plānu demonstrēšana reģionālā vai apakšreģionālā līmenī. Tā ietver vairāku emisiju samazināšanas un resursefektivitātes pasākumu integrēšanu visās nozarēs, izmantojot dažādus pasākumus, lai stimulētu uzvedības maiņu. Atbalsts tādas zemes apsaimniekošanas prakses pilnveidošanai, kurai ir ietekme uz emisijām un emisiju piesaistīšanu, piemēram, Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) atbalstīto pasākumu papildu pasākumi.

5. PROJEKTU ATLASĒS PROCEDŪRAS TEHNISKĀ METODOLOĢIJA UN ATLASĒS UN DOTĀCIJU PIEŠKIRŠANAS KRITĒRIJI (*LIFE* REGULAS 24. PANTA 2. PUNKTA D) APAKŠPUNKTS)

Turpmāk aprakstīta projektu atlasē procedūras tehniskā metodoloģija un dotāciju galvenie īpašie atbilstības ⁽³⁾ un piešķiršanas kritēriji saskaņā ar *LIFE* regulas 2. un 19. pantu. Tā kā metodoloģija un kritēriji abās apakšprogrammās ietvertajiem projektu veidiem būtiski neatšķiras, skaidra atsauce uz vienu no apakšprogrammām tiek veikta tikai atšķirību gadījumā.

Piešķiršanas kritērijā “ES pievienotā vērtība – citi aspekti” tiks vērtēta un ņemta vērā *LIFE* regulas 8. pantā noteiktā papildināmība un ES finansējuma optimāla izmantošana attiecībā uz visu veidu dotācijām, tostarp attiecībā uz finansējumu papildu pasākumiem no citiem Savienības finanšu instrumentiem. Lai izvairītos no nevēlamas pārklāšanās, pieteikuma iesniedzēji pamato, kāpēc viņi izvēlas pieteikties *LIFE* finansējuma saņemšanai, nevis cita Savienības finansējuma saņemšanai, ja arī ar to varētu atbalstīt līdzīgus projektus vai darbības.

Projekti, kurus finansē vienā prioritārajā jomā un kuri varētu traucēt vides vai klimata mērķu sasniegšanu citā prioritārā jomā, netiks finansēti, ja vien priekšlikumā šī ietekme nav pietiekami izskaidrota un pamatota un vajadzības gadījumā tiek pareizi ielānotas iespējamās alternatīvas un mazināšanas un pielāgošanas pasākumi.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Lēmums Nr. 529/2013/ES par uzskaites noteikumiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, kas rodas darbībās, kuras saistītas ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību, un par informāciju par rīcību, kas saistīta ar šīm darbībām (OV L 165, 18.6.2013., 80. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Pielāgošanās klimata pārmaiņām: ES stratēģija” (COM(2013) 216 final).

⁽³⁾ *LIFE* regulas 24. panta 2. punkta d) apakšpunktā minētā termina “atlasē” nozīme ietver *LIFE* regulas 19. pantā un Finanšu regulas 131. pantā minētā termina “atbilstība” nozīmi.

Papildu informācija tiks sniegta pieteikumā un vērtējuma pamatnostādņēs, kuras publicēs kopā ar attiecīgajiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus. Neskarot *LIFE* regulu un indikatīvos valsts piešķirumus un lai vienkāršotu administratīvās procedūras, projektu atlases tehnisko metodoloģiju ikgadējos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus drīkst pielāgot un pilnveidot.

Attiecībā uz Vides apakšprogrammas projektiem, kas nav integrētie projekti, indikatīvie valsts piešķirumi ir izveidoti, pamatojoties uz *LIFE* regulas I pielikumu un uz 2013. gada decembrī pieejamiem datiem par laikposmu, ko aptver šī DDP. Tie tiks izmantoti, lai sarindotu minētos projektus.

Ja viens no I pielikumā uzskaitītajiem kritērijiem palielinās vai samazinās par 10 % vai vairāk vienā no dalībvalstīm vai ja ES pievienojas jauna dalībvalsts, tās tiks uzskatītas par ievērojamām aprēķina bāzes izmaiņām. Ievērojama grozījuma gadījumā indikatīvie valsts piešķirumi tiks pārrēķināti visām dalībvalstīm par atlikušo periodu. Pirms katra uzaicinājuma Komisija pārbaudīs, vai ir notikušas ievērojamas izmaiņas.

Indikatīvie valsts piešķirumi 2014.–2017. gadam Vides apakšprogrammas projektiem, kas nav integrētie projekti

Dalībvalsts	% no budžeta	Dalībvalsts	% no budžeta	Dalībvalsts	% no budžeta	Dalībvalsts	% no budžeta
BE	2,05	EL	3,27	LT	1,02	PT	2,51
BG	3,04	ES	9,33	LU	1,05	RO	4,29
CZ	2,03	FR	9,80	HU	2,42	SI	1,85
DE	10,82	HR	2,52	MT	0,90	SK	2,15
DK	1,61	IT	8,44	NL	2,94	FI	2,45
EE	1,20	CY	1,32	AT	1,85	SE	3,10
IE	1,43	LV	0,96	PL	6,37	UK	9,27

5.1. Rīcības dotācijas

Tiks nodrošināts, ka nepieņems to pieteikumu iesniedzēju priekšlikumus, kuri ir jāizslēdz vai kuri neatbilst vispārējam atbilstības kritērijam saskaņā ar Finanšu regulas 131. pantu.

Turklāt priekšlikumiem jāatbilst pieņemamības prasībām (piemēram, attiecībā uz dažu projektu pieteikumu iesniegšanu tikai digitālā veidā) un atbilstības kritērijiem (piemēram, atbilstība Pamatnostādņēm par Izraēlas vienību un šo vienību darbību teritorijās, ko Izraēla okupējusi kopš 1967. gada jūnija, atbilstību ES finansētām dotācijām, godalgām un finanšu instrumentiem, sākot ar 2014. gadu ⁽¹⁾), ko piemēro visām *LIFE* rīcības dotācijām un kas tiks skaidri norādītas attiecīgajās pieteikumu iesniegšanas vadlīnijās. Atbilstības kritēriji, ko piemēro dažādu veidu projektiem, tiek norādīti attiecīgajā kategorijā. Kritēriji, kurus piemēro tādā pašā veidā dažādu veidu projektiem, tiks norādīti tikai 5.1.1. iedaļā (projekti saskaņā ar *LIFE* regulas 18. panta a), b), c) un h) punktu).

Saskaņā ar *LIFE* regulas 6. panta 2. punktu *LIFE* regulas 18. pantā minētajos projektos var piedalīties juridiskas personas, kas veic uzņēmējdarbību ārpus Savienības, ar nosacījumu, ka projektu koordinējošais saņēmējs atrodas Savienībā un jebkura ārpus Savienības veicamā darbība atbilst *LIFE* regulas 6. panta 1. punktā minētajām prasībām.

Saskaņā ar *LIFE* regulas 7. pantu programmas *LIFE* īstenošanas laikā drīkst sadarboties ar attiecīgām starptautiskām organizācijām, to iestādēm un struktūrām, ja tas ir nepieciešams *LIFE* regulas 3. pantā noteikto vispārīgo mērķu sasniegšanai.

Turklāt priekšlikumi tiks atlasīti tikai tad, ja, pamatojoties uz konkrētiem papilddokumentiem, kas attiecas uz pieteikuma iesniedzēja darbību iepriekšējos gados, tie var pierādīt:

— darbības spēju – pieteikuma iesniedzējam jābūt projekta pilnīgai izpildei nepieciešamajai profesionālajai kompetencei un kvalifikācijai – un

⁽¹⁾ Komisijas Paziņojums Nr. 2013/C 205/05 (OV C 205, 19.7.2013., 9. lpp.).

- finansiālo spēju – pieteikuma iesniedzējam jābūt stabilam un pietiekamam finansējuma avotam, lai uzturētu savu darbību visā projekta norises laikā un piedalītos tā finansēšanā.

Valsts iestāžu un starptautisko organizāciju atlasē, ņemot vērā to finansiālo spēju, piemēros Finanšu regulas 131. pantu.

5.1.1. Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a), b), c) un h) punktu

Izmēģinājuma, demonstrējumu, paraugprakses un informēšanas, izpratnes veidošanas un izplatīšanas projektu atlasei LIFE regulas 18. panta a), b), c) un h) punkta nozīmē izmanto tādu pašu projektu atlases tehnisko metodoloģiju un līdzīgus atbilstības un piešķiršanas kritērijus, kā izklāstīts turpmāk.

5.1.1.1. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Projektu atlases procedūra notiks šādi:

— Priekšlikumu vērtēšana

Komisija un/vai izpildaģentūra pārbaudīs katra priekšlikuma atbilstību atbilstības un atlases kritērijiem un novērtēs to, izmantojot piešķiršanas kritērijus.

— Priekšlikumu “provizoriskā garā saraksta” sagatavošana

Komisija un/vai izpildaģentūra sarindos atbilstošos projektus, pamatojoties uz to vērtību un atbilstīgi noteikumam, ka vismaz 55 % no budžeta līdzekļiem, kas piešķirti projektiem, kurus atbalsta ar Vides apakšprogrammas rīcības dotācijām, tiek piešķirti dabas aizsardzībai un bioloģiskajai daudzveidībai (LIFE regulas 9. panta 3. punkts). Komisija un/vai izpildaģentūra centīsies nodrošināt, ka vismaz 15 % no projektiem paredzētajiem budžeta līdzekļiem tiek piešķirti transnacionāliem projektiem (LIFE regulas 19. panta 7. punkts). Turklāt Komisija un/vai izpildaģentūra nodrošinās ģeogrāfisko līdzsvaru attiecībā uz Vides apakšprogrammas projektiem (LIFE regulas 19. panta 5. punkts). Provizoriskajā garajā sarakstā visi priekšlikumi tiks sarindoti dilstošā secībā, lai ierosināto projektu budžetu kopsumma būtu aptuveni 130 % no pieejamā budžeta.

— Galīgā finansējamo projektu saraksta un rezerves saraksta sagatavošana

Pēc pārskata posma atbalstītie projekti tiks izvirzīti finansēšanai pieejamā budžeta ietvaros. Rezerves sarakstā tiks ietverti projekti, kas atrodas sarindojuma augšgalā, bet nevar saņemt finansējumu, ņemot vērā pieejamo budžetu. Rezerves sarakstā ietvers papildu 20 % no pieejamā LIFE budžeta.

— Dotāciju nolīguma parakstīšana

5.1.1.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

Tiks piemēroti šādi atbilstības un piešķiršanas kritēriji:

a) Atbilstības kritēriji

Projekta priekšlikums LIFE regulas 18. panta a), b), c) vai h) punkta nozīmē netiks pieņemts vērtības noteikšanai, ja projekta priekšlikumā nav parādīts, ka projekts:

- veicina viena vai vairāku LIFE regulas 3. pantā noteikto vispārīgo mērķu un LIFE regulas 10., 11., 12. un 14., 15. un 16. pantā noteikto piemērojamo konkrēto mērķu sasniegšanu,
- ietilpst tajā LIFE apakšprogrammas prioritārajā jomā, kā noteikts LIFE regulas 9. un 13. pantā, kurā projekta priekšlikums tiek iesniegts, un
- atbilst vienam no turpmāk minētajiem projektu veidiem, kā noteikts LIFE regulas 2. panta a), b), c) un h) punktā.

“Izmēģinājuma projekti” ir projekti, kuros izmanto tehnoloģiju vai metodi, kas ne iepriekš, ne citur nav tikusi izmantota vai izmēģināta, kuri var nodrošināt iespējamus ieguvumus videi un klimatam salīdzinājumā ar pašreizējo paraugpraksi un kuros turpmāk var izmantot līdzīgās situācijās plašākā mērogā.

“Demonstrējumu projekti” ir projekti, kuros praktiski īsteno, izmēģina, novērtē un izplata darbības, metodoloģiju vai pieejas, kuras ir jaunas vai nav zināmas projekta specifiskajā kontekstā, piemēram, ģeogrāfiskajā, ekoloģiskajā vai sociālekonomiskajā kontekstā, un kuras līdzīgos apstākļos varētu izmantot arī citur.

“Paugprakses projekti” ir projekti, kuros izmanto piemērotas, rentablas un mūsdienīgas tehnoloģijas, metodes un pieejas, ņemot vērā projekta attiecīgo kontekstu.

NB! Attiecībā uz izmēģinājuma, demonstrējumu un paraugprakses projektiem dabas aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības jomā vismaz 25 % no budžeta jāpiešķir konkrētai aizsardzības rīcībai (būs iespējami ierobežoti izņēmumi, ņemot vērā konkrētas politikas vajadzības, un tie tiks skaidri noteikti pieteikuma iesniegšanas vadlīnijās).

“Informēšanas, izpratnes veidošanas un izplatīšanas projekti” ir projekti, kuru mērķis ir atbalstīt komunikāciju, informācijas izplatīšanu un izpratnes veidošanu Vides apakšprogrammas jomās.

NB! Projekti, kuros galvenā uzmanība tiek pievērsta **pētniecībai** ⁽¹⁾ vai kuri paredzēti **lielas infrastruktūras** izbūvei, neietilpst programmas *LIFE* darbības jomā, tāpēc tie **nevar** saņemt *LIFE* finansējumu.

b) Piešķiršanas kritēriji

Tiks vērtēta visu to atbilstīgo priekšlikumu vērtība, kuri atbilst atbilstības kritērijiem, un tiem piešķirs punktus saskaņā ar turpmāk minētajiem piešķiršanas kritērijiem un punktu piešķiršanas sistēmu.

— Tehniskā saskaņotība un kvalitāte

Šajā kritērijā galvenā uzmanība tiks pievērsta priekšlikumā ierosināto darbību skaidrībai, īstenojamībai un ilgtspējai. Projekta rezultātu ilgtspēja vidējā termiņā un ilgtermiņā nozīmē spēju turpināt tos saglabāt pēc projekta īstenošanas. Veiksmīgas ilgtspējas priekšnoteikums ir stratēģija, kas ietver uzdevumus, ar kuriem nodrošina nepieciešamo projekta darbību un attiecīgā finansējuma turpināšanos pēc projekta beigām.

— Finansiālā saskaņotība un kvalitāte

Tiks vērtēts ierosinātais budžets un tā atbilstība ierosinātajām darbībām un piemērojamiem noteikumiem, kā arī ierosinātās pieejas izmaksu efektivitāte.

— ES pievienotā vērtība: abu *LIFE* apakšprogrammu prioritāro jomu konkrētiem mērķiem paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte

Tiks vērtēts, kādā mērā katrs priekšlikums dod ieguldījumu viena vai vairāku abu *LIFE* apakšprogrammu prioritāro jomu konkrēto mērķu izpildē, kā noteikts *LIFE* regulas 10., 11. un 12. pantā (attiecībā uz *LIFE* Vides apakšprogrammu) un 14., 15. un 16. pantā (attiecībā uz *LIFE* Klimata pasākumu apakšprogrammu), kā arī minētā ieguldījuma kvalitāte.

— ES pievienotā vērtība: vairāki mērķi, sinerģija un integrācija.

Atkārtotība un tālāknodamība ir projekta potenciāls tikt atkārtotam un nodotam tālāk tā īstenošanas laikā un pēc tam. Lai projektu veiksmīgi atkārtotu un nodotu tālāk, ir vajadzīga stratēģija, tostarp uzdevumi, ar ko panāk projekta risinājumu ietekmes palielināšanu un plašākas apguves mobilizēšanu, sasniedzot kritisko masu projekta darbības laikā un/vai īstermiņā un vidējā termiņā pēc *LIFE* projekta beigām. Tas nozīmē ne tikai zināšanu un izveidoto tīklu tālāknodošanu, bet ietver arī projektā izstrādāto vai izmantoto tehnisko paņēmieni, metožu vai stratēģiju piemērošanu praksē cituviet.

— ES pievienotā vērtība: atkārtotība un tālāknodamība.

Atkārtotība un tālāknodamība ir projekta potenciāls tikt atkārtotam un nodotam tālāk tā īstenošanas laikā un pēc tam. Lai projektu veiksmīgi atkārtotu un nodotu tālāk, ir vajadzīga stratēģija, tostarp uzdevumi, ar ko panāk projekta risinājumu ietekmes palielināšanu un plašākas apguves mobilizēšanu, sasniedzot kritisko masu projekta darbības laikā un/vai īstermiņā un vidējā termiņā pēc *LIFE* projekta beigām. Tas nozīmē ne tikai zināšanu un izveidoto tīklu tālāknodošanu, bet ietver arī projektā izstrādāto vai izmantoto tehnisko paņēmieni, metožu vai stratēģiju piemērošanu praksē cituviet.

— ES pievienotā vērtība: citi aspekti

Transnacionālais aspekts. Transnacionālus priekšlikumus atbalsta, ja transnacionālā sadarbība ir būtiska garantija projektā noteikto mērķu sasniegšanai. Papildu punktus, pamatojoties uz šo kritēriju, priekšlikumam drīkst piešķirt tikai tad, ja ir pietiekami daudz pierādījumu attiecībā uz transnacionālās pieejas pievienoto vērtību.

Zaļais iepirkums. Lielāku punktu skaitu saņems priekšlikumi, kuros paredzēts skaidrs mērķu sasniegšanas mehānisms, ar kuru nodrošināt zaļā iepirkuma koncepciju plašu lietojumu.

⁽¹⁾ Priekšlikumus, kuri attiecas uz pētniecību, var iesniegt attiecīgajās “Apvārsnis 2020” programmās: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

ES pētniecības un inovācijas programmu rezultātu izmantošana. Priekšlikumi, kuros paredzēts apgūt rezultātus, kas iegūti tajos ar vidi un klimatu saistīto pētniecības un inovācijas projektos, kurus finansē saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" vai iepriekšējām pamatprogrammām, saņems lielāku punktu skaitu, ja būs pietiekami daudz pierādījumu attiecībā uz to izmantošanas sniegto pievienoto vērtību projektā.

— *Īpašie kritēriji un punktu skaitīšanas sistēma vides projektiem*

Vides apakšprogrammas īpašie kritēriji un punktu skaitīšanas sistēma atspoguļo to, ka tematiskās prioritātes (LIFE regulas III pielikums) un ar tām saistītās projektu tēmas (2. kategorija) tika definētas tikai Vides apakšprogrammā.

— ES pievienotā vērtība: ieguldījums projektu tēmās

Papildu punktus saskaņā ar šo kritēriju saņems LIFE priekšlikumi, kuri skaidri attiecas uz tām projektu tēmām, ar kurām īsteno III pielikumā izklāstītās Vides apakšprogrammas tematiskās prioritātes, kā noteikts daudzgadu darba programmā.

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
1. Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	10	20
2. Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	10	20
3. ES pievienotā vērtība: LIFE Vides apakšprogrammas prioritāro jomu konkrētu mērķu sasniegšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	10	20
4. Ieguldījums projektu tēmās	—	10
5. ES pievienotā vērtība: vairāki mērķi, sinerģija un integrācija	7	15
6. ES pievienotā vērtība: atkārtotamība un tālāknododamība	5	10
7. ES pievienotā vērtība: transnacionālais aspekts, zaļais iepirkums, izmantošana	—	5
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

— *Īpašie kritēriji un punktu skaitīšanas sistēma klimata pasākumu projektiem*

— ES pievienotā vērtība: ieguldījums noturības pret klimata pārmaiņām palielināšanā un/vai siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā

Klimata pasākumu apakšprogrammas projektiem jāparāda transformējoša ietekme uz noturības pret klimata pārmaiņām palielinājumu un/vai siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu. Tiem jāveicina pāreja uz resursefektīvu un pret klimata pārmaiņām noturīgu mazu oglekļa dioksīda emisiju ekonomiku. To novērtēs paša projekta līmenī un to projekta rezultātu iespējamās plašākas atkārtotamības/tālāknododamības līmenī, kas sasniegti projekta darbības laikā un laikposmā pēc projekta.

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
1. Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	10	20
2. Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	10	20
3. ES pievienotā vērtība: noturības pret klimata pārmaiņām palielināšanai un/vai siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	7	15

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
4. ES pievienotā vērtība: <i>LIFE</i> Klimata pasākumu apakšprogrammas prioritāro jomu konkrētiem mērķiem paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	7	15
5. ES pievienotā vērtība: vairāku mērķu, sinerģijas un integrācijas kvalitāte	7	15
6. ES pievienotā vērtība: atkārtotamība un tālāknododamība	5	10
7. ES pievienotā vērtība: transnacionālais aspekts, zaļais iepirkums, izmantošana	—	5
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

5.1.2. Integrētie projekti saskaņā ar *LIFE* regulas 18. panta d) punktu

Integrēto projektu iesniegšanas un atlases process ir izveidots, pamatojoties uz *LIFE* regulā paredzēto divu posmu procedūru. Tai būtu jāatvieglo potenciālo pieteikumu iesniedzēju darbs un jānodrošina, ka tie procesa laikā saņem labāko iespējamo palīdzību no Komisijas. Darbplūsmā ir izveidota tāda veidā, lai sekmētu katra priekšlikuma pakāpenisku izstrādi un precizēšanu. *LIFE* regulas tematisko piešķirumu un ģeogrāfiskās izplatības noteikumos paredzētajās robežās visos priekšlikumu vērtēšanas procesa posmos tiks stingri piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips.

5.1.2.1. Projektu iesniegšanas un atlases procedūras tehniskā metodoloģija

1. posms

- Uzaicinājums iesniegt priekšlikumus
- Konceptijas apraksta iesniegšana

Priekšlikuma iesniedzējs iesniedz īsu konceptijas aprakstu, kurā norādīts projekta saturs un plāns vai stratēģija, kuru ir paredzēts īstenot, kā arī plāna vai stratēģijas vispārējās īstenošanas finanšu plāns.

- Konceptijas apraksta vērtēšanas un jautājumu un atbilžu posms

Pamatojoties uz konceptijas aprakstu, Komisija nosaka un uzskaita priekšlikumus, kuri atbilst atbilstības kritērijiem. To priekšlikumu iesniedzēji, kuri atbilst minētajiem kritērijiem, tiks uzaicināti piedalīties rakstiskā jautājumu un atbilžu posmā, kura laikā tie varēs iesniegt jautājumus, kas saistīti ar pilna priekšlikuma sagatavošanu. Šā posma beigās Komisija anonīmi darīs publiski pieejamus jautājumus un atbildes, lai vienādi palīdzētu visiem priekšlikuma iesniedzējiem sagatavot pilnu priekšlikumu. Vajadzības gadījumā Komisija papildinās jautājumus un atbildes ar norādījumiem par bieži sastopamām grūtībām, ar kurām priekšlikumu iesniedzēji varētu saskarties un kuras parādījušās konceptijas aprakstā.

2. posms

- Pilna priekšlikuma iesniegšana

Atbilstošo konceptiju aprakstu iesniedzēji tiek aicināti iesniegt pilnu priekšlikumu.

- Pilna priekšlikuma vērtēšana

Pēc padziļināta vērtējuma Komisija sagatavo to sarindoto priekšlikumu "provizorisko garo sarakstu", kurus var izskatīt finansējuma piešķiršanai. Sarindojuma pamatā ir vērtība un saskaņā ar Vides apakšprogrammu arī atbilstība noteikumam, ka 55 % no rīcības dotācijām piešķirtajiem līdzekļiem ir jāpiešķir dabas aizsardzībai un bioloģiskajai daudzveidībai, kā arī atbilstība *LIFE* regulas 19. panta 4. punktā noteiktajam ģeogrāfiskās izplatības kritērijam. Komisija pārbauda arī pieteikuma iesniedzēju finansiālo un darbības spēju īstenot projektu.

— Galīgā finansējamo projektu saraksta un rezerves saraksta sagatavošana

Pēc pārskata posma atbalstītie projekti tiks izvirzīti finansēšanai pieejamā budžeta ietvaros. Tiks izveidots rezerves saraksts ar projektiem, kas atrodas sarindojuma augšgalā, bet nevar saņemt finansējumu, ņemot vērā pieejamo budžetu. Rezerves saraksts ietvers papildu 20 % no pieejamā LIFE budžeta.

— Dotāciju nolīguma parakstīšana

Lai gan visā daudzgadu darba programmas darbības laikā tiks piemērota divu posmu pieeja, Komisija var koriģēt iepriekš aprakstīto procesu, ņemot vērā gūto pieredzi.

Integrēto projektu sarindojumā Komisija nodrošina ģeogrāfisko līdzsvaru, indikatīvi piešķirot no viena līdz diviem integrētajiem projektiem katrai dalībvalstij šīs DDP darbības laikā, lai nodrošinātu, ka visā finansēšanas periodā no 2014. līdz 2020. gadam tiek ievērots LIFE regulas 19. panta 4. punkts.

5.1.2.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

Gan koncepcijas aprakstam, gan pilnajam priekšlikumam tiks piemēroti turpmāk izklāstītie atbilstības kritēriji.

a) Atbilstības kritēriji

Priekšlikums tiek noraidīts, ja tas neatbilst vienam vai vairākiem šādiem kritērijiem:

1. *Liels teritoriālais aptvērums.*: Mērķorientētā Savienības plāna vai stratēģijas īstenošana aptvers lielu teritoriju, jo īpaši reģionālā, vairāku reģionu, valstu vai transnacionālā līmenī. Attiecībā uz integrēto projektu, ar kuru risina ar gaisa kvalitātes pārvaldību saistītas problēmas, kā arī attiecībā uz Klimata apakšprogrammas integrēto projektu var apstiprināt arī vairāku pilsētu pieeju.

2. *Citu līdzekļu piesaiste.*: Papildus pašam integrētajam projektam un LIFE regulā (20. panta 1. punkta a) un c) apakšpunkts) paredzētajam līdzfinansējumam noteiktā Savienības plāna vai stratēģijas īstenošanai tiks piesaistīts vismaz viens cits Savienības, valsts vai privātais finansējuma avots.

3. *Galveno ieinteresēto personu iesaiste.*: Mērķorientētā Savienības plāna vai stratēģijas īstenošanā tiks iesaistītas galvenās ieinteresētās personas.

i) Īpašie atbilstības kritēriji Vides apakšprogrammas projektiem

Integrētie projekti nevar saņemt finansējumu, ja vien to mērķis nav īstenot vienu no šādiem vides plāniem vai stratēģijām, kas paredzētas īpašos Savienības vides tiesību aktos, izstrādātas saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem vai dalībvalstu iestāžu izstrādātas:

- a) prioritārās rīcības plāni saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 8. pantu;
- b) atkritumu apsaimniekošanas plāni saskaņā ar Pamatdirektīvas par atkritumiem 28. pantu;
- c) upju baseinu apsaimniekošanas plāni saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas VII pielikumu;
- d) gaisa kvalitātes plāni saskaņā ar Gaisa kvalitātes direktīvu.

ii) Īpašie atbilstības kritēriji Klimata pasākumu apakšprogrammas projektiem

Integrēto projektu mērķis ir īstenot vienu no šādiem klimata plāniem vai stratēģijām, kas paredzētas īpašos Savienības klimata tiesību aktos, izstrādātas saskaņā ar citiem Savienības tiesību aktiem vai dalībvalstu iestāžu izstrādātas vienā no šādām jomām:

- a) valsts, reģionālā vai vietējā īpašā pielāgošanās stratēģija vai rīcības plāns;
- b) pilsētas vai kopienas rīcības plāns, ar kuru sagatavo pāreju uz mazu oglekļa dioksīda emisiju un/vai pret klimata pārmaiņām noturīgu sabiedrību;
- c) valsts, reģionālā vai nozares/sektora siltumnīcefekta gāzu mazināšanas stratēģija vai ceļvedis virzībai uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni.

b) Piešķiršanas kritēriji

Minētos piešķiršanas kritērijus piemēros tikai pilnajam priekšlikumam. Visi priekšlikumi, kas atbilst atbilstības (un atlases) kritērijiem, tiek pieņemti padziļinātai kvalitātes vērtēšanai piešķiršanas posmā. Šim posmam pieņemtajiem priekšlikumiem tiks piešķirti punkti, pamatojoties uz turpmāk minētajiem piešķiršanas kritērijiem.

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
1. Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	10	20
2. Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	10	20
3. ES pievienotā vērtība: mērķiem paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte	15	20
4. ES pievienotā vērtība: cita finansējuma, īpaši Savienības finansējuma, piesaistes apmērs un kvalitāte	—	10
5. ES pievienotā vērtība: vairāku mērķu, sinerģijas un integrācijas kvalitāte	7	15
6. ES pievienotā vērtība: atkārtotamība un tālāknododamība	5	10
7. ES pievienotā vērtība: transnacionālais aspekts, zaļais iepirkums, izmantošana	—	5
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

Šādi piešķiršanas kritēriji attiecas tikai uz integrētiem projektiem vai ietver tikai tiem raksturīgus elementus:

— ES pievienotā vērtība: mērķiem paredzētā ieguldījuma apmērs un kvalitāte

Tiks vērtēts, kādā mērā katrs priekšlikums dod ieguldījumu viena vai vairāku vispārīgu un konkrētu *LIFE* mērķu izpildē, kā noteikts jaunās *LIFE* regulas 3., 10., 11. un 12. pantā (*LIFE* "Vide") un 3., 14., 15. un 16. pantā (*LIFE* "Klimata pasākumi").

Atkarībā no projekta prioritārās jomas tiks pārbaudīti šādi konkrēti aspekti:

— *Īpašie kritēriji attiecībā uz Vides apakšprogrammas projektiem*

— Integrētais projekts, ar kuru īsteno *NATURA 2000* prioritārās pamatprogrammas (PAF)

Būs jāpierāda, ka tiek radīta ES pievienotā vērtība, ņemot vērā projekta ieguldījumu ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 1. mērķa un Dzīvotņu direktīvas un Putnu direktīvas vispārīgo mērķu izpildē un jo īpaši ņemot vērā ieguldījumu Kopienas nozīmes dzīvotņu (Dzīvotņu direktīva) veidu vai sugu un/vai putnu sugu (Putnu direktīva) aizsardzības statusa uzlabošanā.

— Integrētais projekts, ar kuru īsteno upju baseinu apsaimniekošanas plānus

Būs jāpierāda, ka tiek radīta ES pievienotā vērtība, ņemot vērā projekta ieguldījumu WFD mērķu izpildē. Ar ierosinātajām darbībām jānovērš ievērojama ietekme uz vides ūdensaiztures spēju un jāveic zemas ietekmes sanācības pasākumi (piemēram, zaļā infrastruktūra). Šādai ietekmei būtu jābūt noteiktai dalībvalstu veiktajos novērtējumos, kas paredzēti attiecīgo ES tiesību aktu un rīcībpolitiku īstenošanas plānu sagatavošanai (piemēram, WFD, MSFD, UWWTD, DWD, Peldvietu direktīvai, Plūdu direktīvai un/vai plāniem sausuma gadījumā).

Projektos galvenā uzmanība jāpievērš liela mēroga (piemēram, upju baseinu un zemākas kārtas sateces baseinu) pasākumu plānošanai un ieviešanai, lai palielinātu ūdensaizturi pilsētās un lauku teritorijās, veicinātu infiltrāciju, palielinātu ūdens uzglabāšanas spēju un attīrītu ūdeni no piesārņotājiem, izmantojot dabīgus vai dabīgiem līdzīgus procesus. Projektiem jāradā sinerģija, lai īstenotu darbības, ar kurām novērsīs esošo hidro-morfoloģisko ietekmi un uzlabos bioloģisko daudzveidību un estētisko vērtību.

- Integrētais projekts, ar kuru īsteno atkritumu apsaimniekošanas plānus

Integrētais projekts ir izstrādāts, lai atbalstītu atkritumu apsaimniekošanas plānu (WMP) īstenošanu, kā paredzēts Pamatdirektīvas par atkritumiem 2008/98/EK ⁽¹⁾ (WFD) 28. pantā, un/vai atkritumu rašanās novēršanas programmu (WPP) īstenošanu, kā paredzēts WFD 29. pantā.

Projektu ES pievienotā vērtība tiks novērtēta, ņemot vērā to ieguldījumu atkritumu hierarhijas (WFD 4. pants) īstenošanā, pārstrādes mērķu sasniegšanā, kā paredzēts WFD 11. pantā, un papildu mērķu sasniegšanā, kuri ietverti ES tiesību aktos par atkritumiem, kā arī šādu mērķu izpildei nepieciešamo pasākumu īstenošanā.

- Integrētais projekts, ar kuru īsteno gaisa kvalitātes plānus un programmas

Integrētais projekts ir izstrādāts, lai atbalstītu vietējo un reģionālo gaisa kvalitātes plānu īstenošanu un uzraudzību, kā noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/50/EK ⁽²⁾, par galīgo mērķi izvirzot valstu gaisa piesārņojuma mazināšanas programmu izpildes veicināšanu. Projektiem, kuru pamatā ir vietējie gaisa kvalitātes plāni, jāietver koordinācija un sadarbība starp vismaz piecām pilsētām ar šādiem plāniem; projektiem, kuru pamatā ir reģionālie gaisa kvalitātes plāni, jāietver koordinācija un sadarbība starp visām vietējām administrācijām un reģionālo administrāciju. Priekšroka tiks dota liela mēroga projektiem.

- Īpašie kritēriji attiecībā uz Klimata pasākumu apakšprogrammas projektiem

- Integrētais projekts, ar kuru īsteno klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģijas, plānus un ceļvežus

Ar integrēto projektu atbalsta siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanas stratēģijas, plānus vai ceļvežus virzībai uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, un tas attiecas uz konkrētām pašvaldībām vai reģioniem (piemēram, kā noteikts Pilsētas mēru paktā), rūpniecības vai lauksaimniecības nozarēm (analizējot zemes izmantošanu reģiona mērogā, sociālā un saimnieciskā kontekstā), vai citām ekonomikas nozarēm, ilgtspējīgi un inovatīvi ieviešot uz tehnoloģiju un pakalpojumiem balstītas pieejas. Integrēto projektu varētu papildināt ar nepieciešamajiem ieguldījumiem infrastruktūrā vai inovatīvu tehnoloģiju un pakalpojumu izstrādē un ieviešanu pilsētās, reģionos un/vai kopienās, ko atbalsta no citām attiecīgām Savienības finansēšanas programmām un nosaka stratēģijā/plānā/ceļvedī. Integrētā projekta ES pievienotā vērtība tiks novērtēta, ņemot vērā tā ieguldījumu siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanā, integrēšanas līmeni dažādās rīcībpolitikās, dažādu ieinteresēto personu tiešu iesaisti un apmēru, kādā integrētais projekts ir stratēģijas/plāna/ceļveža operatīvā daļa.

- Integrētais projekts, ar kuru īsteno stratēģijas, plānus un ceļvežus, kas saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām

Integrētais projekts ir izstrādāts, lai īstenotu stratēģijas un plānus attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām vai pievērštos īpašiem elementiem, kas ir īpaši mazaizsargāti pret klimata pārmaiņām (piemēram, piekrastes teritorijām, teritorijām, kam raksturīgs sausums, un citām prioritārās jomām, kas noteiktas ES Pielāgošanās stratēģijas 2. darbībā). Lai īstenotu visaptverošu pielāgošanās stratēģiju vai plānu, no programmas LIFE finansētie pasākumi jāpapildina ar pasākumiem, kas finansēti no valsts avotiem, vai ar pasākumiem, kas finansēti no citām attiecīgām Savienības finansēšanas programmām. Atbalstu varētu sniegt, piemēram, plūdu pārvaldībai pierobežu upes/piekrastes teritorijā vai vairākas pilsētas aptverošiem pielāgošanās pasākumiem. Sinerģijai ar citiem vides un klimata politikas virzieniem vajadzētu būt svarīgai pielāgošanās projektu tēmai, piemēram, attiecīgos gadījumos būtu jāveicina pielāgošanās klimata pārmaiņām un bioloģiskā daudzveidība. ES pievienotā vērtība tiks novērtēta, arī ņemot vērā integrētā projekta ieguldījumu ES Pielāgošanās stratēģijas mērķu ⁽³⁾ izpildē, integrēšanas līmeni dažādās nozarēs un dažādu ieinteresēto personu iesaisti.

- ES pievienotā vērtība: cita finansējuma, īpaši Savienības finansējuma, piesaistes apmērs un kvalitāte. Lai noteiktu, vai integrētais projekts saņems papildu punktus par šā kritērija izpildi, tiks novērtēta koordinācijas ar citu(-iem) finansēšanas mehānismu(-iem) kvalitāte un citu papildus LIFE finansējumam paredzētu fondu piesaistes līmenis (kas pārsniedz atbilstības kritērija izpildei paredzēto minimālo finansējumu), kā arī minēto fondu piesaistes iespējamība un to funkcionālā saikne ar īstenojamo plānu. Lielāku punktu skaitu saņems integrētie projekti, kuriem ir lielākas iespējas piesaistīt Savienības fondus, kas ir funkcionāli saistīti ar īstenojamo plānu, un kuros paredzēts piemērots koordinācijas mehānisms.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīva 2008/50/EK par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (OV L 152, 11.6.2008., 1. lpp.).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/clima/events/articles/0069_en.htm

- ES pievienotā vērtība: vairāku mērķu mehānisma, sinerģijas un integrācijas kvalitāte. Integrēto projektu priekšlikumos būs jāparedz īpaši kvalitatīvi mehānismi vairāku mērķu sasniegšanai (piemēram, ar mērķi sniegt labumu vides un klimata jomā un veidot spējas), ar kuriem var gūt rezultātus citas politikas jomas ⁽¹⁾, radīt sinerģiju ar šīm jomām un integrēt tajās vides un klimata pasākumu mērķus.

5.1.3. Tehniskās palīdzības projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta e) punktu

Ar tehniskās palīdzības projektiem paredzēts, izmantojot rīcības dotācijas, sniegt finansiālu atbalstu, lai palīdzētu priekšlikumu iesniedzējiem sagatavot integrētos projektus. Ne vairāk kā 1 % no integrētajiem projektiem piešķirtā gada budžeta drīkst piešķirt tehniskās palīdzības projektiem. Noteikts, ka maksimālais ES ieguldījums katrā tehniskās palīdzības projektā ir EUR 100 000.

5.1.3.1. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Tehniskās palīdzības projektu atlase abām apakšprogrammām notiks saskaņā ar vienu un to pašu projektu atlases tehnisko metodoloģiju. Tiks piemērota paātrināta pieeja.

Projektu atlases procedūra notiks šādi:

- Priekšlikumu vērtēšana

Komisija pārbaudīs katra priekšlikuma atbilstību atbilstības un atlases kritērijiem un vērtēs to, izmantojot piešķiršanas kritērijus.

- Galīgā finansējamo projektu saraksta un rezerves saraksta sagatavošana

Pēc pārskata posma atbalstītie projekti tiks izvirzīti finansēšanai pieejamā budžeta ietvaros. Tiks izveidots rezerves saraksts ar projektiem, kas atrodas sarindojuma augšgalā, bet nevar saņemt finansējumu, ņemot vērā pieejamo budžetu. Rezerves sarakstā ietvers papildu 20 % no pieejamā LIFE budžeta.

- Dotāciju nolīguma parakstīšana

5.1.3.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

Tiks piemēroti turpmāk minētie īpaši galvenie atbilstības un piešķiršanas kritēriji.

a) Atbilstības kritēriji

Tehniskās palīdzības projekta priekšlikuma atbilstība piešķiršanas kritērijiem tiek vērtēta tikai tad, ja:

- projekta priekšlikuma mērķis ir turpmāka integrētā projekta priekšlikuma sagatavošana,
- priekšlikuma iesniedzējs ir dalībvalsts, kura nesāņem finansējumu spēju veidošanas projektam, kas ietver vismaz daļu no perioda, uz kuru attiecas minētais tehniskās palīdzības projekts.

b) Piešķiršanas kritēriji

Visu atbilstīgo priekšlikumu vērtība tiks vērtēta un tiem piešķirs punktus saskaņā ar turpmāk minētajiem piešķiršanas kritērijiem un punktu piešķiršanas sistēmu.

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
1. Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	30	60
2. Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	20	40
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

⁽¹⁾ Jo īpaši attiecībā uz jūras vidi saskaņā ar mērķiem, kas noteikti Jūras stratēģijas pamatdirektīvā.

— Tehniskā saskaņotība un kvalitāte

Priekšlikuma skaidrība, saskaņotība un īstenojamība tiks vērtēta, ņemot vērā projekta mērķus un gaidāmos rezultātus. Tiks ņemts vērā turpmākā integrētā projekta veids un darbības joma.

— Finansiālā saskaņotība un kvalitāte

Tiks vērtēts ierosinātais budžets un tā atbilstība ierosinātajām darbībām un piemērojamiem noteikumiem, kā arī ierosinātās pieejas izmaksu efektivitāte. Tiks novērtēts arī priekšlikuma saimnieciskais izdevīgums.

5.1.4. Spēju veidošanas projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta f) punktu

Ar spēju veidošanas projektiem nodrošina finansiālu atbalstu pasākumiem, kuri paredzēti, lai veidotu dalībvalstu spējas, tostarp LIFE valstu vai reģionālus kontaktpunktus, un dotu iespēju dalībvalstīm efektīvāk piedalīties programmā LIFE.

Cita starpā šādi intervences pasākumi var ietvert:

- jaunu darbinieku pieņemšanu un apmācību darbam LIFE valstu vai reģionālajos kontaktpunktos,
- pieredzes un paraugprakses apmaiņas atvieglošanu, kā arī programmas LIFE projektu rezultātu izplatīšanas un izmantošanas veicināšanu,
- mācībspēku apmācības pieejas,
- apmaiņas un norīkojuma programmas starp valsts iestādēm dalībvalstīs, jo īpaši vislabāko darbinieku apmaiņas pasākumus.

Starp spēju veidošanas plānā paredzētajiem intervences pasākumiem var būt ekspertu nolīgšana, lai risinātu *ad hoc* nepilnības tehniskajās un procesuālajās spējās, bet starp šiem pasākumiem nevar būt tādu ekspertu nolīgšana, kuru primārais uzdevums būtu priekšlikumu sagatavošana, lai tos iesniegtu saskaņā ar ikgadējo uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus.

5.1.4.1. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Spēju veidošanas projektu pieteikumi tiks izskatīti saskaņā ar paātrinātu piešķiršanas procedūru. ņemot vērā faktu, ka saskaņā ar 19. panta 8. punktu spēju veidošanas projektus var piešķirt tikai iepriekšnoteiktam dalībvalstu skaitam un subsīdijas var saņemt tikai viens projekts no katras dalībvalsts, saņemtie pieteikumi nepedalās konkursā. Tāpēc pieteikumus var iesniegt pēc slidošā principa, sākot no 2014. gada uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus publicēšanas datuma attiecībā uz LIFE rīcības dotācijām, kurās būs ietverta pieteikumu pakete spēju veidošanas projektiem. Lai pieteikumus ietvertu 2014.–2017. gada finansēšanas periodā, tie jāiesniedz līdz 2015. gada trešā ceturkšņa beigām.

Pieteikumi tiks novērtēti, lai nodrošinātu, ka tie atbilst turpmāk minētajiem atbilstības kritērijiem un piešķiršanas robežvērtībām.

Dotācijas tiks piešķirtas pēc vērtēšanas procesa sekmīga noslēguma.

5.1.4.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

Tiks piemēroti šādi atbilstības un piešķiršanas kritēriji:

a) Atbilstības kritēriji

Pieteikumam jāatbilst šādiem atbilstības kritērijiem:

— pieteikuma iesniedzējs ir **dalībvalsts**, kuras:

- IKP uz vienu iedzīvotāju 2012. gadā nepārsniedza 105 % no vidējā Savienības rādītāja un vai nu
- Regulas (EK) Nr. 614/2007 6. pantā noteiktā indikatīvā valsts piešķiruma 2010., 2011. un 2012. gadam vidējais apguves līmenis ir zemāks par 70 %, vai
- IKP uz vienu iedzīvotāju 2012. gadā nepārsniedza 90 % no vidējā Savienības rādītāja, vai
- pievienošanās Savienībai notika pēc 2013. gada 1. janvāra.

— Pieteikumā ir ietverts **spēju veidošanas plāns**, kurā **dalībvalsts apņemas**:

- šīs DDP darbības laikā saglabāt programmai *LIFE* paredzētos līdzekļus līmenī, kurš nav zemāks par 2012. gada līmeni, tostarp arī attiecībā uz personālu;
- nepieteikties uz dotāciju vēl vienam spēju veidošanas projektam, ja spēju veidošanas projektam tiek piešķirta dotācija.

b) Piešķiršanas kritēriji

- **Tehniskā saskaņotība un kvalitāte** spēju veidošanas projektos attiecas uz ierosinātajiem intervences pasākumiem, kas paredzēti, lai attīstītu dalībvalsts spēju iesniegt veiksmīgus pieteikumus finansējuma saņemšanai Vides un Klimata pasākumu apakšprogrammu projektiem.

Visu atbilstīgo priekšlikumu vērtība tiks vērtēta un tiem piešķirs punktus saskaņā ar turpmāk minētajiem piešķiršanas kritērijiem un punktu piešķiršanas sistēmu.

Piešķiršanas kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
Tehniskā saskaņotība un kvalitāte	15	30
Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	10	20
Pieejas visaptverošums attiecībā uz apzinātajiem trūkumiem, kuru dēļ dalībvalsts līdzdalība 2010.–2012. gada <i>LIFE+</i> programmās bija neliela	15	30
Iepazīstināšana ar gaidāmajiem uzlabojumiem attiecībā uz spēju veicināt integrāciju, komplementaritāti, sinerģiju un programmas <i>LIFE</i> atkārtojamību politikā, saimnieciskajā darbībā un citās programmās	10	20
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

5.1.5. Sagatavošanas projekti saskaņā ar *LIFE* regulas 18. panta g) punktu

Sagatavošanas projekti paredzēti, lai apmierinātu īpašas vajadzības Savienības vides vai klimata politikas un tiesību aktu izstrādes un īstenošanas jomā.

5.1.5.1. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Komisija reizi gadā veic to īpašo vajadzību inventarizāciju attiecībā uz Savienības vides vai klimata politikas un tiesību aktu izstrādi un īstenošanu, kuras būs jāapmierina turpmākajos gados, un nosaka tās vajadzības, ko varētu apmierināt ar sagatavošanas projektu palīdzību. Sagatavošanas projektiem (kas nav integrēti un tehniskās palīdzības projekti) drīkst rezervēt ne vairāk kā 1 % no rīcības dotācijām piešķirtajiem līdzekļiem.

Pirms ikgadējā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus dalībvalstis saņem to īpašo vajadzību saraksta projektu, kuras varētu apmierināt ar sagatavošanas projektiem, un tās tiks lūgtas sniegt piezīmes. Pamatojoties uz šīm piezīmēm, tiek izveidots galīgais saraksts.

Komisija šādi apzinātajiem projektiem nosaka īpašus atlases un piešķiršanas kritērijus attiecībā uz projekta darbības laiku un indikatīvo budžetu, kas jāpiešķir katram projektam.

Projektu atlases procedūra notiks šādi:

- Priekšlikumu vērtēšana

Komisija pārbaudīs katra priekšlikuma atbilstību atbilstības un atlases kritērijiem un vērtēs to, izmantojot piešķiršanas kritērijus.

- Galīgā finansējamo projektu saraksta un rezerves saraksta sagatavošana

Pēc pārskata posma atbalstītie projekti tiks izvirzīti finansēšanai pieejamā budžeta ietvaros. Attiecīgā gadījumā var izveidot rezerves sarakstu.

— Dotāciju nolīguma parakstīšana

5.1.5.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

Tiks piemēroti turpmāk minētie atbilstības un piešķiršanas kritēriji.

a) Atbilstības kritēriji

Katrā uzaicinājumā tiks noteikti īpaši atbilstības un atlases kritēriji. To pamatā būs īpašās vajadzības, kas jārisina ar sagatavošanas projektu palīdzību, kurus Komisija noteikusi sadarbībā ar dalībvalstīm.

b) Piešķiršanas kritēriji

Sagatavošanas projektu dotācijas tiks piešķirtas personai(-ām) vai tiesību subjektam(-iem), kurš(-i) iesniedz priekšlikumu, kas saņem vajadzīgo punktu skaitu un iegūst lielāko punktu skaitu attiecībā uz šādiem kritērijiem:

Kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
Priekšlikuma tehniskā saskaņotība un kvalitāte attiecībā uz īpašo vajadzību	22	45
Pieejas visaptverošums attiecībā uz īpašo vajadzību	15	30
Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	12	25
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

5.1.6. LIFE regulas 3. pantā noteikto vispārīgo mērķu sasniegšanai vajadzīgie projekti

Citus projektus (izmēģinājuma, demonstrējumu vai citus) varētu finansēt saskaņā ar 190. pantu Finanšu regulas piemērošanas noteikumos (turpmāk "RAF"), pamatojoties uz turpmāk aprakstītajiem kritērijiem.

5.1.6.1. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Ja Komisija nosaka vajadzību veikt īpašu *ad hoc* projektu, lai izpildītu LIFE regulas 3. pantā noteiktos vispārīgos mērķus, tā drīkst publicēt uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus. Šādiem projektiem piešķirami līdzekļi netiek ņemti vērā attiecībā uz minimālajiem līdzekļiem, kas projektiem piešķirami saskaņā ar LIFE regulas 17. panta 4. punktu.

5.1.6.2. Atbilstības un piešķiršanas kritēriji

a) Atbilstības kritēriji

Citi projekti:

— **veicina** viena vai vairāku LIFE regulas 3. pantā noteikto **vispārīgo** mērķu **un** LIFE regulas 10.–12. un 14.–16. pantā noteikto **piemērojamo konkrēto mērķu** sasniegšanu,

— **ietilpst** tās LIFE apakšprogrammas **prioritārajā jomā**, kā noteikts LIFE regulas 9. un 13. pantā, saskaņā ar kuru projekta priekšlikums tiek iesniegts.

b) Piešķiršanas kritēriji

Citu projektu dotācijas tiks piešķirtas personai(-ām) vai tiesību subjektam(-iem), kurš(-i) iesniedz priekšlikumu, kas saņem vajadzīgo punktu skaitu un iegūst lielāko punktu skaitu attiecībā uz šādiem kritērijiem:

Kritēriji	Minimālais pietiekamais punktu skaits (*)	Maksimālais punktu skaits
Priekšlikuma tehniskā saskaņotība un kvalitāte attiecībā uz īpašo vajadzību	22	45
Pieejas visaptverošums attiecībā uz īpašo vajadzību	15	30
Finansiālā saskaņotība un kvalitāte	12	25
Kopējais (pietiekamais) punktu skaits	55	100

(*) Projekta priekšlikumam jāsaņem vismaz minimālais pietiekamais punktu skaits par katru piešķiršanas kritēriju, kā arī summā jāiegūst 55 punkti vai vairāk par kritērijiem, kuriem ir noteikts minimālais punktu skaits.

5.2. Darbības dotācijas

LIFE regulas 21. pantā paredzēts segt konkrētas darbības un administratīvās izmaksas bezpeļņas struktūrām, kuras tiecas sasniegt vispārēju Savienības nozīmes mērķi, darbojas galvenokārt vides un/vai klimata pasākumu jomā un iesaistās Savienības politikas un tiesību aktu izstrādē, īstenošanā un izpildes nodrošināšanā.

Attiecībā uz ikgadējām darbības dotācijām tiks publicēts viens uzaicinājums iesniegt priekšlikumus par līdzfinansējuma saņemšanu 2015. finanšu gadā. Sākot ar 2016. gadu, attiecībā uz darbības dotācijām tiks ieviesta sistēma, kas paredz slēgt partnerattiecību nolīgumus reizi divos gados. Tas nodrošinās līdzsvaru starp lielākas noteiktības un stabilitātes nepieciešamību saņēmējiem, vienlaicīgi saglabājot konkrētu konkurences līmeni bezpeļņas struktūru vidū.

Darbības dotācijas, npublicējot uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, var piešķirt pienācīgi pamatotos izņēmuma gadījumos, kā noteikts 190. pantā Komisijas 2012. gada 29. oktobra Deleģētajā regulā (ES) Nr. 1268/2012 par Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, piemērošanas noteikumiem⁽¹⁾ (RAF), jo īpaši, ja saņēmēja iezīmes ir tādas, ka nepastāv cita izvēle, vai ja juridiskajā pamatā tiek noteikts, ka saņēmējam ir šādas iezīmes.

Tiks pārbaudīts, vai priekšlikumi atbilst atbilstības un atlases kritērijiem. Attiecībā uz priekšlikumiem, kuri atbilst šiem kritērijiem, tiks novērtēta to kvalitāte un vispārējā atbilstība piešķiršanas kritērijiem. Saskaņā ar šiem kritērijiem tiks piešķirti punkti, un būs paredzēts obligātais kvalitātes līmenis. Galīgo piešķiršanas lēmumu pieņems, pamatojoties uz vērtēšanas rezultātiem.

5.2.1. Atlases kritēriji darbības dotācijām

Atlases kritērijus izmanto, lai novērtētu priekšlikuma iesniedzēja finansiālo un darbības spēju pabeigt ierosināto darba programmu.

Priekšlikuma iesniedzēji tiks atlasīti tikai tad, ja, pamatojoties uz konkrētiem papilddokumentiem par pieteikuma iesniedzēja darbību iepriekšējos divos gados, tie var pierādīt:

- **darbības spēju** – priekšlikuma iesniedzējam jābūt profesionālajai kompetencei un kvalifikācijai, kas vajadzīga ierosinātās darba programmas pilnīgai izpildei, un
- **finansiālo spēju** – priekšlikuma iesniedzējam jābūt stabilam un pietiekamam finansējuma avotam, lai visu gadu uzturētu to savu darbību, par kuru piešķirta dotācija, un piedalītos tās finansēšanā.

Konkrētos ārkārtas apstākļos, īpaši gadījumos, kad pieredzējušas organizācijas ir radījušas jaunu tīklu, Komisija drīkst piešķirt atbrīvojumu no prasības iesniegt papilddokumentus par diviem iepriekšējiem gadiem.

Valsts iestāžu un starptautisko organizāciju atlasē, ņemot vērā to finansiālo spēju, piemēros Finanšu regulas 131. pantu.

⁽¹⁾ OV L 362, 31.12.2012., 1. lpp.

5.2.2. Piešķiršanas kritēriji darbības dotācijām

5.2.2.1. Ikgadējās darbības dotācijas / nevalstisko organizāciju (NVO) partnerattiecību pamatnolīgumi

LIFE regulas 12. panta d) punktā un 16. panta d) punktā ir norādīts šāds vides vai attiecīgi klimata pārvaldības un informācijas prioritārās jomas konkrētais mērķis: “veicināt labāku vides un klimata pārvaldību, paplašinot ieinteresēto pušu, tostarp NVO, iesaistīšanos politikas apspriešanā un īstenošanā”.

Gan ikgadējo darbības dotāciju saņēmēju, gan pamatnolīgumu partneru atlasei piemēros turpmāk minētos piešķiršanas kritērijus.

1. Iesaistes nozīmība Savienības vides un klimata pasākumu politikas procesā:

- saskaņā ar 7. vides rīcības programmas tematiskajiem mērķiem:
 - aizsargāt, saglabāt un paplašināt Savienības dabas kapitālu,
 - padarīt Savienību par resursu izmantošanas ziņā efektīvu, ekoloģisku un konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni,
 - aizsargāt Savienības iedzīvotājus no ietekmes, kas saistīta ar vidi un klimatu, kā arī riska veselībai un labklājībai,
- saskaņā ar klimata un enerģētikas tiesību aktu paketi, ceļvedi virzībā uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā un Savienības Pielāgošanās stratēģiju.

2. Ieguldījuma nozīmība un potenciāls palīdzēt:

- maksimāli izmantot Savienības vides un klimata pasākumu tiesību aktu sniegtās priekšrocības, uzlabojot to īstenošanu un izpildes nodrošināšanu,
- uzlabot zināšanas par Savienības vides un klimata pasākumu politiku un tās pierādījumu bāzi,
- nodrošināt ieguldījumu vides un klimata pasākumu politikā un risināt jautājumus, kas saistīti ar netiešajām izmaksām vides jomā, un
- uzlabot vides un klimata pasākumu jautājumu integrāciju un rīcībpolitiku saskaņotību.

3. Spēja veicināt Savienības pilsētu ilgtspēju un palielināt Savienības efektivitāti ar vidi un klimatu saistītu starptautisku problēmu risināšanā.

4. Nozīme jaunu ar vidi un klimatu saistītu jautājumu risināšanā un jaunu politikas prioritāšu izvirzīšanā.

5. Partnera ieguldījuma efektivitāte Savienības politikas procesā.

6. Organizatoriskā attīstība – potenciāls attīstīties, lai kļūtu par efektīvāku ieinteresēto personu Savienības politikas procesā.

Nākamais papildu kritērijs tiks piemērots tikai ikgadējo darbības dotāciju atlasē.

7. Darba programmas tehniskā un finansiālā saskaņotība.

Partnerattiecību pamatnolīgumu gadījumā organizācijas, kas atlasītas kā pamatpartneri, tiks uzaicinātas katru gadu iesniegt savu darba programmu, kuru analizēs saistībā ar īpašu ikgadējo darbības dotāciju.

Attiecībā uz īpašu ikgadējo dotāciju piešķiršanu saskaņā ar partnerattiecību pamatnolīgumiem piemēros turpmāk minētos kritērijus.

1. Darba programmas atbilstība partnerattiecību pamatnolīgumā noteikto darbību mērķiem un veidam.

2. Nozīme jaunu ar vidi un klimatu saistītu jautājumu risināšanā un jaunu politikas prioritāšu izvirzīšanā.

3. Darba programmas īstenojamība un iekšējā saskaņotība attiecīgajā laika periodā.
4. Saskaņotība starp darba programmu un ierosināto budžetu, tostarp līdzekļu efektīvs izlietojums.

5.2.2.2. Citas darbības dotācijas

Citu darbības dotāciju piešķiršana bezpeļņas struktūrām, kuras tiecas sasniegt vispārēju Savienības nozīmes mērķi, notiks, pamatojoties uz turpmāk minētajiem piešķiršanas kritērijiem.

1. Darba programmas nozīmība saskaņā ar *LIFE* regulā un vajadzības gadījumā tematiskajās prioritātēs un projekta tēmās noteiktajiem mērķiem.
2. Darba programmas īstenojamība un iekšējā saskaņotība.
3. Ierosināto darbību izmaksu efektivitāte.
4. Potenciāls vērā ņemamā apmērā ietekmēt mērķa grupas.
5. Atbilstība starp darbībām un ierosināto budžetu.

5.3. Finanšu instrumenti

Finansējums *LIFE* regulas 17. panta 4. punkta nozīmē tiks piešķirts diviem izmēģinājuma finanšu instrumentiem ar nolūku sasniegt *LIFE* regulas 3. pantā noteiktos vispārīgos mērķus.

- Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms (*NCFF*) – jauns finanšu instruments, kurš jāizmēģina abās apakšprogrammās, lai testētu un demonstrētu inovatīvas finansēšanas pieejas projektiem, ar ko veicina dabas kapitāla aizsardzību dabas un bioloģiskās daudzveidības un pielāgošanās klimata pārmaiņām prioritārajās jomās.
- Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments (*PF4EE*) – Klimata pasākumu apakšprogrammas izmēģinājuma finanšu instruments, ar kuru testē jaunu pieeju, lai risinātu jautājumu par ierobežoto piekļuvi pietiekamam un finansiāli pieejamam komercfinansējumam valsts prioritātēs noteiktiem ieguldījumiem energoefektivitātē.

Regulā (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (turpmāk “Finanšu regula”) un jo īpaši tās 139. un 140. pantā minētie noteikumi par finanšu instrumentiem tiek izpildīti, kā norādīts turpmāk.

Projektu atbalstam paredzētie finanšu instrumenti drīkst būt pieejami jebkurā no Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 VIII sadaļā noteiktajiem veidiem, un tie tiek īstenoti saskaņā ar minēto sadaļu, un finanšu instrumentus drīkst apvienot citu ar citu un ar dotācijām, kas piešķirtas no Savienības budžeta.

Saskaņā ar 140. panta 6. punktu gadskārtējie atmaksājumi, tostarp kapitāla atmaksas, atbrīvotās garantijas un aizdevumu pamatsummu atmaksājumi, veido iekšējos piešķirtos ieņēmumus, un tos izmanto tam pašam finanšu instrumentam laikposmā, kas nepārsniedz apropriāciju saistību termiņu, kam pieskaitīti divi gadi.

Sagatavojot Komisijas īstenošanas lēmumu par daudzgadu darba programmas pieņemšanu 2014.–2017. gadam, *LIFE* komitejai un Komitejai kā informatīvie dokumenti tika iesniegti abu finanšu instrumentu *ex ante* novērtējumi.

Komisija veiks starpposma novērtēšanu ne vēlāk kā 2017. gada 30. jūnijā (*LIFE* regulas 27. pants) un šajā kontekstā sniegs vērtējumu par 2014.–2016. gadā īstenoto finanšu instrumentu īstenošanu. Prasītajā ārējā novērtējuma ziņojumā tiks novērtēta katra finanšu instrumenta nozīmība un lietderība attiecībā uz tā ieguldījumu *LIFE* politikas mērķu sasniegšanā, efektivitāte, derīgums tirgus trūkumu un ieguldījumu neapmierinošā stāvokļa risināšanā, kā arī pašu finanšu instrumentu vispārējā saskaņotība, un tiks sniegti ieteikumi par uzlabojumiem.

Komisija sniegs ziņojumu *LIFE* komitejai vismaz reizi gadā, pēc vajadzības sasaucot arī *ad hoc* sanāksmes. Pirmajos divos īstenošanas gados Komisija sniegs ziņojumu *LIFE* komitejai vismaz trīs reizes (2014. gada rudenī, 2015. gada pavasarī un 2015. gada rudenī) par finanšu instrumentu jomā gūto progresu.

5.3.1. Dabas kapitāla finansēšanas mehānisms (NCFE)

5.3.1.1. Ieguldījums LIFE mērķu sasniegšanā

Finanšu instruments palīdzēs sasniegt LIFE mērķus, jo īpaši LIFE Vides apakšprogrammas dabas un bioloģiskās daudzveidības prioritārajā jomā un LIFE Klimata pasākumu apakšprogrammas pielāgošanās klimata pārmaiņām prioritārajā jomā, finansējot tūlītējos ieguldījumus un darbības izmaksas ieņēmumu radīšanas vai izmaksu ietaupīšanas izmēģinājuma projektos, ar kuriem veicina dabas kapitāla aizsardzību, atjaunošanu, apsaimniekošanu un uzlabošanu, nodrošinot ieguvumus no bioloģiskās daudzveidības un pielāgošanās, tostarp uz ekosistēmām balstītus to problēmu risinājumus, kas saistītas ar zemi, augsni, mežsaimniecību, lauksaimniecību, ūdeni un atkritumiem. NCFE ir jauns politikas instruments inovatīviem izmēģinājuma projektiem. Tas nodrošina programmas LIFE izmaksu efektivitātes uzlabošanas potenciālu, izmantojot sviras efektu un komplementaritāti. Tas palīdz veidot ilgtermiņa spējas inovatīvas, ilgtspējīgas komercdarbības finansēšanas jomā. Ar NCFE papildina un atbalsta dalībvalstu politikas mērķus bioloģiskās daudzveidības un pielāgošanās klimata pārmaiņām jomā.

Precīzāk:

- attiecībā uz dabu un bioloģisko daudzveidību NCFE palīdz īstenot Savienības politiku un tiesību aktus bioloģiskās daudzveidības jomā, tostarp Savienības Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam, Direktīvu 2009/147/EK un Direktīvu 92/43/EEK, jo īpaši piemērojot, izstrādājot un testējot projektus un demonstrējot to dzīvotspēju. Ar mehānismu arī atbalsta turpmāku *Natura 2000* tīkla pilnveidošanu, īstenošanu un pārvaldību, kā noteikts Direktīvas 92/43/EEK 3. pantā, un palielina noturību, aizsargājot un atjaunojot ekosistēmas arī ārpus tīkla. Tomēr dažu veidu projekti var nebūt īstenojami *Natura 2000* teritorijās,
- attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām NCFE palīdz īstenot Savienības politiku pielāgošanās jomā, jo īpaši izstrādājot, testējot un demonstrējot uz ekosistēmām balstītas pieejas attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām. Ar mehānismu arī palīdz pilnveidot un demonstrēt inovatīvas pielāgošanās tehnoloģijas, sistēmas, metodes un instrumentus, ko var atkārtot, nodot tālāk vai integrēt.

5.3.1.2. Finanšu instrumenta struktūra

Finanšu instrumenta īstenošana tiks uzticēta Eiropas Investīciju bankai (EIB), kura veiks netiešu pārvaldību.

NCFE apvienos projektu tiešu un netiešu finansēšanu, izmantojot aizdevu kapitālu un pašu kapitālu. Tiks izveidots ekspertu atbalsta mehānisms, lai nodrošinātu, ka projekti sasniedz pietiekamu brieduma pakāpi finansēšanai. NCFE tiks izstrādāts divos posmos: izmēģinājuma posms ļaus testēt dažādas finansēšanas iespējas, lai koncentrētos uz vispiemērotāko pieeju otrajā – darbības – posmā. Gaidāms, ka sākotnējā izmēģinājuma posma laikā NCFE veiks 9–12 darbības (tostarp netiešas darbības) vai 3–4 darbības gadā.

Eiropas Komisija nodrošinātu projektu finansējumu un finansētu ekspertu atbalsta mehānismu, un EIB nodrošinātu līdzvērtīgu pretfinansējumu projektu finansējumam. Tiek plānots, ka izmēģinājuma posmā finansējums no trešām personām netiks piesaistīts. Attiecībā uz otro – darbības – posmu, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu rezultātiem, NCFE meklētu papildu līdzekļus no citiem publiskiem un privātiem ieguldītājiem.

- NCFE nodrošinās galvenokārt aizdevu instrumentus (t. i., aizdevumus), lai finansētu tūlītējus projekta ieguldījumus un darbības izmaksas. Aizdevumi būs jāatmaksā no projektā gūtajiem un/vai saņēmēja pamatdarījumdarbības ieņēmumiem. Pašu kapitāls būtu jāizmanto īpašos gadījumos, galvenokārt – lai veiktu ieguldījumu fondos.
- Netiešas darbības tiks veiktas ar tādiem starpniekiem kā bankas vai investīciju fondi, kuri finansēs projektu portfeli.

Tiktu izmantoti dažādi aizdevu kapitāla veidi, tostarp mezanīna parāds. Aizdodot galīgajam saņēmējam, tiks prasītas garantijas uzņēmuma garantiju veidā, ja galīgais saņēmējs ir uzņēmums.

Nav paredzēts fiksēts sadalījums starp aizdevu un pašu kapitālu, vismaz izmēģinājuma posmā, jo ir nepieciešams elastīgums, lai apmierinātu tirgus vajadzības un ļautu veikt eksperimentus. Tomēr, ņemot vērā pašreizējo tirgus stāvokli, mehānisms būs orientēts uz 70 % līdzekļu izlietošanu tiešajos ieguldījumos un 30 % līdzekļu izlietošanu, izmantojot starpniekus izmēģinājuma posmā, lai gan pēdējais skaitlis varētu būt lielāks, ja augtu pieprasījums no starpniekiem.

Kopīgi ar EIB mehānismā iekļaus riska dalīšanas mehānismu, jo parastos apstākļos NCFE atbalstītajos projektos EIB līdzekļus neiegulda vai nu tāpēc, ka tie ir pārāk mazi, vai tāpēc, ka tie šķietami ietver lielu risku, kurš nav saderīgs ar bankas AAA reitingu. Lai pārvarētu šo šķērslī, mehānismā ietvers riska dalīšanas mehānismu, saskaņā ar kuru projekta neveiksmes gadījumā pirmie zaudējumi tiktu segti no ES finansējuma. Deleģēšanas nolīgumā starp Komisiju un EIB tiks izstrādāts precīzs īstenošanas mehānisms, kurā noteiks precīzus projektu izslēgšanas/atlasē kritērijus, lai nodrošinātu, ka atlasē procesā tiek izmantotas pareizās prioritātes un ka nozares un ģeogrāfiskais aptvērums ir pietiekams.

Visu mehānisma dalībnieku finansiālās intereses ir saskaņotas finanšu instrumentā paredzēto vispārējo mērķu sasniegšanai, jo visi dalībnieki, tostarp EIB un Eiropas Savienība, piešķir līdzekļus mehānismam. Turklāt:

- tiks izstrādāti precīzi projektu izslēgšanas/atlasē kritēriji, kā arī ieguldījumu politika, kuras pamatā būs dabas kapitāla pārvaldībai noteiktās prioritātes. Visbeidzot,
- EIB saņems atlīdzību par darbības rezultātiem, pamatojoties uz īpašiem rādītājiem, kas izstrādāti, lai nodrošinātu, ka mehānisma pārvaldība tiek saskaņota ar noteiktajiem mērķiem.

Finansējuma piešķirums būs derīgs, kamēr tiks pilnībā pabeigts pēdējais programmā paredzētais darījums.

Sākotnējais izmēģinājuma posms ilgs no 2014. līdz 2017. gadam. Darbības posms ilgtu no 2017. līdz 2020. gadam. Pēc darbības posma beigām mehānismam joprojām vajadzētu būt pieejamam ar atvieglotu struktūru, lai pārvaldītu portfeli un saņemtu atmaksājumus par aizdevu kapitālu un pašu kapitālu. Tā kā parastais aizdevuma darbības laiks būtu 10 gadi, gaidāms, ka šis posms varētu ilgt 10 + 3 gadus; trīs gadi ir nepieciešami, lai ierēķinātu visus atmaksājumu kavēšanos vai atrisinātu jautājumus, kas saistīti, piemēram, ar to investīciju fondu nobeiguma posmu, kuros ieguldījumi veikti, izmantojot mehānismu.

Finanšu instrumenta pārvaldību veiks EIB. Koordinācijas komiteja regulāri pārskatīs finanšu instrumenta īstenošanas progresu. Koordinācijas komiteja tiek iecelta kopā ar Komisiju, tostarp saskaņā ar tādiem Komisijas dienestiem kā ENV ĢD, CLIMA ĢD un ECFIN ĢD, kā arī EIB, kuru atbalsta EIB izveidots sekretariāts.

Tiks izveidots uzraudzības un ziņojumu sniegšanas mehānisms, un notiks informācijas apmaiņa ar LIFE komiteju.

Finanšu instrumentu uzraudzība notiks saskaņā ar prasībām, kas paredzētas Finanšu regulā (140. pants) un Deleģētajā regulā (225. pants) un pēc tam saskaņā ar finanšu un administratīvo pamatnolīguma (FAFA) ar EIB un attiecīgi deleģēšanas nolīguma noteikumu interpretāciju.

EIB būtu atbildīga par finanšu instrumenta darbību īstenošanas uzraudzību un par darbības rezultātu un finanšu pārskatu sagatavošanu saskaņā ar noteiktajām formātā, satursaturā un periodiskuma (sākotnēji reizi ceturksnī) prasībām, kurās ietvertu regulārus un *ad hoc* ziņojumus, objektu apmeklējumus, revīzijas. Ziņojumos, ko finanšu iestādes sniedz EIB, tiktu izmantoti snieguma rādītāji.

5.3.1.3. Projektu atlasē procedūras tehniskā metodoloģija

EIB kopā ar tīkla partneriem visā ES strādās, lai noteiktu potenciāli piemērotu projektu plūsmu, pamatojoties arī uz īpašiem finansējuma pieprasījumiem no potenciālajiem saņēmējiem visā ES.

Projektus var iedalīt četrās lielās kategorijās:

- Maksājumi par ekosistēmu pakalpojumiem (PES): projekti, kuros paredzēti maksājumi par ieguvumu plūsmām, kas tiek saņemtas no dabas kapitāla; tas parasti ir brīvprātīgs, neliela apmēra divpusējs darījums ar noteiktu ekosistēmu pakalpojuma pircēju un pārdevēju. To pamatā ir princips “saņēmējs maksā”, tāpēc maksājumi notiek, lai nodrošinātu svarīgus ekosistēmu pakalpojumus.
- Zaļā infrastruktūra: stratēģiski plānots pilnīgi vai daļēji dabisku teritoriju tīkls kombinācijā ar citiem vides objektiem, kas ir izveidots un tiek pārvaldīts, lai sniegtu plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu. Tā ietver zaļās zonas (vai zilās attiecībā uz ūdens ekosistēmām) un citus fiziskus elementus sauszemes (tostarp piekrastes) un jūras teritorijās. Uz sauszemes zaļā infrastruktūra pastāv lauku un pilsētas apstākļos. Ar zaļās infrastruktūras projektiem var radīt ieņēmumus vai ietaupīt izmaksas, nodrošinot preces un pakalpojumus, tostarp tādās jomās kā ūdens apsaimniekošana, gaisa kvalitāte, mežsaimniecība, rekreācija, plūdi/erozija/ugunsgrēku kontrole, apputeksnēšana, palielināta noturība pret klimata pārmaiņu radītām sekām.

- Bioloģiskās daudzveidības kompensācijas: tās ir aizsardzības darbības, kas paredzētas, lai kompensētu to nenovērsto neizbēgamo kaitējumu, ko bioloģiskajai daudzveidībai nodara attīstības projekti. To pamatā ir princips "piesārņotājs maksā", tāpēc kompensāciju mērķis ir atbilstības nodrošināšana vai reputācijai radītā riska mazināšana. Projekti, kuru mērķis ir kompensēt *Natura 2000* teritorijām nodarīto kaitējumu saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktu, nevar saņemt finansējumu no NCFE.
- Inovatīvi bioloģisko daudzveidību un pielāgošanos atbalstoši ieguldījumi: ar šiem projektiem paredzēta preču un pakalpojumu sniegšana, ko galvenokārt veic MVU, un to mērķis ir aizsargāt bioloģisko daudzveidību vai palielināt kopienas un citu darījumdarbības nozaru noturību.

Mērķis būs apzināt un finansēt projektus ar pietiekami plašu ģeogrāfisko un nozaru aptvērumu, vienlaicīgi testējot dažādus finanšu mehānismus, lai darbības posmā nodrošinātu atkarotāmību visā ES. Projektu atbilstības noteikumi un mehānisma ieguldījumu politika (piemēram, nosakot maksimālās summas nozarēm un ģeogrāfiskajam aptvērumam, kā arī minimuma kritērijus un/vai ievērojamos principus, piemēram, mazināšanas hierarhiju ⁽¹⁾) tiks izstrādāta pirms tā izveides un ietverta līgumā starp Eiropas Komisiju un Eiropas Investīciju banku (EIB).

Atbilstības kritēriji tiks noteikti saskaņā ar *LIFE* regulā paredzētajiem dabas un bioloģiskās daudzveidības un pielāgošanās klimata pārmaiņām mērķiem, vienlaicīgi ņemot vērā dalībvalstu politikas prioritātes bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un pielāgošanās klimata pārmaiņām jomā.

Atbilstīgie dabas kapitāla pārvaldības projekti būtu jāpamato ar ekonomisku novērtējumu, kura pamatā ir klasiskā izmaksu un ieguvumu analīze, t. i., ka projekta esošās neto izmaksas tā dzīves ciklā ir mazākas nekā gaidāmo ieguvumu esošā neto vērtība, tostarp ārējie faktori. Papildus standarta kritērijiem, kurus EIB piemēro visām darbībām, tiks izmantoti papildu kritēriji, ar kuriem nosaka projektu veidus un ietvertās nozares.

Finanšu instrumenta galīgajiem saņēmējiem vismaz jābūt tiesību subjektiem un/vai fiziskām personām, kas veic ieguldījumus dabas kapitāla pārvaldības projektos, kuri var:

- demonstrēt, ka tiem ir labvēlīga ietekme uz ekosistēmas stāvokli un noturību un uz ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu, izmantojot noteiktu ietekmes uz vidi novērtējumu,
- sagatavot jaunus darījumdarbības modeļus dabas kapitāla pārvaldībai, izmantojot iepriekš minētās tipoloģijas, t. i., zaļā infrastruktūra, maksājumi par ekosistēmu pakalpojumiem, bioloģiskās daudzveidības kompensācijas vai inovatīvi bioloģisko daudzveidību un pielāgošanos atbalstoši uzņēmumi,
- pildīt vienu no šādiem kritērijiem:
 - veicināt ekosistēmu aizsardzību, atjaunošanu, pārvaldību un uzlabošanu, tostarp izmantojot uz ekosistēmu balstītus risinājumus, ko piemēro nozarēm, kas saistītas ar zemi, augsni, mežsaimniecību, lauksaimniecību, akvakultūru, ūdeni un atkritumiem,
 - veicināt uz ekosistēmu balstītas pieejas, ar kurām dod iespēju uzņēmumiem un kopienām vērsties pret apzinātajiem riskiem, kas saistīti ar pašreizējo un prognozēto klimata pārmaiņu ietekmi, tostarp izmantojot pilsētu, lauku un piekrastes zaļās infrastruktūras projektus.

Lai projekti varētu saņemt finansējumu, tiem jāatrodas vismaz vienā no ES dalībvalstīm.

Ja projekti tiek netieši finansēti, izmantojot ieguldījumu finanšu starpniekiestāžu pārvaldītos fondos, šādu iestāžu atlase jāveic, ņemot vērā pieprasījumu un saskaņā ar tādiem principiem kā pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, nediskriminācija, un *inter alia* iestādei:

- jābūt privātā sektora vai uz tirgu balstītai finanšu iestādei;
- jāapņemas un jādemonstrē darbības spēja sadalīt finanšu instrumenta līdzekļus;
- jādemonstrē spēja sasniegt galīgos saņēmējus, uz kuriem orientēta ES vai dalībvalsts bioloģiskās daudzveidības vai pielāgošanās klimata pārmaiņām politika;

⁽¹⁾ Mazināšanas hierarhija ietver: 1) vispārēju izvairīšanos no nelabvēlīgas ietekmes uz vidi, un jo īpaši uz bioloģisko daudzveidību, kā arī tās novēršanu; 2) attīstības ietekmes uz vietu mazināšanu un vietas atjaunošanu, ja no ietekmes nevar izvairīties; un 3) kompensēšanas pasākumus, kurus veic kā pēdējo līdzekli (vietā vai ārpus tās), attiecībā uz nenovērsto nelabvēlīgo ietekmi.

- iv) jāpilda ar finanšu instrumenta līdzekļu sadali saistītie pienākumi un prasības;
- v) jānodrošina atbilstība attiecīgiem standartiem un piemērojamiem tiesību aktiem attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, cīņu pret terorismu un nodokļu nemaksāšanu;
- vi) jāsniedz Eiropas Revīzijas palātas prasītā informācija, lai tā varētu pildīt savus pienākumus; un
- vii) jābūt apstiprinātam EIB aizņēmējam saskaņā ar tās kreditēšanas politiku.

5.3.2. Energoefektivitātes privātā finansējuma instruments (PF4EE)

5.3.2.1. Ieguldījums LIFE mērķu sasniegšanā

PF4EE palīdz izpildīt LIFE regulas vispārīgos mērķus, kas noteikti 3. pantā un precizēti klimata pārmaiņu mazināšanas prioritārajā jomā. Konkrētāk, PF4EE:

- risina svarīgu klimata politikas jautājumu, veicinot “Eiropa 2020” mērķa – panākt enerģijas ietaupījumus un līdz ar to samazināt emisijas – sasniegšanu,
- nodrošina tāda jauna politikas instrumenta izmēģinājumu un demonstrējumu nepieciešamo līmeni, kuram ir liels ES pievienotās vērtības radīšanas potenciāls,
- papildina un atbalsta dalībvalstu pienākumus, kas noteikti valstu energoefektivitātes rīcības plānos (NEEAP),
- piedāvā iespēju uzlabot programmas LIFE izmaksu efektivitāti, izmantojot sviras efektu un komplementaritāti,
- veido ilgāka termiņa spējas ilgtspējīgas komercdarbības finansēšanas jomā, tādējādi nodrošinot ilgtspējīgas attīstības nepārtrauktu un ilgtermiņa atbalstu,
- atbalsta solidaritāti un sloga sadali un
- nodrošina potenciālu iniciatīvas integrēšanai dalībvalstu programmās (izmantojot NEAAP un potenciāli arī citas programmas un iniciatīvas).

5.3.2.2. Finanšu instrumenta struktūra

PF4EE instrumenta īstenošana tiks uzticēta Eiropas Investīciju bankai (EIB), kura veiks netiešu pārvaldību.

PF4EE instrumentam būs divi galvenie mērķi:

- uzlabot energoefektivitātes kreditēšanas darbības ilgtspēju visās ES finanšu iestādēs, stimulējot privātas komercbankas un citas finanšu iestādes (abas kopā “finanšu starpnieki”) pievērsties energoefektivitātes nozarei kā atsevišķam tirgus segmentam, un
- palielināt aizņēmuma finansējuma pieejamību projektiem, ar kuriem atbalsta dalībvalstu energoefektivitātes prioritātes, kas noteiktas NEEAP.

PF4EE instrumentā būs ietverts i) riska līdzdalības mehānisms (riska dalīšanas mehānisms) privātā sektora finanšu iestādēm; ii) ekspertu atbalsts finanšu starpniekiem (ekspertu atbalsta mehānisms) kopā ar iii) EIB ilgtermiņa finansējumu (EIB aizdevums energoefektivitātei).

- PF4EE ietvertu riska dalīšanas finanšu mehānismu ar darbības mehānismu, kas līdzīgs garantijai ar maksimālo robežvērtību, lai dalītu risku starp Komisiju (kā finansētāju) un finanšu starpniekiem (kā aizdevējiem).
- Riska dalīšanas mehānisms izveidots, lai samazinātu kredītrisku, ar kuru saskaras finanšu starpnieki, aizdodot energoefektivitātes nozarei, un lai mudinātu tos piedalīties. Ietekme būs atkarīga no tirgus stāvokļa un projektu īpašajām iezīmēm. Riska dalīšanas mehānisms paredzēts, lai palielinātu kreditēšanas darbības, piekļuvi finansējumam un/vai uzlabotu finansēšanas nosacījumus galīgajiem saņēmējiem, tostarp zemāku cenu, ilgākus termiņus, zemāku nodrošinājumu u. c.

- Lai palielinātu *LIFE* ieguldījumu, EIB aizdevumi tiks sniegti finanšu starpniekiem par preferenciālām likmēm tālākaizdošanai. Preferenciālas likmes tiks nodotas galīgajiem saņēmējiem, lai mudinātu uzsākt darbību.
- Paredzēts, ka saņēmēji veiks ieguldījumu projekta izmaksās un tā rezultātā palielināsies uz ieguldījumu izmaksu bāzes aprēķinātā finansējuma piesaiste.
- Tā kā *PF4EE* instrumenta mērķis ir palielināt finanšu starpnieku izsniegto kredītu apjomu energoefektivitātes ieguldījumiem, finanšu starpniekiem tiek nodrošināta kredītriska aizsardzība. Parasti EIB nav vajadzīga kredītriska aizsardzība tādā mērā, kādā tā aizdod finanšu starpniekiem, kas atbilst tās kredītriska politikai, – tāds ir pašreizējais pieņēmums, ņemot vērā, ka *PF4EE* atrodas izmēģinājuma posmā.
- Ja līdzdalīgs finanšu starpnieks cieš zaudējumus saistībā ar aizdevumu portfeli, kurā ir tālākaizdošanai paredzētais EIB finansējums (energoefektivitātes aizdevumu portfelis), šos zaudējumus daļēji sedz no riska dalīšanas finanšu mehānisma.
- *LIFE* finansējumu izmantotu kā finansiālo ieguldījumu riska dalīšanas mehānismam un ekspertu atbalsta mehānismam, kā arī to administrācijas un tiešo izdevumu segšanai, kuri radušies EIB, izstrādājot un pārvaldot instrumentu.
- Katram finanšu starpniekam energoefektivitātes aizdevumu portfeli radušos zaudējumu kompensācijai tiktu piešķirta maksimālā naudas summa (maksimālais pieejamais nodrošinājums), bet tā nedrīkstētu pārsniegt procentuālo daļu no tā aizdevumu portfeļa kopējās mērķvērtības, kas jāizveido finanšu iestādei. Šī summa nedrīkstētu pārsniegt konkrētu procentuālo daļu no energoefektivitātes aizdevumu portfeļa kopējās mērķvērtības atkarībā no galīgo mērķsaņēmēju riska profila un paredzētās riska dalīšanas iespējas.
- Gaidāms, ka *PF4EE* instrumenta galīgie mērķsaņēmēji tiks noteikti dalībvalsts *NEEAP* kontekstā, priekšroku dodot tajās valsts/reģionālajās shēmās noteiktajiem mērķsaņēmējiem, kuras dalībvalsts izstrādājusi *NEEAP* īstenošanai. To vidū jābūt MVU un lielākiem uzņēmumiem ar vidēji lielu kapitālu, un privātpersonām, taču saņēmēji varētu būt arī nelielas pašvaldības vai citas valsts sektora iestādes, kas veic nelielus energoefektivitātes ieguldījumus un spēj izmantot enerģijas ietaupījumus, lai atmaksātu tūlītējus aizņēmumus.
- *PF4EE* instrumentā paredzēts noslēgt 6–10 finansēšanas nolīgumus ar finanšu iestādēm (EIB aizdevumi energoefektivitātei un riska dalīšanas/ekspertu atbalsta mehānismiem) pirmo četru gadu laikā, ar iespēju palielināt finansēšanas nolīgumu skaitu līdz 14–20 nolīgumiem septiņu gadu laikā.

PF4EE pamatā ir EIB zaļā iniciatīva “Aizņēmuma finansējums energoefektivitātes projektiem” (*DEEP*). Zaļās iniciatīvas *DEEP* mērķis ir palielināt parāda finansēšanas pieejamību Eiropas Savienībā ieguldījumiem energoefektivitātē.

Finanšu starpnieku atlasī veic, ņemot vērā pieprasījumu un saskaņā ar tādiem principiem kā pareiza finanšu pārvaldība, pārredzamība, nediskriminēšana, un *inter alia* iestādei:

- i) jābūt privātā sektora finanšu iestādei;
- ii) jāapņemas un jādemonstrē darbības spēja sadalīt *PF4EE* instrumenta līdzekļus;
- iii) jādemonstrē spēja sasniegt galīgos saņēmējus, kuri noteikti attiecīgajā *NEEAP* prioritātē un/vai energoefektivitātes atbalsta shēmā, un/vai ES direktīvās attiecībā uz energoefektivitāti attiecīgajā dalībvalstī;
- iv) jāpilda ar *PF4EE* instrumenta līdzekļu sadali saistītie pienākumi un prasības;
- v) jānodrošina atbilstība attiecīgiem standartiem un piemērojamiem tiesību aktiem attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, cīņu pret terorismu un nodokļu nemaksāšanu;
- vi) jāsniedz Eiropas Revīzijas palātas prasītā informācija, lai tā varētu pildīt savus pienākumus; un
- vii) jābūt apstiprinātam EIB aizņēmējam saskaņā ar tās kreditēšanas politiku un atbilstīgi *PF4EE* instrumenta ģeogrāfiskajai mērķizplatībai.

Finanšu instrumenta plaša ģeogrāfiskā izplatība visā programmas darbības laikā tiks nodrošināta, nosakot maksimālos ģeogrāfiskās koncentrācijas koeficientus un stimulējot EIB, lai tā mudinātu piedalīties finanšu starpniekus visās dalībvalstīs.

Atkarībā no finanšu starpnieku paustās intereses sarunās par līgumu slēgšanu priekšroku var dot tiem finanšu starpniekiem, kas vēlas darboties dalībvalstīs, kurās visvairāk ir nepieciešami ieguldījumi (attālums līdz mērķim). Pārrunājot piedāvāto riska aizsardzības līmeni, EIB stimulēs finanšu starpniekus darboties dalībvalstīs ar augstāku risku, kurās vērojama nepietiekama attīstība, piemēram, aizdevumu finansējuma izmantošanā energoefektivitātes jomā, vai kurās aizdevumu apguves spēja varētu būt īpaši zema. Lai atbalstītu finanšu starpniekus un samazinātu risku dalībvalstīs ar augstāku riska līmeni, var orientēt arī ekspertu atbalsta mehānisma izmantošanu.

PF4EE jādabojas tik ilgi, kamēr tiek atmaksāti tā izsniegtie aizdevumi, kas ietverti riska dalīšanas mehānismā. Maksimālais darbības ilgums, kas atļauts saskaņā ar riska dalīšanas mehānismu, ir 20 gadi. Tāpēc PF4EE darbosies ne ilgāk kā 20 gadus pēc īstenošanas perioda beigām (2042. gads).

Finansējuma piešķirums būs derīgs, kamēr tiks pilnībā pabeigts pēdējais programmā paredzētais darījums.

Finanšu instrumenta pārvaldību veiks EIB. Koordinācijas komiteja regulāri pārskatīs finanšu instrumenta īstenošanas progresu. Koordinācijas komiteja tiek iecelta kopā ar Komisiju, tostarp ar tādiem Komisijas dienestiem kā CLIMA ĢD, ECFIN ĢD un ENER ĢD, kā arī EIB, kuru atbalsta EIB izveidots sekretariāts.

Tiks izveidots uzraudzības un ziņojumu sniegšanas mehānisms, un notiks informācijas apmaiņa ar LIFE komiteju.

Finanšu instrumentu uzraudzība notiks saskaņā ar prasībām, kas paredzētas Finanšu regulā (140. pants) un Deleģētajā regulā (225. pants) un pēc tam saskaņā ar finanšu un administratīvo pamatnolīguma (FAFA) ar EIB un attiecīgi deleģēšanas nolīguma noteikumu interpretāciju.

EIB būtu atbildīga par finanšu instrumenta darbību īstenošanas uzraudzību un par darbības rezultātu un finanšu pārskatu sagatavošanu saskaņā ar noteiktajām formāta, satura un periodiskuma (sākotnēji reizi ceturksnī) prasībām, kurās ietvertu regulārus un *ad hoc* ziņojumus, objektu apmeklējumus, revīzijas. Ziņojumos, ko finanšu iestādes sniedz EIB, tiktu izmantoti snieguma rādītāji.

5.3.2.3. Projektu atlases procedūras tehniskā metodoloģija

Saņēmēji ir privātpersonas, mājokļu īpašnieku asociācijas, MVU, uzņēmumi un/vai publiskas iestādes/struktūras, kas veic energoefektivitātes ieguldījumus saskaņā ar katras dalībvalsts NEEAP.

Saņēmējiem piešķirtā energoefektivitātes aizdevuma summa svārstās no EUR 40 000, kuru var samazināt, lai to pielāgotu maziem ieguldījumiem dzīvojamo ēku sektorā, līdz EUR 5 miljoniem un izņēmuma gadījumos līdz pat EUR 15 miljoniem.

Dalībvalstis varēs ietekmēt projektu plūsmu un tādējādi arī netieši projektu atlasi, izmantojot NEEAP prioritātes. Par saņēmējiem kļūs tās juridiskās struktūras un/vai fiziskās personas, kas:

- veic energoefektivitātes ieguldījumu dalībvalsts atbalsta shēmas kontekstā un/vai saskaņā ar NEEAP prioritātēm un/vai ES direktīvām attiecībā uz energoefektivitāti,
- ņem energoefektivitātes aizdevumu, ko piešķir līdzdalīgs finanšu starpnieks,
- ir tiesīgs saņemt aizdevumu no EIB un finanšu starpniekiem un
- ir saņēmis pozitīvu vērtējumu ekonomiskā analizē, kurā ietvertas netiešās ar oglekli saistītās izmaksas, ar kuru noteikts, ka projekta esošās neto izmaksas tā darbības laikā būs mazākas nekā ietaupītās enerģijas esošā neto vērtība.

6. ORIENTĒJOŠI GRAFIKI UZAICINĀJUMIEM IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS (LIFE REGULAS 24. PANTA 2. PUNKTA E) APAKŠ-PUNKTS)

6.1. Orientējoši grafiki dotācijām

Projektu veidi	Apakšprogramma	2014	2015	2016	2017
Projekti LIFE regulas 18. panta a), b), c) un h) punkta nozīmē	ENV	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
	CLIMA	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
Integrētie projekti (LIFE regulas 18. panta d) punkts)	ENV	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
	CLIMA		2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
Tehniskās palīdzības projekti (LIFE regulas 18. panta e) punkts)	ENV	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
	CLIMA		2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
Spēju veidošanas projekti (LIFE regulas 18. panta f) punkts)	Kopā ENV un CLIMA	No 2014. gada 2. ceturkšņa līdz 2015. gada 3. ceturksnim			
Sagatavošanas projekti (LIFE regulas 18. panta g) punkts)	ENV	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
	CLIMA		2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
Darbības dotācijas (LIFE regulas 21. pants)	Kopā ENV un CLIMA	2. ceturksnī kopīgs uzaicinājums iesniegt priekšlikumus attiecībā uz darbības dotācijām 2015. finanšu gadam	2. ceturksnī partnerību pamatnolīgumi un darbības dotācijas 2016. finanšu gadam	2. ceturksnī darbības dotācijas 2017. finanšu gadam	2. ceturksnī darbības dotācijas 2018. finanšu gadam

6.2. Orientējoši grafiki finanšu instrumentiem

Finanšu instrumenti	Apakšprogramma	2014	2015	2016	2017
NCFF	ENV	3. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
	CLIMA	3. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis
PF4EE	ENV				
	CLIMA	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis	2. ceturksnis

7. KATRAS PRIORITĀRĀS JOMAS UN PROJEKTU VEIDA KVALITATĪVIE UN KVANTITATĪVIE REZULTĀTI, RĀDĪTĀJI UN MĒRĶI (LIFE REGULAS 24. PANTA 2. PUNKTA C) APAKŠPUNKTS)

Saskaņā ar attiecīgās prioritārās jomas **snieguma rādītājiem** (LIFE regulas 3. panta 3. punkts) un **konkrētajiem mērķiem** katrai **prioritārajai jomai un projekta veidam** ir noteikti kvalitatīvie un kvantitatīvie **rezultāti, rādītāji un mērķi** (LIFE regulas 24. panta 2. punkta c) apakšpunkts) ⁽¹⁾.

Ierobežojot integrēto projektu piemērošanas jomas līdz ES tiesību aktos paredzēto īpašo stratēģiju, plānu un ceļvežu īstenošanai tādās jomās kā daba, ūdens, atkritumi un gaiss, klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās klimata pārmaiņām, var sašaurināt arī to rezultātu un mērķu loku, kurus paredzēts sasniegt ar šiem projektiem.

Saskaņā ar Vides apakšprogrammu tematiskajās prioritātēs atbilstīgi LIFE regulas III pielikumam un projektu tēmās saskaņā ar šīs DDP 3. punktu paredzēts, ka lielāka uzmanība finansētajos projektos tiek pievērsta konkrētākas ietekmes radīšanai uz vides stāvokli. Pamatojoties uz programmas LIFE aplēstās ietekmes vērtējumu, daži vispārēji rezultāti un mērķi ir noteikti, ņemot vērā programmas sekmējošo funkciju un tādējādi veiksmīgo projektu atkārtotāmības nozīmību, ja tie ir saistīti ar izstrādi un īstenošanu (LIFE regulas 3. panta 3. punkta b) apakšpunkts).

Tomēr prioritārās jomas ietvaros veiksmīgo projektu skaits un darbības joma galvenokārt ir atkarīga no to iesniegto atbilstīgo priekšlikumu skaita, kuri atbilst atlases un piešķiršanas kritērijiem, un no tehniskajiem un sociālekonomiskajiem faktoriem, kurus Komisija nevar ietekmēt.

Ņemot vērā iepriekš minēto un lai uzlabotu iespēju noteikt programmas LIFE ietekmi uz 7. ES vides rīcības programmas mērķu sasniegšanu (LIFE regulas 3. panta 1. punkta d) apakšpunkts), vajadzības gadījumā gaidāmie rezultāti ir noteikti kā projekta līmenī paredzamie rezultāti. Projektu finansējuma saņēmējiem projekta sākumā jānosaka bāzes stāvoklis un galīgais rezultāts attiecībā pret mērķiem. Katra projekta vides/klimata mērķos jāparedz attiecīgajā Savienības rīcīpolitikā vai tiesību aktos noteikto mērķrādītāju, emisiju robežvērtību vai mērķu sasniegšana vai pat pārsniegšana.

LIFE pilda sekmējošu funkciju, tāpēc projektu satura atkārtotāmībai ir liela nozīme programmas efektivitātes nodrošināšanā pozitīvu rezultātu gūšanai vides un klimata jomā. Lai gan visu projekta priekšlikumu mērķis ir atkārtotāmība attiecīgajā vides vai klimata pārmaiņu jomā, var gaidīt, ka tikai 80 % no izmēģinājuma vai demonstrējumu projektiem būs atkārtotami, jo pastāv risks, ka testējamie un demonstrējamie paņēmieni un metodoloģijas nesniegs gaidītos rezultātus. Turklāt, ņemot vērā iespējamās saimnieciskās un administratīvās grūtības, kuras nav saistītas ar minēto tehnisko neiespējamību, ir gaidāms, ka ne visus projektus varēs veiksmīgi pabeigt.

Jānorāda, ka tikai daži – ja vispār kādi – jaunās programmas LIFE projekti tiks pabeigti līdz 2017. gadam. Tādējādi, visticamāk, paredzētie vides vai klimata pasākumu mērķi vēl nebūs sasniegti.

Tāpēc, ja mērķi attiecas uz notiekošiem projektiem, faktiski tie ir tikai atsaucē rādītāji. Saskaņā ar šiem atsaucē rādītājiem projekti ir izstrādāti tādā veidā, ka to mērķus var izpildīt līdz 2020. gadam. Dažiem projektiem, kuri jāpabeidz līdz 2017. gadam, protams, būtu jāsasniedz mērķi, kuru izpildei tie tika izstrādāti.

Lai izvairītos no dublēšanās, iespēju robežās ir sagrupēti tie katras prioritārās jomas projektu veidi LIFE regulas 2. un 18. panta nozīmē, kuri paredzēti saistītu mērķu izpildei. Projektu veidi, kuri neattiecas uz konkrētu prioritāro jomu, piemēram, spēju veidošanas projekti, ir uzskaitīti atsevišķi.

Rādītāji ir iekļauti rezultātu un mērķu aprakstā, tāpēc tie turpmākajās tabulās nav minēti atsevišķi.

⁽¹⁾ Skatīt arī programmas paziņojumu budžeta projektā 2014. gadam, COM(2013) 450, 181. lpp. NB! Komisija izstrādāja programmas paziņojumā sniegtos rādītājus un mērķus, pamatojoties uz savu 2011. gada priekšlikumu. Likumdošanas procedūras laikā tika veikti vairāki grozījumi: tika ieviesti spēju veidošanas un tehniskās palīdzības projekti, kopējais budžets tika samazināts par 15 % un dabai un bioloģiskajai daudzveidībai paredzētā summa tika palielināta līdz 55 % no projektiem piešķirtajiem līdzekļiem (t. i., samazinot videi un resursefektivitātei mērķiezīmēto summu), visiem projektiem līdzfinansējuma likme tika palielināta līdz 60 % vai vairāk laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam, tika ieviestas tematiskās prioritātes, un integrēto projektu līdzekļu procentuālā daļa tika samazināta līdz 30 % no rīcības dotācijām piešķirtajiem līdzekļiem. Tāpēc atbilstoši tika koriģēti arī rezultāti un mērķi.

7.1. Vides apakšprogramma

Attiecībā uz Vides apakšprogrammu tiek ņemti vērā *LIFE* regulas 3. panta 1. punktā noteiktie vispārīgie mērķi, 10., 11. un 12. pantā katrai prioritārajai jomai noteiktie konkrētie mērķi, kā arī 3. panta 3. punktā noteiktie snieguma rādītāji

Vide un resursefektivitāte			
Projekti saskaņā ar <i>LIFE</i> regulas 18. panta a) un b) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti ⁽¹⁾	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
ŪDENS (tostarp jūras vide)	Notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem risina problēmas ūdenstilpnēs (iekšzemes/pārejas/piekrastes) ar sliktu ekoloģisko stāvokli	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz labu ekoloģisko stāvokli projekta līmenī	80 %
	To ūdenstilpņu ar sliktu ekoloģisko stāvokli skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Ūdenstilpnes (iekšzemes/pārejas/piekrastes), kas ietvertas notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības to ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai	100 ⁽²⁾
ATKRITUMI	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, kuru mērķis ir ES tiesību aktos paredzēto mērķu atkritumu jomā sasniegšana un atkritumu hierarhijas īstenošana (atbilstoša atkritumu apsaimniekošana)	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz atbilstošu atkritumu apsaimniekošanu	80 %
	To papildu pašvaldību vai reģionu skaits ar neatbilstošu atkritumu apsaimniekošanu visā Savienībā, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Tās pašvaldības vai reģioni, kas ietverti notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības atbilstošas atkritumu apsaimniekošanas sasniegšanai	20
Resursefektivitāte (tostarp attiecībā uz augsni, mežiem un vidi saudzējošu un aprītē pamatotu ekonomiku)	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem īsteno Savienības politikas vai tiesību aktu mērķus attiecībā uz resursefektivitātes jomu (neietverot augsni un mežus)	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz vidi saudzējošas un aprītē pamatotas ekonomikas aspektu īstenošanu	80 %

Vide un resursefektivitāte

Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a) un b) punktu

Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti ⁽¹⁾	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
	To papildu uzņēmumu skaits visā Eiropā, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Papildu uzņēmumi, kas ietverti notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības vidi saudzējošas un aprītē pamatotas ekonomikas īstenošanai	10
	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem īsteno Savienības politikas mērķus augšnes aizsardzības jomā	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz augšnes funkciju saglabāšanu vai uzlabošanu	80 %
	Zemes platības visā Savienībā (hektāros), uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Zeme, kas ietverta notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības augšnes funkciju saglabāšanai vai uzlabošanai	2 000
	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem veicina Eiropas Meža stratēģijas īstenošanu	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz Eiropas Meža stratēģijas īstenošanu	80 %
		To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības datu sniegšanai Eiropas Meža datu centram (EFDAC)	80 %
VIDE un VESELĪBA (tostarp ķīmiskās vielas un troksnis)	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem īsteno Savienības politiku ķīmisko vielu jomā, tostarp projekti, ar ko veicina vielu aizstāšanu un eksponētības samazināšanu	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz attiecīgā Savienības mērķa ķīmisko vielu jomā sasniegšanu vai pārsniegšanu projekta līmenī	80 %

Vide un resursefektivitāte			
Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a) un b) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti ⁽¹⁾	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
	To personu skaits visā Savienībā, uz kurām orientēti tādi notiekoši vai pabeigti projekti, kuru mērķis ir ķīmisko vielu samazināšana	Personas, kas ietvertas notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības ķīmisko vielu nelabvēlīgās ietekmes uz veselību un vidi samazināšanai, tostarp aplēses par ilgtermiņa ietekmi	50 000
	To finansēto notiekošo vai pabeigto projektu skaits, kuru mērķis ir trokšņa samazināšana	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz attiecīgā Savienības mērķa trokšņa samazināšanas jomā sasniegšanu vai pārsniegšanu projekta līmenī	80 %
		To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības ar mērķi samazināt troksni un virzās uz to, lai eksponētību troksnim samazinātu vismaz par 3 dB	80 %
	To personu skaits visā Savienībā, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Personas, kas gūst labumu no notiekošiem vai pabeigtiem projektiem, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības trokšņa līmeņa samazināšanai vismaz par 3 dB	10 000
GAISA kvalitāte un emisijas (tostarp pilsētvidē)	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, ar kuriem veicina ES tiesību aktu par gaisa kvalitāti mērķu sasniegšanu un gaisa kvalitātes pārvaldības īstenošanu	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtojamas vai tālāknododamas darbības un virzās uz attiecīgā Savienības mērķa gaisa kvalitātes jomā sasniegšanu vai pārsniegšanu projekta līmenī: — gaisa kvalitātes zonās, kurās piesārņotāju līmenis pārsniedz tiesību aktos noteiktos mērķus, projekti paredzēti, lai sasniegtu/pārsniegtu šos mērķus projekta līmenī,	80 %

Vide un resursefektivitāte**Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a) un b) punktu**

Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti ⁽¹⁾	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
		— ja tiek izstrādāta un īstenota gaisa kvalitātes politika, projekti paredzēti, lai izstrādātu jaunus pasākumus, metodes vai tehniskos paņēmienus, kurus var izmantot kā modeļus Savienības politikas izstrādei	
	To personu skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti gaisa kvalitātes projekti	Personas, kas ietvertas notiekošos vai pabeigtos projektos, ar kuriem īsteno atkārtojamās vai tālāknododamās darbības un virzās uz attiecīgā Savienības gaisa kvalitātes mērķa sasniegšanu vai pārsniegšanu	1 miljons

⁽¹⁾ Tā kā tiek izmantota augšupēja pieeja, ar programmu LIFE risina ļoti dažādas vides un klimata pārmaiņu problēmas un to risināšanai ir pieejams ierobežots finansējums, neraugoties uz tematisko prioritāšu un projektu tēmu ieviešanu, projektu apguve specifiskās jomās ir neskaidra, tāpēc attiecībā uz lielāko daļu ietvērto prioritāro jomu un izvirzīto mērķu kvantitatīvos mērķrādītājus nevar noteikt *ex ante*, izņemot dabas tematisko prioritāšu gadījumā.

⁽²⁾ Gaidāms, ka laikposmā no 2015. līdz 2017. gadam tiks uzlabots 6900 ūdenstilpņu ekoloģiskais stāvoklis visā Savienībā, 1,4 % no tām (100 ūdenstilpnes) – LIFE ieguldījuma rezultātā.

Daba un bioloģiskā daudzveidība**Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a), b) un c) punktu**

Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
DABA	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, kas orientēti uz dzīvotnēm vai sugām, kuru aizsardzības statuss ir sliktāks nekā "labvēlīgs"/"drošs"	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, kuri izveidoti, lai uzlabotu aizsardzības statusu Padomes Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un Direktīvas 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību nozīmē	100 %
	To dzīvotņu skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti un kuru aizsardzības statuss ir sliktāks nekā "labvēlīgs"/"drošs"	To dzīvotņu, sugu vai Natura 2000 teritoriju procentuālā daļa, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti un kuras virzās uz labāku aizsardzības statusu	10 % no mērķdzīvotnēm

Daba un bioloģiskā daudzveidība			
Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta a), b) un c) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
	To sugu skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti un kuru aizsardzības statuss ir sliktāks nekā "labvēlīgs"/ "drošs"		10 % no mērķsugām
	To Natura 2000 teritoriju / Natura 2000 teritoriju hektāru skaits, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti		10 % no Natura 2000 mērķteritorijām / Natura 2000 teritoriju hektāriem
BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, kuru mērķis ir Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam 2., 3., 4. un 5. mērķa īstenošana	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtotāmas vai tālāknododamas darbības mērķekosistēmu uzlabošanai vai atjaunošanai	80 %
	To ekosistēmu veidu un ekosistēmu platību hektāru skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	To ekosistēmu veidu vai platību procentuālā daļa, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti, ar kuriem īsteno atkārtotāmas vai tālāknododamas darbības un virzās uz uzlabošanu vai atjaunošanu	10 % no ekosistēmu mērķveidiem 10 % no ekosistēmu mērķplatībām

Integrēti projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta d) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
ŪDENS (tostarp jūras vide)	Visu to upju baseinu apgabalu (RBD) skaits Savienībā, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti ūdens jomā	To RBD procentuālā daļa, kuri ietverti integrētajos projektos ūdens jomā	3 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir upju baseinu apsaimniekošanas plānu (RBMP) īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuri izveidoti atbilstošu un efektīvu RBMP īstenošanai ietvertajos RBD saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvu	100 %

Integrēti projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta d) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir RBMP īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuros ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums ir lielāks nekā šo integrēto projektu budžetu kopējā vērtība	100 %
ATKRITUMI	Visas Savienības reģionu skaits, kuri ietverti notiekošos vai pabeigtos integrētos projektos atkritumu jomā	To reģionu procentuālā daļa, kuri ietverti integrētos projektos atkritumu jomā	2 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir atkritumu apsaimniekošanas plānu (WMP) un/vai atkritumu rašanās novēršanas programmu (WPP) īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuri izveidoti atbilstošu un efektīvu WMP un/vai WPP īstenošanai ietvertajā reģionā saskaņā ar Pamatdirektīvas par atkritumiem 2008/98/EK 28. un 29. pantu	100 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir WMP un/vai WPP īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuros ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums ir lielāks nekā šo integrēto projektu budžetu kopējā vērtība	100 %
GAISA kvalitāte un emisijas (tostarp pilsētvidē)	To personu skaits no visas Savienības reģioniem, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti gaisa jomā	Kopējā Savienības iedzīvotāju procentuālā daļa no reģioniem, kuri ietverti integrētos projektos gaisa kvalitātes jomā	3 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir gaisa kvalitātes plānu un programmu (AQPP) īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuri izveidoti atbilstošu un efektīvu AQPP īstenošanai ietvertajos reģionos saskaņā ar Direktīvas 2008/50/EK par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropā 23. pantu	100 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir AQPP īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuros ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums ir lielāks nekā šo integrēto projektu budžetu kopējā vērtība	100 %
DABA	To Natura 2000 teritoriju skaits, uz kurām orientēti notiekoši vai pabeigti projekti dabas jomā	To Natura 2000 teritoriju procentuālā daļa, kuras ietvertas integrētos projektos dabas jomā	4 %

Integrēti projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta d) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir prioritārās rīcības plānu (PAF) īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuri izveidoti PAF īstenošanai, lai nodrošinātu <i>Natura 2000</i> teritoriju atbilstošu apsaimniekošanu	100 %
	To notiekošo vai pabeigto integrēto projektu skaits, kuru mērķis ir PAF īstenošana	To integrēto projektu procentuālā daļa, kuros ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums ir lielāks nekā šo integrēto projektu budžetu kopējā vērtība	100 %

Informācija un pārvaldība			
Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta h) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
INFORMĀCIJA UN IZPRATNE	To notiekošo vai pabeigto projektu skaits, kuru mērķis ir palielināt iedzīvotāju, uzņēmumu, vietējo iestāžu, reģistrētu nevalstisku organizāciju (NVO) un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju (ieinteresēto personu un iedzīvotāju) izpratni	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtotāmas vai tālāknododamas darbības un virzās uz vairāk nekā divu citu teritoriju ietveršanu papildus projekta teritorijai un vairāk nekā vienas valodas ietveršanu	80 %
	To ieinteresēto personu un iedzīvotāju skaits, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti un kuri nav informēti par vides mērķiem, par kuriem ir jāpalīdzina izpratne	<i>Ex ante</i> un <i>ex post</i> apsekojumus (kas veikti LIFE projektos vai citās struktūrās) konstatētais to ieinteresēto personu un iedzīvotāju procentuālās daļas pieaugums, kas ieguva izpratni par vides politikas mērķiem, pateicoties izpratnes veidošanas projektiem, ar kuriem īsteno atkārtotāmas vai tālāknododamas darbības	25 %
	To ieinteresēto personu un iedzīvotāju skaits, uz kuriem orientēti notiekoši vai pabeigti projekti	Ieinteresēto personu un iedzīvotāju aktīva līdzdalība izpratnes veidošanas pasākumos, kuros piedāvā projektos, ar kuriem īsteno atkārtotāmas un tālāknododamas darbības (piemēram, līdzdalība apsekojumos, brīvprātīgais darbs, līdzdalība ekskursijās, informācijas lejupielāde, jautājumu iesniegšana)	> 500 000

Informācija un pārvaldība			
Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta h) punktu			
Tematiskās prioritātes	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
IZPILDES NODROŠINĀŠANA	To projektu skaits, kuru mērķis ir atbilstība ES vides tiesību aktiem un to izpildes nodrošināšana	To notiekošo vai pabeigto projektu procentuālā daļa, ar kuriem īsteno atkārtotajām vai tālāknododamās darbības un virzās uz atbilstības vai izpildes nodrošināšanas uzlabošanu	10 %
NVO	To NVO intervences pasākumu skaits, kuras saņem darbības dotācijas apspriedēs par ES vides politiku	To intervences pasākumu pieauguma procentuālā daļa, ar kuriem atbalsta ES politiku	12 %
Citi projekti			
Projekti saskaņā ar LIFE regulas 18. panta e) un f) punktu			
	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
Tehniskās palīdzības projekti	Notiekošu vai pabeigtu tehniskās palīdzības projektu skaits	To notiekošo vai pabeigto tehniskās palīdzības projektu skaits, ar kuriem sagatavo integrētos projektus	10 projekti, ar kuriem sagatavo integrētos projektus dabas jomā, 5 projekti, ar kuriem sagatavo integrētos projektus atkritumu, ūdens vai gaisa jomā
	Notiekošu vai pabeigtu tehnisko projektu skaits	To notiekošo vai pabeigto tehniskās palīdzības projektu procentuālā daļa, ar kuriem uzlabo ES LIFE integrēto projektu kvalitāti	90 %
Spēju veidošanas projekti	Spēju veidošanai paredzēto projektu skaits	To notiekošo vai pabeigto spēju veidošanas projektu procentuālā daļa, kuri virzās uz apguves pieaugumu attiecīgajās dalībvalstīs	90 %
	To veiksmīgo pieteikumu uz rīcības dotācijām skaits, kas iesniegti no dalībvalstīm, kurās notiek spēju veidošanas projekti	To veiksmīgo pieteikumu relatīvā īpatsvara pieaugums, kas iesniegti no dalībvalstīm ar notiekošiem vai pabeigtiem spēju veidošanas projektiem, salīdzinājumā ar apguvi laikposmā no 2010. līdz 2012. gadam (%)	5 %

7.2. Klimata pasākumu apakšprogramma

Mazināšana			
	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
Integrētie projekti	Projektu skaits Īstenoto klimata pārmaiņu mazināšanas stratēģiju vai rīcības plānu skaits, aptvertās teritorijas un iedzīvotāji To papildu projektu skaits un apjoms, kuri finansēti no citiem Savienības fondiem vai citiem fondiem	To dalībvalstu/reģionu skaita pieaugums, kas piemēro integrētas pieejas, saņemot atbalstu no integrētiem projektiem vai atkārtotot rezultātus no integrētiem projektiem To papildu pasākumu skaita pieaugums integrētos projektos, kurus finansē no citiem Savienības fondiem Siltumnīcefekta gāzu emisiju tonnu skaita samazinājums, kas noticis, pateicoties jaunām tehnoloģijām, sistēmām, instrumentiem un/vai citas paraugprakses pieejām, kuras izstrādātas un ieviestas saskaņā ar LIFE paraugiem	Septiņas dalībvalstis, kas piemēro integrētas pieejas, saņemot atbalstu no integrētiem projektiem vai atkārtotot rezultātus no integrētiem projektiem Ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums pārsniedz šo integrēto projektu budžetu kopējo vērtību
Tehniskās palīdzības projekti	Projektu skaits To tehniskās palīdzības projektu procentuālā daļa, ar kuriem sagatavo LIFE integrētos projektus	Ar tehnisko palīdzību saistīto integrēto projektu skaita pieaugums un kvalitātes uzlabošanās	100 % no projektiem paredzēti LIFE integrēto projektu sagatavošanai
Spēju veidošanas projekti	Projektu skaits	To veiksmīgo pieteikumu relatīvā īpatsvara pieaugums, ko iesniegušas dalībvalstis, kurām ir tiesības veikt spēju veidošanas projektus	Septiņām dalībvalstīm ir vismaz viens mazināšanas projekts, kuru finansē no LIFE klimata apakšprogrammas
Citi projekti	Projektu skaits To finansēto projektu skaits, ar kuriem veicina inovatīvas tehnoloģijas, sistēmas un instrumentus un/vai citus paraugprakses risinājumus siltumnīcefekta gāzu emisijas mazināšanai	Inovatīvu tehnoloģiju, sistēmu un instrumentu un/vai citu paraugprakses risinājumu skaita pieaugums siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanai Izmantojot LIFE, to izstrādāto atjaunināto vai jauno pieeju procentuālās daļas pieaugums, kuras privātais un publiskais sektors ir sistemātiski izmantojis vai uzlabojis Siltumnīcefekta gāzu emisiju tonnu skaita samazinājums, kas noticis, pateicoties jaunām tehnoloģijām, sistēmām, instrumentiem un/vai citas paraugprakses pieejām, kuras izstrādātas un ieviestas saskaņā ar LIFE paraugiem	80 % no visiem sāktajiem projektiem izstrādā ilglaicīgas inovatīvas tehnoloģijas, sistēmas un instrumentus un/vai citus paraugprakses risinājumus siltumnīcefekta gāzu emisiju mazināšanai

Pielāgošanās			
	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
Integrētie projekti	Projektu skaits Izmantojot <i>LIFE</i>, īstenoto pielāgošanās stratēģiju vai rīcības plānu, vai citu pielāgošanās plānu ar lielu teritoriālo darbības jomu skaits, aptvertās teritorijas un iedzīvotāji Starpreģionālu vai pārrobežu pielāgošanās projektu skaits To papildu projektu skaits un apjoms, kuri finansēti no citiem Savienības fondiem vai citiem fondiem	Pozitīva ietekme uz noturību pret klimata pārmaiņām reģionā un ekonomikas nozarēs, pateicoties <i>LIFE</i> finansētām darbībām un citiem papildu projektiem To dalībvalstu/reģionu skaita pieaugums, kas piemēro integrētas pieejas, saņemot atbalstu no integrētiem projektiem vai atkārtotot rezultātus no integrētiem projektiem To komplementāro pasākumu skaita pieaugums, kurus finansē no citiem Savienības fondiem <i>LIFE</i> projektu pozitīva ietekme uz noturību pret klimata pārmaiņām ļoti neaizsargātās teritorijās, kas noteiktas ES Pielāgošanās stratēģijā	Septiņās dalībvalstīs, kas piemēro integrētas pieejas, saņemot atbalstu no integrētiem projektiem vai atkārtotot rezultātus no integrētiem projektiem Ar integrētajiem projektiem papildus piesaistītais finansējums pārsniedz šo integrēto projektu budžetu kopējo vērtību
Tehniskās palīdzības projekti	Projektu skaits To tehniskās palīdzības projektu procentuālā daļa, ar kuriem sagatavo <i>LIFE</i> integrētos projektus	Ar tehnisko palīdzību saistīto integrēto projektu skaita pieaugums un kvalitātes uzlabošanās	100 % no projektiem izmantoti <i>LIFE</i> integrēto projektu sagatavošanai
Spēju veidošanas projekti	Projektu skaits	To veiksmīgo pieteikumu relatīvā īpatsvara pieaugums, kas iesniegti no dalībvalstīm, kuras var saņemt finansējumu par spēju veidošanas projektiem	Septiņām dalībvalstīm ir vismaz viens pielāgošanās projekts, kuru finansē no <i>LIFE</i>
Citi projekti	Projektu skaits To finansēto projektu skaits, ar kuriem veicina inovatīvas tehnoloģijas, sistēmas un instrumentus un/vai citus paraugprakses risinājumus noturībai pret klimata pārmaiņām Ar <i>LIFE</i> izstrādāto neaizsargātības novērtējumu, stratēģiju vai rīcības plānu attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām skaits Starpreģionālu vai pārrobežu pielāgošanās projektu skaits	Noturības pret klimata pārmaiņām pieaugums sadalījumā pa sektoriem, kuru izraisa demonstrētās jaunās tehnoloģijas, sistēmas, instrumenti un/vai citas paraugprakses pieejas, kas izstrādātas un ieviestas pēc <i>LIFE</i> parauga <i>LIFE</i> projektu pozitīva ietekme uz noturību pret klimata pārmaiņām ļoti neaizsargātās teritorijās, kas noteiktas <i>LIFE</i> finansējuma piešķiršanai ES Pielāgošanās stratēģijā	80 % no visiem sāktajiem projektiem izstrādā inovatīvas tehnoloģijas, sistēmas un instrumentus un/vai citus paraugprakses risinājumus noturības pret klimata pārmaiņām palielināšanai

Pārvaldība			
	Kvantitatīvie rezultāti	Kvalitatīvie rezultāti	Mērķi / atsaucis rādītāji, 2017. gads
Informācijas, izpratnes veidošanas un izplatīšanas projekti	Projektu skaits Aptverto iedzīvotāju, uzņēmumu, vietējo iestāžu, reģistrētu nevalstisku organizāciju (NVO) un citu pilsoniskās sabiedrības organizāciju skaits Ģeogrāfiskā izplatība un ietvertā teritorija	Izpratnes pieaugums par cilvēka radītām klimata pārmaiņām un risinājumiem, ko mēra <i>Eurobarometer</i> apsekojumos Ieinteresēto personu līdzdalības pieaugums apspriedēs vai diskusijās par klimata politiku un tiesību aktiem	Ieinteresēto personu un iedzīvotāju līdzdalības pieaugums 25 % apmērā izpratnes veidošanas pasākumos To iedzīvotāju skaita pieaugums 10 % apmērā, uz kuriem orientēti <i>LIFE</i> projekti un kuri uzskata, ka cilvēka radītais klimata pārmaiņas ir ļoti nopietna problēma
Paraugprakses projekti un citi projekti	Projektu skaits Saistīto konsolidēto praktisko risinājumu skaits, kuros izmanto rādītājus vai rīkus, kas izstrādāti un testēti pēc <i>LIFE</i> parauga Uz projektu rezultātiem balstītu politikas pieeju vai tiesību aktu priekšlikumu skaits	To paraugpraksu skaita palielinājums, kuras ievieš mājsaimniecības, uzņēmumi, iestādes vai kas tiek iekļautas valstu/reģionālās programmās vai rīcības plānos Ar <i>LIFE</i> intervences pasākumiem saistīto ES tiesību aktu pārkāpumu gadījumu skaita samazinājums	25 % no projekta praksēm vai pieejām tiek iekļautas valstu/reģionālās programmās vai rīcības plānos 80 % no <i>LIFE</i> projektiem, kas vērsti uz klimata pārvaldību, palīdzēja uzlabot klimata pārvaldību

Finanšu instrumentu īpašie rezultāti, rādītāji un mērķi*Visu finanšu instrumentu kopīgie rādītāji*

Par finanšu instrumenta īpašiem rezultātiem, rādītājiem un mērķiem tiks panākta vienošanās ar nodrošinātājstruktūru. Tiem jāietver vismaz:

- nolīgumu (aizdevumu, garantiju u. c.) ar finanšu starpniekiem skaits (sk.),
- finansējuma apjoms, kurš darīts pieejams, izmantojot finanšu instrumentus (milj. EUR),
- privātā finansējuma apjoms, kurš piesaistīts, izmantojot finanšu instrumentus (milj. EUR),
- galīgo saņēmēju skaits (sk.),
- to dalībvalstu skaits, kurās projektus finansēja, izmantojot finanšu instrumentus (sk.).

Īpašie NCFE rādītāji:

- finansēto projektu rezultātā finanšu starpniekiestāžu nodrošinātais finansējums, izmantojot finanšu instrumentu (milj. EUR),
- finansēto projektu rezultātā *Natura 2000* teritorijām nodrošinātais finansējums (milj. EUR),
- reģionu un ekonomikas nozaru ietekme uz noturību pret klimata pārmaiņām (pakļautība klimata pārmaiņām un jutība pret to ietekmi), jo īpaši neaizsargātās teritorijās, kas finansēto projektu rezultātā noteiktas kā prioritāras attiecībā uz *LIFE* finansējuma saņemšanu saskaņā ar ES Pielāgošanās stratēģiju,
- finansēto projektu rezultātā radušies ietekme uz ekosistēmu stāvokli,
- darbvieta radīšana: finansēto projektu rezultātā radīto darbvieta skaits (darbvieta skaits pilnslodzes ekvivalentos).

Īpašie PF4EE rādītāji:

- PF4EE aizdevumu rezultātā piesaistītais privātais finansējums (milj. EUR),
- PF4EE aizdevumu rezultātā radītie enerģijas ietaupījumi (GWh),
- PF4EE aizdevumu rezultātā radītais CO₂ emisiju samazinājums (CO₂ tonnas),
- darbvieta radīšana: PF4EE aizdevumu rezultātā radīto darbvieta skaits (darbvieta skaits pilnslodzes ekvivalentos).

NCFE gaidāmie rezultāti

Gaidāms, ka NCFE sākotnējā izmēģinājuma posmā īstenos 9–12 darbības (tostarp netiešas darbības) jeb 3–4 darbības gadā. Individuālo ieguldījumu apjoms nedrīkstētu pārsniegt EUR 10–15 miljonus.

LIFE noteikumos paredzētā mehānisma vērtības lētais sviras efekta koeficients ir no 2,2 līdz 3,2. Ņemot vērā galīgo saņēmēju iespējamo ieguldījumu projekta izmaksās 25 % apmērā, *LIFE* noteikumos paredzētā ieguldījuma kopsummas sviras efekta koeficients varētu būt no 2,8 līdz 4,2. Kopējais ieguldījums dabas kapitāla pārvaldības projektos izmēģinājuma posmā vien varētu būt līdz pat EUR 420 miljoniem.

Turpmākajā darbības posmā gaidāmais sviras efekta koeficients varētu palielināties līdz pat 6, īpaši, ja mehānismam pievienosies citi ieguldītāji un ja tiks veikts vairāk ieguldījumu, izmantojot starpniekus un fondus.

PF4EE gaidāmie rezultāti

Saskaņā ar PF4EE laikposmā no 2014. līdz 2017. gadam ar finanšu starpniekiem varētu noslēgt aptuveni 6–10 finansēšanas nolīgumus (EIB aizdevumi energoefektivitātei un riska dalīšanas / ekspertu atbalsta mehānismi). Finansēšanas nolīgumā var paredzēt finanšu instrumenta īstenošanu vairāk nekā vienā dalībvalstī, un finansēšanas starpnieki drīkst parakstīt vairāk nekā vienu finansēšanas nolīgumu.

Gaidāms, ka programmas darbības laikā (2014.–2017. gads) kopīgais aizdevuma finansējums aptuveni EUR 430 miljonu apmērā tiks piešķirts līdz pat aptuveni 1 800 galīgajiem saņēmējiem un projektiem, pieņemot, ka vidējās ieguldījuma izmaksas veido EUR 300 000. Kopīgais ieguldījums energoefektivitātē šajā periodā varētu būt aptuveni EUR 540 miljoni.

LIFE noteikumos minētā aizdevumu portfeļa vērtības sviras efekta koeficients ir 6. Ņemot vērā galīgo saņēmēju iespējamo ieguldījumu projekta izmaksās 25 % apmērā, *LIFE* noteikumos minētā kopējā ieguldījuma sviras efekta koeficients varētu būt pat 8.

ISSN 1977-0715 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5112 (papīra izdevums)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LV